

Bažnyčios dokumentai

- Popiežius Pranciškus
Posinodinis apaštališkasis paraginimas
AMORIS LAETITIA
vyskupams, kunigams ir diakonams, vienuoliams ir vienuolėms, susituokusiems
krikščionims ir visiems Kristų tikintiems pasauliečiams apie meilę šeimoje
(*Pabaiga*) 2

Popiežiaus katechezės

- Popiežius Pranciškus
EIK IR TU TAIP DARYK (plg. Lk 10, 25–37) 16
GAILESTINGUMAS IR SUTAIKINIMAS 17
PAKLYDUSI AVELĖ (plg. Lk 15, 1–7) 17
GAILESTINGASIS TĒVAS (plg. Lk 15, 11–32) 18
GAILESTINGUMAS IR MALDINGUMAS 19
SKURDAS IR GAILESTINGUMAS (plg. Lk 16, 19–31) 20
MALDA KAIP GAILESTINGUMO ŠALTINIS (plg. Lk 18, 1–8) 21
NUOLANKI MALDA SULAUKIA MALONĖS (Lk 18, 9–14) 22
PIRMAS GAILESTINGUMO ŽENKLAS: KANA (Jn 2, 1–11) 23
GAILESTINGUMAS YRA ŠVIESA (plg. Lk 18, 35–43) 23

Ganytojai

- Ekumeninis pareiškimas
ŽMOGAUS GYVYBĖ PAGALBINIO APVAISINIMO ĮSTATYMO KONTEKSTE.
KRIKŠČIONIŠKOJI PERSPEKTYVA 25

Homilijos

- LAUKIMO IR BUDĖJIMO LAIKAS / 19 eilinis sekmadienis (C) 26
TAIKOS IR KARO VĒLIAVA / 20 eilinis sekmadienis (C) 27
SEKTI JĒZŪ MERGELĖS MARIJOS PĒDOMIS / Švč. Mergelės Marijos
Ēmimas į dangų (Žolinė) 28
NE MALDŪ GAUSA ATVERIA DANGAUS KARALYSTĒ / 21 eilinis sekmadienis (C) 29
APGAULINGAS NUSIŽEMINIMAS / 22 eilinis sekmadienis (C) 30

Bažnyčia Lietuvoje

- Lietuvoje lankėsi didysis penitenciaras kard. Mauro Piacenza 32
Vyskupo Lino Vodopjanovo ingresas į Panevėžio katedrą 32
Kauno arkivyskupijos 90-mečio jubiliejiniai renginiai 34
Paminėtos Vilkaviškio vyskupijos 90-osios gyvavimo metinės 35
Didieji Žemaičių Kalvarijos atlydai 39

Popiežius Pranciškus

Posinodinis apaštališkasis paraginimas

AMORIS LAETITIA

vyskupams, kunigams ir diakonams, vienuoliams ir vienuolėms, susituokusiems krikščionims ir visiems Kristų tikintiems pasauliečiams apie meilę šeimoje

(Pabaiga. Pradžia „Bažnyčios žinių“ 4 numeryje)

SEPTINTAS SKYRIUS

STIPRINTI VAIKŲ AUKLĖJIMĄ

259. Tėvai visada daro įtaką savo vaiko moralinei raidai – į gera ar į bloga. Todėl geriausia šią neišvengiamą atsakomybę prisiimti ir ją įgyvendinti sąmoningai, entuziastingai, racionaliai ir tinkamai. Kadangi šeimos auklėjamoji funkcija tokia svarbi ir tapo labai sudėtinga, norėčiau tai aptarti išsamiau.

Kur vaikai?

260. Šeima negali atsižadėti būti paramos, lydėjimo, vadovavimo vieta, ji turi iš naujo pergalvoti savo metodus ir atrasti naujų išteklių. Turi apmąstyti, kokiems dalykams nori leisti paveikti savo vaikus. To siekiant nevalia vengti pasidomėti, kas stengiasi pasirūpinti jų pramogomis, kas skverbiasi į jų kambarius pro ekranus, kas duoda toną leidžiant laisvalaikį. Išvengti kenksmingos įtakos leis tik akimirkos, praleistos drauge su jais paprastai ir maloniai kalbantis apie svarbius dalykus, ir sveikos galimybės, mūsų siūlomos laikui naudingai praleisti. Visada reikia būti budriems. Niekada nėra gerai palikti juos sau. Tėvai turėtų orientuoti ir parengti vaikus bei paauglius taip, kad jie mokėtų susidoroti su situacijomis, kurias gali ženklinti, pavyzdžiui, agresijos, piktnaudžiavimo ar narkomanijos grėsmės.

261. Vis dėlto perdėtas rūpinimasis nėra auklėjimas. Nejmanoma kontroliuoti visų situacijų, į kurias gali patekti vaikas. Čia galioja principas: „Laikas pranoksta erdvę“ (291). Tai reiškia, jog svarbiau išjudinti procesus nei vyrauti erdvėje. Jei kuris nors iš tėvų perdėtai rūpinasi norėdamas žinoti, kur yra jo vaikas, ir kontroliuoti visus jo žingsnius, jis tiktai mėgina vyrauti jo erdvėje. Tada jis neauklėjamas, nesustiprinamas, neparengiamas imtis iššūkių. Svarbiausia yra su didele meile išjudinti vaiko brendimo laisvę, rengimosi, visapusiško augimo, autentiškos autonomijos puoselėjimo procesus. Tik taip

vaikas įgis tai, ko jam prireiks apsiginti ir protingai bei apdairiai elgtis sunkiomis aplinkybėmis. Todėl didysis klausimas yra ne tai, kur ir su kuo tam tikru momentu yra vaikas, bet kur jis yra egzistenciniu matmeniu, kur jis yra savo įsitikinimų, tikslų, troškimų, gyvenimo planų aspektu. Todėl tėvų klausiu: „Ar mėginame suprasti, kur vaikai iš tiesų yra savo kelyje? Ar žinome, kur yra jų siela? Ir pirmiausia: ar norime žinoti?“ (292).

262. Jei branda būtų tik išskleidimas to, kas yra genetiniame kode, darbo daug nebūtų. Protingumas, tinkamas vertinimas ir sveikas protas priklauso ne vien nuo grynai kiekybinių augimo veiksnių, bet ir nuo ištiesos grandinės elementų, susijungiančių asmens viduje, tiksliau sakant, jo laisvės centre. Kiekvienas vaikas neišvengiamai nustebina mus savo planais, kylančiais iš tos laisvės ir netelpančiais į mūsų schemas, ir gerai, kad taip yra. Auklėjimas apima užduotį skatinti atsakingą laisvę esmingai svarbiomis akimirkomis rinktis protingai, vadovaujantis sveiku protu; ugdyti asmenis, kurie be išlygų suvokia, kad jų rankose yra jų pačių ir jų bendruomenės gyvenimas ir kad ta laisvė yra neįkainojama dovana.

Vaikų etinis ugdymas

263. Net jei tėvams ir reikalinga mokykla savo vaikų baziniam lavinimui laiduoti, jie niekada niekam negali iki galo deleguoti jų moralinio ugdymo. Asmens emocinis ir etinis vystymasis reikalauja pamatinės patirties – tikėjimo, kad jų tėvai verti pasitikėjimo. Štai auklėjamoji pareiga: meile ir liudijimu sužadinti vaikų pasitikėjimą, įkvėpti meilės kupiną pagarbą. Kai vaikas nebesijaučia esąs tėvams brangus, nors ir netobulas, ar mato, kad juo nuoširdžiai nesirūpinama, tai padaro gilių žaizdų, sukeliančių daug sunkumų jo brendimo kelyje. Toksai stygius, toks emocinis apleistumas skaudina labiau nei galimas pabarimas už netikusį elgesį.

264. Tėvų užduotis apima valios, gerų įpročių ir emocinių polinkių į gerį ugdymą. Tai reiškia išmoktinas elgsenas ir subrandintus polinkius pateikti kaip trokštamus. Tačiau tai visada yra procesas, kai nuo to, kas netobula, žengiama didesnės pilnatvės link. Troškimas prisitaikyti prie visuomenės ar įprotis atsižadėti nedelsiamo pasitenkinimo prisitaikant prie normos bei laiduojant gerą sugyvenimą, jau savaime yra pradinė vertybė, įkvėpanti pasirengimą vėliau kilti prie aukštesnių vertybių. Moralinis ugdymas visada įgyvendintinas aktyviais metodais bei auklėjamoju dialogu, pisančiu vaikų jautrumo ir kalbos. Be to, toks ugdymas turėtų vykti induktyviai, taip, kad vaikas galėtų savaime atrasti tam tikrų vertybių, principų ir normų svarbą, užuot primetinėjus juos kaip neginčytinas tiesas.

265. Norint gerai elgtis, neužtenka „daryti tinkamus sprendimus“ ar aiškiai žinoti, kas darytina, nors tai ir labai svarbu. Dažnai nuosekliai nesilaikome savo asmeninių įsitikinimų, kad ir kokie jie tvirti būtų. Nors mūsų sąžinė siūlo tam tikrą moralinį sprendimą, kartais viršų paima kiti mus traukiantys dalykai, jei nesame pasiekę, kad protu suvokiamas gėris būtų išsaknijęs mumyse kaip tvirtas emocinis polinkis, kaip gėrio skanumas, nusveriantis visus kitus patrauklius dalykus ir leidžiantis suvokti, jog tai, ką suvokiame kaip gėrį, yra taip pat gėris mums čia ir dabar. Veiksmingas etinis ugdymas reiškia parodyti asmeniui tikslą, kad gerai elgtis naudinga jam pačiam. Šiandien dažnai neveiksminga prašyti ko nors, kas reikalauja pastangų ir atsižadėjimo, aiškiai neparodant gėrio, kurio galima pasiekti taip elgiantis.

266. Būtina brandinti įpročius. Teigiamą reikšmę turi net vaikystėje įgyti įpročiai, nes leidžia didžiulias suvidujintas vertybes paversti sveikomis bei tvariomis išorinėmis elgsenomis. Koks nors asmuo gali būti socialus ir gerai nusiteikęs kitų atžvilgiu, bet jei, spaudžiamas suaugusiųjų, per ilgą laiką neįprato sakyti „prašau“, „ar galiu?“, „ačiū“, gera vidinė nuostata tokiomis išraiškomis lengvai nevirsta. Moralinių elgesį statydina valios stiprinimas ir tam tikrų veiksmų kartojimas. Be tam tikrų gerų poelgių sąmoningo, laisvo ir vertingu laikomo kartojimo auklėjimu minėtos elgsenos neišugdysi. Be tinkamai motyvuotų veiksmų motyvacija ar patrauklumas, vedantis mus tam tikros vertybės link, dorybe netampa.

267. Laisvė yra didis dalykas, bet ją galima prarasti. Moralinis auklėjimas yra laisvės puoselėjimas per pasiūlymus, motyvacijas, praktinius taikymus, paskatas, atlygius, pavyzdžius, modelius, simbolius, apmąstymus, paraginimus, veiksėnos peržiūras ir dialogus, padedančius asmeniui ugdytis tvirtus vidinius pradus, galinčius išjudinti spontaniškai daryti tai, kas gera. Todėl dorybingas gyvenimas laisvę statydina, stiprina ir ugdo neleidamas asmeniui tapti nevalingų nužmoginančių bei antisocialių polinkių vergu. Juk pats žmogiškasis kilnumas reikalauja, kad kiekvienas „veiktų sąmoningai ir laisvai rinkdamasis, tai yra pats iš vidaus skatinamas ir įtikinamas“ (293).

Bausmės kaip paskatos vertė

268. Lygiai taip pat būtina išmokyti vaikus ir paauglius suvokti, kad blogi veiksmai turi pasekmių. Būtina žadinti gebėjimą įeiti į kito padėtį ir pajusti nuskriausotojo kančią. To galima iš dalies pasiekti kai kuriomis bausmėmis – už antisocialią agresyvią elgseną. Svarbu tvirtai orientuoti vaiką, kad jis prašytų atleidimo ir atitaisytų kitiems padarytą žalą. Kai auklėjimo kelias ims duoti vaisių subrendus asmeninei laisvei, pats vai-

kas kažkuriuo momentu dėkingai pripažins, jog buvo naudinga augti šeimoje bei pakelti reikalavimus, priimtus viso auklėjamojo proceso.

269. Pabarimas yra paskata, kai sykiu įvertinamos bei pripažįstamos pastangos ir kai vaikas atranda, kad tėvai toliau juo kantriai pasitiki. Su meile pabartas vaikas jaučia, jog juo rūpinamasi, suvokia, kad jis yra svarbus, pastebi, jog tėvai pripažįsta jo potencines galimybes. Šitai nereikalauja, kad tėvai būtų be dėmės, bet kad mokėtų nuolankiai pripažinti savo ribotumą bei stengtųsi tobulėti. Tačiau vienas tėvų liudijimas yra būtinas – jie niekada neturi vadovautis pykčiu. Blogai besielgiantį vaiką reikia sudrausti, tačiau niekuomet negalima jo laikyti priešų ar tuo, ant kurio išliejamas pyktis. Be to, suaugusieji turi pripažinti, kad kai kurie poelgiai yra susiję su amžiaus sąlygojamu trapumu bei ribotumais. Todėl polinkis nuolat bausti gali būti žalinga nuostata, nes tai nepadėtų suvokti skirtingo poelgių rimtumo, demotyvuotų ir suerzintų: „Tėvai, neerzinkite savo vaikų“ (Ef 6, 4; plg. Kol 3, 21).

270. Pagrindinis dalykas yra tai, kad drausmė neluosintų troškimo, bet skatintų žengti vis toliau. Kaip sujungti drausmę ir vidinę dinamiką? Kaip padaryti, kad drausmė konstruktyviai ribotų kelią, kuriuo turi žengti vaikas, ir nebūtų siena, reiškianti „ne“, ar trukdytų auklėti? Būtina mokėti surasti pusiausvyrą tarp dviejų vienodai žalingų kraštutinių: vienas iš jų būtų mėginti kurti pasaulį pagal vaiko troškimus šiam vis labiau jaučiantis teisių, bet ne pareigų subjektu, kitas – skatinti gyventi nesuvokiant savo kilnumo, nepakartojamos tapatybės ir savo teisių, kamuojamam pareigų ir paklūstant kitų troškimams.

Kantrus realizmas

271. Moralinis auklėjimas yra prašyti vaiko ar jaunuolio tik to, kas jam nereikia neproporcingai didelės aukos, reikalauti tik tokios pastangų dalies, kuri nesukeltų nepasitenkinimo ar grynai priverstinių veiksmų. Įprastinis kelias yra siūlyti nedidelius žingsnius, kurie gali būti suprasti, priimti bei pamėgti ir reikalauja proporcingo atsižadėjimo. Prašant per daug, nepasiekama nieko. Asmuo, vos tik pajėgs išsilaisvinti iš valdžios, veikiausiai nustos gerai elgtis.

272. Etnis ugdymas kartais sulaukia paniekos, kurią sukelia paliktumo likimo valiai, nusivylimo, meilės stygiaus ar tėvų blogo pavyzdžio patirtis. Į etines vertybes projektuojamas iškreiptas tėvo ir motinos paveikslas ar suaugusiųjų silpnybės. Todėl paaugliams būtina padėti brėžti analogijas: vertybes geriausiai įgyvendina kai kurie labai pavyzdingi asmenys, taip pat ir kiti, bet netobulai ir įvairiais lygiais. Kadangi

jaunuolių pasipriešinimas dažnai susijęs su neigiama patirtimi, sykiu būtina jiems padėti žengti sužeisto vidinio pasaulio išgydymo keliu, kad jie galėtų pamažu suprasti žmones ir visuomenę bei su jais susitaikyti.

273. Siūlant vertybes, žengtina žingsnis po žingsnio, taikant įvairius būdus ir atsižvelgiant į asmenų amžių bei konkrečias galimybes, vengiant nelanksčios ir nekintamos metodologijos. Vertingi psichologijos ir pedagogikos indėliai rodo, jog, norint pakeisti elgesį, būtinas laipsniškas procesas, tačiau taip pat poreikis laisvę tinkamai nukreipti bei skatinti, nes palikta sau ji negali garantuoti brendimo. Konkreti, reali laisvė yra ribota ir sąlyginė. Tai nėra grynas gebėjimas visiškai spontaniškai rinktis tai, kas gera. Ne visada tinkamai skiriamas „savanoriškas“ veiksmas ir „laisvas“ veiksmas. Kai kas gali labai valingai troškinti ko nors bloga, tačiau dėl nenugalimos aistros ar netikusio auklėjimo. Tokiu atveju apsisprendimas yra visiškai savanoriškas, neprieštarauja valiai, bet ne laisvas, nes beveik neįmanoma nesirinkti to, kas bloga. Būtent taip yra turint priklausomybę nuo narkotikų. Kai trokštama narkotikų, to trokštama visomis jėgomis, tačiau tai lemia to asmens priklausomybę, dėl kurios tą momentą jis negali priimti kitokio sprendimo. Todėl toks apsisprendimas yra savanoriškas, bet ne laisvas. Nėra prasmės „leisti laisvai rinktis“, nes iš tikrųjų rinktis nepajėgiama, o narkotikų poveikis priklausomybę tik dar padidina. Tokiam žmogui reikia kitų pagalbos ir auklėjimo.

Šeimos gyvenimas kaip auklėjamoji aplinka

274. Šeima yra pirmutinė žmogiškųjų vertybių mokykla, kur mokomasi tinkamai naudotis laisve. Kai kurie polinkiai subręsta vaikystėje ir taip giliai įsispaudžia, kad visą gyvenimą išlieka kaip teigiama emocija kokios nors vertybės atžvilgiu ar kaip spontaniškas tam tikrų elgsenų atmetimas. Daug kas visą gyvenimą vienaip ar kitaip elgiasi dėl to, kad tokią elgseną laiko perimta iš ankstyvos vaikystės tarsi osmozės būdu: „mane to išmokė“, „man tai įdiegė“. Šeimos aplinkoje šitaip taip pat galima išmokti kritiškai skirti įvairių komunikavimo priemonių informaciją. Deja, labai daug televizijos programų ar kai kurios reklamos neigiamai veikia ir silpnina šeimos gyvenime gautas vertybes.

275. Mūsų epochoje, kurioje vyrauja nerimas ir technologinė skuba, viena iš svarbiausių šeimos užduočių yra mokyti gebėjimo laukti. Tai reiškia ne drausti vaikams žaisti elektroniniais prietaisais, bet surasti būdą, kaip išugdyti jų gebėjimą skirti kitokią logiką ir netaikyti skaitmeninės spartos visoms gyvenimo sritims. Atidėti yra ne neigti troškimą, bet nukelti jo patenkinimą. Kai vaikai ar paaugliai neišugdyti susitaikyti su tuo, kad kai kurių dalykų reikia laukti, jie gali pasiduoti nedelsiamo

savo poreikių patenkinimo manijai ir užaugti turėdami „viską tučtuojau“ ydą. Tai – didžiulė apgaulė, kuri laisvės neskatina, bet ją nuodija. Priešingai, kai vaikas auklėjamas kai kuriuos dalykus atidėti bei sulaukti tinkamos akimirkos, jis mokomas, ką reiškia būti savo paties šeiminiu, autonomišku savo impulsų atžvilgiu. Kai vaikas patiria, kad gali susitvardyti, tai padidina jo savigarbą. Sykiu jis šitaip mokomas gerbti kitų laisvę. Tai, savaime suprantama, nereiškia reikalauti, kad vaikas elgtųsi kaip suaugusieji, tačiau niekada nereikia nuvertinti jo gebėjimo bręsti atsakinga laisve.

276. Šeima yra pirmutinė socializacijos aplinka, nes yra pirmoji vieta, kurioje mokomasi būti tarp kitų, klausytis, dalytis, pakęsti, gerbti, padėti, sugyventi. Auklėjimu turėtų būti siekiama skatinti pajauti pasaulį bei visuomenę kaip „šeimos aplinką“ ir išmokyti „gyventi“ už savo namų ribų. Šeimos aplinkoje mokomasi artumo, rūpinimosi, sveikinimosi. Čia pralaužiamas pirmutinis mirtino savanaudiškumo ratas, kad suvoktume, jog gyvename drauge su kitais, kurie verti mūsų dėmesio, švelnumo, meilės. Be šio kasdienio, kone mikroskopinio matmens nėra socialinio ryšio – be buvimo visiems kartu, kai per dieną įvairiu metu prireikia rūpintis visų interesais, padėti vienas kitam nedideliuose kasdieniuose dalykuose. Šeima turi kasdien surasti būdų, kaip skatinti abipusį pripažinimą.

277. Šeimos aplinkoje taip pat galima permąstyti vartojimo įpročius siekiant drauge rūpintis mūsų bendraisiais namais: „Šeima yra svarbiausias integraliosios ekologijos subjektas, nes yra pirmutinis socialinis subjektas, joje glūdi du pamatiniai žmonių civilizacijos žemėje pradai – bendrystės ir vaisingumo pradai“ (294). Lygiai taip pat auklėti gali ir sunkios bei skausmingos šeimos gyvenimo akimirkos. Taip, pavyzdžiui, nutinka, kai užklumpa liga, nes „net šeimoje, susidūrus su liga, kyla sunkumų dėl žmogiškojo silpnumo. Tačiau apskritai ligos laikotarpiai stiprina šeimos ryšius. <...> Toks auklėjimas, kai stengiamasi apsaugoti nuo jautrumo žmogaus ligai, užkietina širdį. Tai tarsi „nuskausmina“ vaikus kitų kančiai, daro juos neįgalius stoti kančios akivaizdon ir išgyventi ribinę patirtį“ (295).

278. Auklėjamąjį tėvų ir vaikų susitikimą palengvina arba apsunkina vis įmantresnės komunikavimo ir pramogų technologijos. Kai jomis tinkamai naudojamos, jos gali būti naudingos sujungdamos šeimos narius per atstumą. Kontaktai gali būti dažni ir padėti spręsti sunkumus (296). Tačiau turi būti aišku, kad jos nei atstoja, nei pamaino asmeniškiesnio ir nuoširdesnio dialogo, kuriam reikia fizinio sąlyčio, ar bent kito asmens balso, poreikio. Žinome, kad tos priemonės, užuot priartinusios, kartais atitolina, kai, pavyzdžiui, valgymo

metu kiekvienas būna sutelkęs dėmesį į savo mobilųjį telefoną arba kai vienas sutuoktinis užmiega laukdamas kito, kuris valandas leidžia su koku nors elektroniniu prietaisu. Šeimoje irgi turi būti progų pasikalbėti ir susitarti, pirmenybę teikiant narių susitikimui, o nenupuolant į neprotingus draudimus. Kad ir kaip būtų, nevalia ignoruoti naujų komunikavimo formų keliamų pavojų vaikams ir paaugliams, kurie kartais tampa apatiški ir atitolsta nuo realaus pasaulio. Toks „technologinis autizmas“ daro juos lengviau manipuliuojamus tų, kurie turėdami savanaudiškų interesų mėgina įsiskverbti į jų giliausią vidų.

279. Taip pat nėra gerai, kad tėvai savo vaikams tampa visagaliais, kuriais vieninteliais jie galėtų pasitikėti, nes taip kliudoma tinkamam socializacijos ir emocinio brendimo procesui. Siekdama veiksmingai išplėsti tėvystę ir moti-nybę platesnei tikrovei, „krikščionių bendruomenė pašaukta padėti šeimai vykdyti auklėjamąją užduotį“ (297), ypač įkrikščioninimo katecheze. Trokšdami nuoseklaus auklėjimo, turime „atgaivinti sąjungą tarp šeimos ir krikščionių bendruomenės“ (298). Sinodas pabrėžė katalikiškųjų mokyklų svarbą: tokios mokyklos „atlieka gyvybiškai svarbią funkciją padėti tėvams įgyvendinti savo pareigą auklėti vaikus. <...> Katalikiškosios mokyklos skatintinos padėti savo auklėtiniams tapti brandžiais suaugusiais, galinčiais žvelgti į pasaulį meilės kupinu Jėzaus žvilgsniu ir suvokti gyvenimą kaip pašaukimą tarnauti Dievui“ (299). Šiuo atžvilgiu „Bažnyčia ryžtingai patvirtina savo laisvę mokyti savo tikėjimo ir auklėtojų teisę prieštarauti sąžinės sumetimais“ (300).

Lytinis auklėjimas

280. Vatikano II Susirinkimas kalbėjo apie būtinybę rūpintis vaikų ir paauglių „pozityviu ir protingu, amžiui pritaikytu“ lytiniu auklėjimu atsižvelgiant „į psichologijos, pedagogikos bei didaktikos pažangą“ (301). Turime savęs paklausti, ar mūsų auklėjimo institucijos ėmėsi šio iššūkio. Sunku imtis lytinio auklėjimo epochoje, kai lytiškumą linkstama subanalinti ir nuskurdinti. Toks auklėjimas suvoktinas meilės, dovanojimosi vienas kitam ugdyto kontekste. Tada lytiškumo kalba bus ne apgailėtina nuskurdinama, bet apšviečiama. Seksualinį instinktą galima ugdyti pažįstant save ir plėtojant gebėjimą tvardyti, taip padedant rasti vertingam gebėjimui džiaugtis ir susitikti mylint.

281. Lytiškai auklėjant reikia informuoti, tačiau neužmirština, kad vaikai ir jaunuoliai dar nėra pasiekę visiškos brandos. Informacija teiktina tinkamu momentu ir būdu, atsižvelgiant į gyvenimo tarpsnį. Napatartina užversti juos duomenimis neugdant jų kritinio požiūrio į brukamą pasiūlą, nekontroliuojamą pornografiją

ir stimulų, galinčių suluošinti lytiškumą, perteklių. Jaunuoliai turi gebėti suvokti, kad yra bombarduojami informacijos, kenkiančios jų gerovei bei brendimui. Pravartu padėti jiems atpažinti pozityvią įtaką ir jos ieškoti, sykiu laikantis per atstumą nuo visko, kas iškreipia jų gebėjimą mylėti. Lygiai taip pat pripažinti, jog „būtina nauja ir tinkamesnė kalba“ „vaikus ir paauglius su lytiškumo tema supažindinti“ (302).

282. Lytinis auklėjimas, išsaugantis sveiką gėdos jausmą, yra nepaprastai vertingas, net jei šiandien kai kas mano, jog tai praeities dalykas. Toks jausmas yra prigimtinė asmens gynyba, sauganti jo vidų ir neleidžianti jam virsti grynu objektu. Be gėdos jausmo iškiltų grėsmė meilė ir lytiškumą nužeminti iki nesveiko dėmesio sutelkimo vien į genitalijas, iki liguistumo, iškreipiančio mūsų gebėjimą mylėti, iki įvairių lytinio smurto formų, skatinančių mus elgtis nežmoniškai ar daryti žalą kitiems.

283. Lytiniame auklėjime neretai daugiausia dėmesio skiriama kvietimui „apsisaugoti“ siekiant „saugaus sekso“. Tokiais pasakymais išreiškiama neigiama nuostata lytiškumo prigimtinio tikslo daugintis atžvilgiu, tarsi galimas vaikas būtų priešas, nuo kurio reikėtų saugotis. Taip skatinamas narcicistinis agresyvumas, o ne priėmimas. Neatsakinga paauglius kvieisti žaisti savo kūnais bei troškimais, tarsi jie būtų subrendę, turėtų vertybes, galėtų abipusiškai išsipareigoti ir žinotų santuokos tikslus. Taip jie tik lengvabūdiškai raginami naudotis kitais asmenimis kaip objektais ir kompensuoti savo trūkumus bei didelius ribotumus. Priešingai, svarbu mokyti juos įvairių meilės išraiškų, abipusio rūpinimosi, pagarbaus švelnumo, prasmingo bendravimo. Visa tai rengia sveikam ir dosniam dovanojimuisi, po viešojo išsipareigojimo pasireiškiančiam kūno dovana. Lytinis susijungimas santuokoje tada atrodo kaip visa apimančio išsipareigojimo, apvainikuoto viso ankstesnio kelio, ženklas.

284. Nevalia jaunuolių apgaulinėti skatinant juos painioti plotmes: „lytinė trauka akimirksniai sukuria susijungimo iliuziją, tačiau be meilės tas „susijungimas“ palieka abu asmenis svetimus ir atsidalijusius kaip ir anksčiau“ (303). Kūno kalba reikalauja kantraus mokymosi, įgalinančio savo troškimus suprasti bei ugdyti tikram dovanojimuisi. Kai norima dovantoti viską vienu kartu, gali būti, kad nedovanojama nieko. Suprasti paauglių trapumą ar jų sumaištį yra viena ir visai kas kita skatinti juos toliau tęsti savo nebrandžią mylėseną. Tačiau kas šiandien apie tai kalba? Kas geba žvelgti į jaunuolius rimtai? Kas padeda jiems iš tikrųjų rengtis didžiai ir dosniai meilei? Į lytinį auklėjimą žiūrima pernelyg lengvabūdiškai.

285. Lytinis auklėjimas taip pat turėtų aprėpti pagarbą skirtingybei ir to branginimą, nes tai padeda kiekvienam

įveikti užsisklendimą savyje bei atsiverti priimti kitą. Būtina padėti ne tik įveikti savaime suprantamus sunkumus, kuriuos kiekvienas gali išgyventi, bet ir priimti savo kūną tokį, koks jis buvo sukurtas, nes „viešpatavimo savo kūnui logika virsta kartais subtilia viešpatavimo kūrinijai logika. <...> Norint pažinti save per susitikimą su kitu, kuris skirtingas nuo manęs, taip pat būtina branginti savo kūno moteriškumą ar vyriškumą. Tada bus įmanoma džiugiai priimti kito ar kitos dovaną kaip Dievo Kūrėjo darbą ir vienam kitą praturtinti“ (304). Atsisakius skirtingybės baimės, galima išsilaisvinti iš savosios būties imanentiškumo ir žavėjimosi savimi. Lytinis auklėjimas turi padėti priimti savo kūną taip, kad asmuo nesiektų „panaikinti lytinio skirtingumo, nes nemoka susitaikyti su savuoju“ (305).

286. Nevalia ignoruoti ir to, kad mūsų moteriškosios ar vyriškosios būties būdo konfigūracija nėra vien tik biologinių ar genetinių veiksnių padarinys, ją nulemia daugialypiai elementai, susiję su temperamentu, šeimos istorija, kultūra, išgyventa patirtimi, gautu ugdytu, draugų, šeimos ir gerbiamų asmenų poveikiu ir kitomis konkrečiomis aplinkybėmis, reikalaujančiomis pastangų prisitaikyti. Tikra tiesa, kad to, kas vyriška ir moteriška, negalima atskirti nuo Dievo kūrimo, kuris pirmesnis už mūsų visus sprendimus bei patirtis ir kuriame esama neignoruotinių biologinių elementų. Tačiau tiesa ir tai, jog tai, kas vyriška ir moteriška, nėra koks nors nelankstus dalykas. Todėl, pavyzdžiui, vyro vyriškumas geba lanksčiai prisitaikyti prie žmonos darbo situacijos. Rūpintis namų ūkio užduotimis ar kai kuriais vaikų auginimo aspektais nemenkina vyriškumo ir nereiškia fiasko, ištežimo ar gėdos. Būtina padėti vaikams tokius sveikus „mainus“ priimti kaip normalius, nė kiek nemenkinančius tėvo figūros kilnumo. Nelankstumas virsta to, kas vyriška ir moteriška, perlenkimu ir nemoکو vaikų bei jaunuolių abipusiškumo, būdingo tikrai santuokai. Toks nelankstumas savo ruožtu gali kliudyti ugdyti gebėjimus net prieinant iki to, kad pradedama manyti, jog atsiduoti menui ar šokiui nelabai vyriška, o vadovauti nelabai moteriška. Šitai, ačiū Dievui, pasikeitė, tačiau kai kur tam tikra netikusai samprata ir toliau riboja teisėtą laisvę ir varžo autentišką vaikų konkrečios tapatybės bei jų potencialių galimybių plėtojimąsi.

Perduoti tikėjimą

287. Vaikų auklėjimą turėtų ženklinti tikėjimo perdavimas, kuris šiandien susiduria su sunkumais dėl dabartinės gyvenamosios, darbo laiko, šiandienio sudėtingo pasaulio, kuriame daug kas, kad išgyventų, karštingai skuba (306). Nepaisant to, šeima ir toliau turi išlikti vieta, kur mokomasi suvokti tikėjimo motyvus bei grožį, melstis ir tarnauti artimui. Tai pradedama

sulig Krikštu, per kurį, kaip sako šventasis Augustinas, motinos, atnešančios savo vaikus, „prisideda prie švento gimimo“ (307). Po to prasideda augimo naujuoju gyvenimu kelias. Tikėjimas yra Dievo dovaną, gauta per Krikštą, o ne žmogaus veiksnių vaisius, tačiau tėvai yra Dievo įrankis tikėjimui brandinti bei plėtoti. Todėl „gražu, kai mamos moko savo mažus vaikus siųsti bučinius Jėzui ar Dievo Motinai. Kiek čia švelnumo! Tokiais momentais vaiko širdis tampa maldos vieta“ (308). Norint perduoti tikėjimą būtina, kad tėvai iš tikrųjų gyventų pasitikėjimu Dievu, jo ieškotų, jaustų jo poreikį, nes tik taip „viena karta girs kitai tavo darbus ir skelbs tavo galybę“ (*Ps* 145, 4), o „apie tavą ištikimybę tėvai pasakos vaikams“ (*Iz* 38, 19). Tam reikia šauktis Dievo veikimo širdyse, ten, kur negalime įsiskverbti. Garstyčios grūdėlis, tokia menka sėkla, virsta dideliu medžiu (plg. *Mt* 13, 31–32), ir per tai suvokiame disproporciją tarp veiksmo ir padarinio. Tada sužinome, kad esame ne dovanos šeimininkai, bet rūpestingi valdytojai. Vis dėlto mūsų kūrybiškos pastangos yra indėlis, leidžiantis bendradarbiauti su Dievo iniciatyva. Todėl „poros, tėvai ir motinos, brangintini kaip veiklūs katechezės subjektai <...>. Šeimos katechezė padeda kaip veiksmingas metodas jaunus tėvus ugdyti bei leisti jiems suvokti savo kaip savo šeimos evangelizuotojų užduotį“ (309).

288. Ugdant tikėjimą būtina mokėti prisitaikyti prie kiekvieno vaiko, nes išmoktos priemonės ar receptai kartais neturi poveikio. Vaikams reikia simbolių, veiksnių, pasakojimų. Paaugliai paprastai išgyvena sankirtos su autoritetais bei normomis krizes, todėl pravartu skatinti jų asmeninį tikėjimo patyrimą ir pateikti šviesių liudijimų, patraukiančių juos pačiu savo grožiu. Tėvai, norintys lydėti savo vaikų tikėjimą, paiso jų pokyčių, nes žino, kad dvasinė patirtis ne peršama, bet siūloma jų laisvei. Esmingai svarbu, kad vaikai konkrečiai matytų, jog malda jų tėvams iš tikrųjų svarbi. Todėl maldos akimirkos šeimoje ir liaudies pamaldumo apraiškos gali evangelizuoti paveikiau nei visos katechezės ir visi pokalbiai. Norėčiau ypač padėkoti visoms motinoms, kurios, kaip šventoji Monika, nepaliaudamos meldžiasi už savo nuo Kristaus nutolusius vaikus.

289. Pastangos perduoti tikėjimą jo raišką bei augimą palengvinančiu būdu leidžia šeimai tapti evangelizuojančia ir savaime perteikti tikėjimą visiems, kurie su ja susiduria, taip pat už šeimos aplinkos ribų. Vaikai, augantys misionieriaujančiose šeimose, dažnai tampa misionieriais, jei tėvai moka gyventi šia užduotimi taip, kad kiti ją laikytų artima bei draugiška. Tada ir vaikai auga palaikydami šitokią santykį su pasauliu, neatsižadėdami savo tikėjimo bei įsitikinimų. Atminkime, kad ir pats Jėzus valgė ir gerė su nusidėjėliais (plg. *Mk* 2,

16; Mt 11, 9), sustojo pasikalbėti su samariete (plg. Jn 4, 7–26), naktį priėmė Nikodemą (plg. Jn 3, 1–21), leido paleistuvei patepti savo kojas (plg. Lk 7, 36–50) ir nedvejojamas liedsavo ligonius (plg. Mk 1, 40–45; 7, 33). Tą pat darė jo apaštalai, kurie neniekino kitų, neužsisklendė į nedideles elitines grupes, neatsiskyrė nuo žmonių gyvenimo. Persekiojami valdžios, jie mėgavosi visos tautos palankumu (plg. Apd 2, 47; 4, 21. 33; 5, 13).

290. „Atvirai skelbdama Evangeliją ir būdama įvairių liudijimo formų paveldėtoja, – tokių kaip solidarumas su vargšais, atvirumas žmonių įvairovei, kūrinijos sergėjimas, moralinis ir materialinis solidarumas su kitomis šeimomis, pirmiausia stokojančiomis, įsipareigojimas skatinti bendrąjį gėrį, taip pat ir neteisingų socialinių struktūrų keitimas, pradedant nuo savo gyvenamosios teritorijos, ir gailestingumo darbų kūnui ir sielai praktikavimas, – šeima yra pastoracijos subjektas“ (310). Visa tai įtrauktina į kontekstą krikščionių brangiausio įsitikinimo – Tėvo meilės, kuri mus palaiko, įgalina augti ir buvo apreikšta per visišką Jėzaus, gyvo tarp mūsų bei darančio mus gebančius sutikti visas audras bei visus gyvenimo tarpsnius, dovanojimąsi. Kad nušviestų kelią, kiekvienos šeimos širdyje geru ir prastu metu irgi turėtų suskambėti *kerygma*. Visi turėtume, remdamiesi savo šeimoje išgyventa patirtimi, galėti ištarti: „Įtikėjome meilę, kuria Dievas mus myli“ (1 Jn 4, 16). Tiktai remdamasi tokia patirtimi, šeimos pastoracija įstengs pasiekti, kad šeima būtų vienu metu namų Bažnyčia ir evangelizaciniu raugu visuomenėje.

AŠTUNTAS SKYRIUS

LYDĖTI, IŽVELGTI IR ĮTRAUKTI SILPNUMĄ

291. Sinodo tėvai patvirtino: Bažnyčia, suvokdama, jog santuokinio ryšio nutraukimas „prieštarauja Dievo valiai, sykiu žino, kad daugelis jos vaikų silpni“ (311). Apšviesta Kristaus žvilgsnio, „Bažnyčia su meile gręžiasi į netobulai dalyvaujančiuosius jos gyvenime. Ji pripažįsta, jog ir jų gyvenime veikia Dievo malonė, ir drąsina juos daryti gera, su meile rūpintis vienas kitu ir tarnauti bendruomenei, kurioje jie gyvena ir dirba“ (312). Kita vertus, tokia nuostata dar labiau sustiprinama Gailestingumo jubiliejaus metų aplinkoje. Nors visada siūlo tobulumą ir kviečia pilnatviškiau atsiliepti Dievui, „Bažnyčia turi dėmesingai ir rūpestingai lydėti savo silpniausiuosius vaikus, paženklintus sužeistos ir žlugusios meilės, stengdamasi gražinti jiems pasitikėjimą ir viltį, panašiai kaip uosto švyturio ar fakelo šviesa padeda pasiklydusiems vėl surasti teisingą kryptį ar susiorientuoti audroje“ (313). Neužmirškime, kad Bažnyčios darbas neretai primena darbą karo lauko ligoninėje.

292. Krikščioniškoji santuoka, atspindinti Kristaus ir jo Bažnyčios sąjungą, pilnatviškai įgyvendinama vyro ir moters, abipusiškai dovanojančių save išskirtine meile ir laisva ištikimybe, priklausančių vienas kitam iki mirties ir atsiveriančių gyvybės perdavimui, pašventintų sakramento, kuris suteikia jiems malonę būti namų Bažnyčia ir naujo gyvenimo raugu visuomenei, sąjungos. Kitos sąjungos formos iš pagrindų prieštarauja šiam idealui, tačiau kai kurios jį įgyvendina bent iš dalies ir analogiškai. Sinodo tėvai pareiškė, jog Bažnyčia teigiamai vertina konstruktyvius elementus tokiose situacijose, kurios dar neatitinka ar jau nebeatitinka jos mokymo apie santuoką (314).

Laipsniškumas pastoracijoje

293. Sinodo tėvai taip pat apsvarstė ypatingą grynai civilinės santuokos ar – atsižvelgiant į skirtingumą – tiesiog bendro gyvenimo nesusituokus situaciją: „Jei santuoka pakankamai sutvirtinta viešuoju saitū ir paženklinta didelės meilės, atsakomybės už atžalas, gebėjimo įveikti sunkumus, tai šitai gali būti pagrindas lydėti ją kelyje į Santuokos sakramentą“ (315). Kita vertus, kelia nerimą tai, kad daugelis jaunų žmonių šiandien nepasitiki santuoka ir bendrai gyvena neapibrėžtam laikui atidėję santuokinį įsipareigojimą, o kiti prisiimtą įsipareigojimą nutraukia ir iškart pradeda naują. Tiems, kurie priklauso Bažnyčiai, „būtinai gailestingumo bei padaršinimo kupinas pastoracinis dėmesys“ (316). Ganytojams tenka pareiga ne tik skatinti krikščioniškąją santuoką, bet ir „skirti daugelio žmonių, nebegyvenančių šia tikrove, situacijas“, siekiant „užmegzti su tokiais žmonėmis dialogą ir jų gyvenime pabrėžti tuos elementus, kurie gali labiau atverti juos pilnatviškos santuokos Evangelijai“ (317). Pastoracijai privalu išvelgti tai, „kas padėtų puoselėti evangelizaciją ir žmogiškąją bei dvasinį augimą“ (318).

294. „Apsisprendimą sudaryti civilinę santuoką ar įvairiais atvejais tiesiog bendrai gyventi nesusituokus labai dažnai lemia ne išankstinis nusistatymas ar priešinimasis sakramentinei sąjungai, bet kultūrinės ar atsitiktinės situacijos“ (319). Tokiais atvejais galima teigiamai vertinti meilės ženklus, kaip nors atspindinčius Dievo meilę (320). Žinome, kad „gausėja porų, po ilgo bendro gyvenimo nesusituokus prašančių bažnytinės santuokos. Kartu gyventi dažnai pasirenkama laikantis visuotinės mąstysenos, priešingos institucijoms bei galutiniams įsipareigojimams, tačiau taip pat ir tikintis egzistencinio saugumo (darbo ir stabilių pajamų). Galop faktinės sąjungos trečioje šalyse labai gausios ne todėl, kad atmetamos šeimos ir santuokos vertybės, bet pirmiausia dėl to, kad ten vedybos dėl visuomeninių priežasčių laikomos prabanga, tad į tokias faktines

sajungas žmones stumia materialinis vargas“ (321). Todėl „visų šių situacijų reikia imtis konstruktyviai mėginant paversti jas keliu į santuokos ir šeimos pilnatvę Evangelijos šviesoje. Priimti bei lydėti būtina kantriai ir jautriai“ (322). Taip su samariete elgėsi Jėzus (plg. *Jn* 4, 1–26): savo žodžius nutaikė į jos jaučiamą tikros meilės troškimą, kad išlaisvintų ją iš visko, kas temdė jos gyvenimą, ir atvestų į pilnatvišką Evangelijos džiaugsmą.

295. Šiuo atžvilgiu šventasis Jonas Paulius II suvokdamas, kad žmogus „pažįsta, myli ir įgyvendina moralinį gerį pagal įvairius augimo etapus“ (323), pasiūlė vadinamąją „laipsniškumo taisyklę“. Tai ne „įstatymo laipsniškumas“. Šis laipsniškumas taikytinas laisviems aktams tų subjektų, kurie dar nepajėgia iki galo suprasti, įvertinti ar įgyvendinti objektyvių įstatymo reikalavimų. Mat ir pats įstatymas yra Dievo dovana, rodanti kelią, visiems be išimties skirta dovana, kuria galima gyventi malonės galia, net ir kiekvienam žmogui „laipsniškai vis labiau įtraukiant Dievo dovanas ir jo neatšaukiamos bei absoliučios meilės reikalavimus į žmogaus asmeninio bei socialinio gyvenimo visumą“ (324).

Vadinamųjų „nereguliariųjų“ situacijų įžvelgimas (325)

296. Sinodas dėmesio skyrė įvairioms silpnumo ar netobulumo situacijoms. Šiuo atžvilgiu norėčiau priminti tai, ką aiškiai pasakiau visai Bažnyčiai, kad nepasakutume klaidingu keliu: „Visą Bažnyčios istoriją ženklina dvi logikos: išstumti ir vėl įtraukti <...>. Bažnyčios kelias nuo Jeruzalės Susirinkimo visada buvo Jėzaus kelias – gailestingumo ir įtraukimo kelias <...>. Bažnyčios kelias yra nė vieno visam laikui nepasmerkti, ant kiekvieno, kuris to nuoširdžiai prašo, išlieti Dievo gailestingumą <...>. Juk tikra meilė visada nepelnyta, besąlyginė ir duodama dovanai“ (326). Todėl „reikia vengti sprendimų, neatsižvelgiančių į įvairių situacijų sudėtingumą, ir paisyti to, kaip asmuo gyvena ir kenčia dėl savo būvio“ (327).

297. Įtrauktini visi, kiekvienam padėtina surasti savitą dalyvavimo bažnytinėje bendruomenėje būdą, kad jis jaustųsi „nepelnyto, besąlyginio ir dovanai duodamo“ gailestingumo objektu. Nė vieno nevalia visam laikui pasmerkti, nes tai nėra Evangelijos logika! Galvoje turiu ne tik naują sąjungą sudariusius išsituokusiuosius, bet ir visus bet kurioje situacijoje. Savaiame suprantama, tas, kuris demonstruoja objektyvią nuodėmę, tarsi ji būtų krikščioniškojo idealo dalis, ar nori įbrukti ką nors, kas prieštarauja tam, ko moko Bažnyčia, negali tikėtis, jog jam bus leista katekizuoti ar sakyti pamokslus, ir šia prasme ji kai kas nuo bendruomenės atskiria (plg. *Mt* 18, 17). Jis turi iš naujo išgirsti Evangelijos skelbimą ir kvietimą atsiversti. Tačiau ir toks asmuo koku nors būdu

gali dalyvauti bendruomenės gyvenime – išpareigodamas socialinėms užduotims, lankydamas maldos susitikimus arba taip, kaip jam patars asmeninė iniciatyva, lydima ganytojo įžvalgumo. Aptardami, kaip traktuoti įvairias vadinamąsias „neregulias“ situacijas, Sinodo tėvai pasiekė visuotinį sutarimą: „Vykdydama vien civilinę santuoką sudariusių arba išsituokusių ir vėl susituokusių, arba tiesiog be santuokos kartu gyvenančių asmenų pastoraciją, Bažnyčia turi atskleisti malonės dieviškąją pedagogiką jų gyvenime ir padėti jiems suvokti Dievo plano pilnatvę“ (328) – tai visada įmanoma Šventosios Dvasios galia.

298. Naują sąjungą sudarę išsituokusieji, pavyzdžiui, gali atsidurti labai įvairiose situacijose, kurių nereikėtų sprauti į katalogus ar įdėti į pernelyg nelanksčias ištaras nepaliekant erdvės tinkamam asmeniniam ir pastoraciniam įžvalgumui. Vienas dalykas yra laiko tėkmėje sutvirtėjusi antra sąjunga su naujais vaikais, išbandyta ištikimybe, dosniu atsidavimu, krikščioniškuoju išpareigojimu, savo būvio nereguliarumo suvokimu ir dideliu sunkumu viską apgręžti nepajuntant sąžinėje naujos kaltės. Bažnyčia pripažįsta situacijas, kai „vyras ir moteris dėl rimtų motyvų – pavyzdžiui, dėl vaikų auklėjimo – negali patenkinti pareigos atsisukti“ (329). Taip pat pasitaiko atveju, kai dėjusieji daug pastangų pirmai santuokai išgelbėti būna neteisingai palikti, arba kai „tie, kurie sudarę antrą santuoką dėl vaikų auklėjimo, būna sąžinėje subjektyviai visiškai tikri, kad jų ankstesnė santuoka, nepataisomai sugriauta, niekada nebuvo galiojanti“ (330). Kitas dalykas yra po nesenos ištuokos sudaryta nauja sąjunga, kelianti vaikams ir visai šeimai skausmą bei sumaištį, arba situacija, kai asmuo pakartotinai nevykdo savo pareigų šeimai. Turėtų būti aišku, tai nėra Evangelijos santuokai ir šeimai siūlomas idealas. Sinodo tėvai patvirtino, kad ganytojams visada privalu „tinkamai įvertinti“ (331) skirti mokančiu žvilgsniu (332). Žinome, jog „paprastų receptų“ (333) nėra.

299. Pritariu daugeliui Sinodo tėvų, kurie pareiškė, jog „išsituokę ir vėl civiliai susituokę pakrikštytieji į krikščionių bendruomenę įtrauktini įvairiais galimais būdais, vengiant bet kurios dingsties papiktinti. Įtraukimo logika yra jų pastoracinio lydėjimo raktas, kad jie ne tik žinotų, jog priklauso Kristaus Kūnui, kuris yra Bažnyčia, bet ir galėtų išgyventi džiugią ir vaisingą patirtį. Jie yra krikštyti, yra broliai ir seserys, Šventoji Dvasia išlieja savo dovanas ir charizmas visų gėrio labui. Jų dalyvavimas gali reikštis įvairiomis socialinėmis tarnystėmis: todėl pravartu įžvelgti, kokių dabar praktikuojamų įvairių atskyrimo formų liturginėje, pastoracinėje, pedagoginėje ir institucinėje srityse galima atsakyti. Jie ne tik neturi jaustis ekskomunikuoti, bet ir galėti gyventi bei bręsti

kaip Bažnyčios gyvi nariai, išgyventi Bažnyčią kaip motiną, kuri juos visada priima, jais kupina meilės rūpinasi ir ragina žengti gyvenimo bei Evangelijos keliu. Toks įtraukimas būtinas ir dėl jų vaikų, kurie turi būti laikomi svarbiausiais, krikščioniškojo auklėjimo“ (334).

300. Atsižvelgiant į minėtų konkrečių situacijų nesuskaičiuojamą įvairovę, suprantama, jog nei iš Sinodo, nei iš šio paraginimo nereikia laukti naujų visuotinių kanoninio pobūdžio normų, taikytinų visiems atvejams. Galima tik iš naujo paraginti atsakingai asmeniškai ir pastoraciškai skirti ypatingus atvejus suvokiant: kadangi „atsakomybės laipsnis visais atvejais nėra lygus“ (335), normos padariniai ar pasekmės nebūtinai visada turi būti tokie patys (336). Kunigams tenka užduotis „lydėti suinteresuotus asmenis išvengimo keliu vadovaujantis Bažnyčios mokymu ir vyskupų gairėmis. Šiame procese naudinga iširti sąžinę pasitelkiant apmąstymo bei atgailos akimirkas. Išsituokę ir vėl susituokusieji turėtų savęs paklausti, kaip jie elgėsi savo vaikų atžvilgiu, kai santuoką ištiko krizė; ar mėgino susitaikyti; kokia yra palikto partnerio padėtis; kokius padarinius nauja sąjunga turi šeimos likučiams ir tikinčiųjų bendruomenei; kokį pavyzdį jie rodo jaunuoliams, kurie rengiasi santuokai. Nuoširdus apmąstymas gali sustiprinti pasitikėjimą Dievo gailestingumu, kuris niekam neatsakomas“ (337). Tai – lydėjimo ir išvengimo kelias, „kreipiantis šiuos tikinčiuosius suvokti savo situaciją Dievo akivaizdoje. Pokalbis su kunigu vidiniame forume padeda teisingai įvertinti tai, kas kliudo galimybei pilnatviškiau dalyvauti Bažnyčios gyvenime ir kokie žingsniai galėtų padėti augti. Kadangi pačiame įstatyme nėra laipsniškumo (plg. *Familiaris consortio*, 34), tas išvengimas neskatins atmesti Bažnyčios siūlomų tiesos ir Evangelijos meilės reikalavimų. Kad taip nutiktų, nuoširdžiai ieškant Dievo valios ir trokštant vis tobuliau ją atitikti, būtinos nuolankumo, diskretiškumo, meilės Bažnyčiai bei jos mokymui sąlygos“ (338). Tokios nuostatos pamatinės siekiant išvengti didelio pavojaus, keliamo klaidingų pranešimų, kaip antai minties, kad koks kunigas gali greitai padaryti „išimtį“ arba kad koks nors asmuo mainais už paslaugą gali išrūpinti sakramentinių privilegijų. Kai sutiks ganytoją, gebantį suvokti iškilusių klausimų rimtumą, atsakingas ir diskretiškas asmuo, kuris neturi pretenzijų savo troškimus išskelti aukščiau nei Bažnyčios bendrasis gėris, išvengs tam tikrų išvalgų, verčiančių manyti, kad Bažnyčia laikosi dvigubos moralės, pavojaus.

Švelninančios aplinkybės praktikuojant pastoracinį išvengimą

301. Norint tinkamai suprasti, kodėl tam tikromis vadinamosiomis „nereguliariomis“ situacijomis galima ir būtina ypatinga išvalga, yra vienas dalykas, į kurį

privalu atsižvelgti, kad niekada nekiltų mintis, jog siekiama sumažinti Evangelijos reikalavimus. Bažnyčia yra rimtai apmaščiusi švelninančias sąlygas bei aplinkybes. Todėl nebegalima teigti, kad visi tie, kurių situacija yra „nereguliari“, gyvena mirtinos nuodėmės būvyje ir stokoja pašvenčiamosios malonės. Vien normos nežinojimu čia negalima apsiriboti. Subjektui, nors ir gerai žinančiam normą, gali būti labai sunku suvokti „vertybes, glūdinčias moralinėje normoje“ (339), arba jo konkreti situacija gali neleisti kitaip elgtis ir priimti kitokių sprendimų iš naujo nenusikalstant. Sinodo tėvai taikliai pareiškė, jog „gali egzistuoti veiksmų, apribojančių gebėjimą spręsti“ (340). Jau šventasis Tomas Akvinitis pripažino, kad kas nors gali turėti malonę ir meilę, bet negalėti gerai vykdyti kokios nors iš dorybių (341), kitaip tariant, nors ir turi visas įkvėptąsias moralines dorybes, kurios nors iš jų buvimo gali aiškiai neparodyti, nes tos dorybės išorinis praktikavimas apsunkintas: „Sakoma, kai kurie šventieji neturi tam tikrų dorybių, nes jiems sunku parodyti jas aktais, net jei turi visų dorybių įpročius“ (342).

302. Apie tokias sąlygas Katalikų Bažnyčios katekizme nedviprasmiškai sakoma: „Pakaltinamumą ir atsakomybę gali sumažinti ir net panaikinti nežinojimas, neatidumas, prievarta, baimė, įprotis, nesuvaldomas jausmingumas ir kitos psichinės ar socialinės priežastys“ (343). Kitame straipsnyje vėl kalbama apie moralinę atsakomybę mažinančias aplinkybes ir jų įvardijama nemažai: „emocinis nesubrendimas, įpročio jėga, prislėgtumo būklė ir kiti psichiniai bei socialiniai veiksniai“ (344). Todėl neigiamas objektyvios situacijos įvertinimas neapima asmens pakaltinamumo ar kaltumo įvertinimo (345). Manau, jog tokių įsitikinimų kontekste labai priderėtų tai, ką panoro pareikšti daugelis Sinodo tėvų: „Tam tikromis aplinkybėmis asmeniui labai sunku elgtis kitaip. <...> Pastoracinis įvertinimas, net ir atsižvelgdamas į tinkamai išugdytą asmens sąžinę, neturi tokių situacijų išleisti iš akių. Atliktų aktų padariniai irgi nebūtinai yra visais atvejais vienodi“ (346).

303. Pripažindami konkrečių lemiančių veiksmų svarbą, galime pridurti, kad žmonių sąžinė turėtų būti labiau įtraukta į Bažnyčios praktiką tam tikrų situacijų, kuriose objektyviai neįgyvendinama mūsų santuokos samprata, atžvilgiu. Savaime suprantama, būtina raginti brandinti sąžinę, kuri būtų apšviesta, išlavinta ir lydima ganytojų atsakingos bei rimtos išvalgos, ir vis labiau pasitikėti malone. Tokia sąžinė gali ne tik suvokti, kad tam tikra situacija objektyviai neatitinka visuotinių Evangelijos reikalavimų, bet ir nuoširdžiai bei sąžiningai pripažinti, kad kol kas tai yra dosniausias atsakas, kurį galima pasiūlyti Dievui, ir su tam tikru moraliniu tikrumu atrasti, jog būtent to konkrečioje

sudėtingoje ribotybių įvairovėje reikalauja pats Dievas, nors tai iki galo ir neatitinka objektyvaus idealo. Kad ir kaip būtų, atminkime, toks išvelgimas yra dinamiškas ir turi likti visada atviras naujam augimo etapui ir naujiems sprendimams, leidžiantiems idealą įgyvendinti visapusiškiau.

Normos ir įžvalga

304. Negana vien svarstyti, ar asmens veiksmai atitinka visuotinę įstatymą ar normą ar neatitinka, nes to nepakanka konkrečioje žmogaus egzistencijoje išvelgti ir laiduoti visišką ištikimybę Dievui. Karštai prašau visada atminti tai, ko moko šventasis Tomas Akviniėtis ir ką mokomės taikyti praktikuodami pastoracinę įžvalgą: „Nors visuotinybės srityje yra būtinumo, juo labiau leidžiamės į tai, kas individualu, juo labiau susiduriame su neapibrėžtybėmis. <...> Praktikos srityje to, kas individualu, atžvilgiu praktinė tiesa ar norma nėra visiems vienoda, tokia ji yra tik to, kas visuotina, atžvilgiu; taip pat ir tai, kas individualiais atvejais priimama kaip ta pati praktinė norma, nėra visiems žinoma. <...> Todėl juo giliau leidžiamasi į tai, kas individualu, juo daugiau neapibrėžtumo“ (347). Tiesa, visuotinės normos yra gėris, kurio nevalia nei ignoruoti, nei apleisti, tačiau jų formuluotėmis neįmanoma aprėpti absoliučiai visų individualių situacijų. Sykiu pravartu pabrėžti, kad būtent dėl šios priežasties to, kas yra praktinės įžvalgos individualios situacijos atžvilgiu dalis, nevalia pakelti iki normos lygmens. Tai ne tik atvertų erdvę nepakenčiamai kazuistikai, bet ir iškeltų grėsmę vertybėms, kurias privalu ypač sergėti (348).

305. Todėl ganytojas negali tenkintis vien moralės įstatymų taikymu tiems, kurie gyvena „neregulioje“ situacijoje, tarsi tai būtų akmenys, svaidomi į žmonių gyvenimą. Taip elgiamasi turint užvertas širdis, besidangstančias Bažnyčios mokymu, „kad, atsisėdusios į Mozės krėslą, teistų, kartais pasipūtusios ir paviršutiniškai, sunkius atvejus ir sužeistas šeimas“ (349). Panašiai yra pareiškusi Tarptautinė teologijos komisija: „Todėl prigimtinio įstatymo negalima pateikti kaip rinkinio jau nustatytų taisyklių, kurios savaime *a priori* siūlosi moraliniam subjektui; prigimtinis įstatymas yra sprendimo priėmimo – itin asmenišką – proceso objektyvaus įkvėpimo šaltinis“ (350). Dėl sąlygotybių ar švelninančių veiksnių net ir objektyvioje nuodėmės situacijoje – nesant subjektyviai kaltam ar bent ne visiškai – galima gyventi išliekant Dievo malonėje, galima mylėti ir taip pat augti malonės bei meilės gyvenimu, sulaukiant tam Bažnyčios pagalbos (351). Įžvelgimu reikia padėti atrasti galimus atsako Dievui ir augimo peržengiant savo ribas kelius. Manymas, kad visa yra tik balta arba juoda, kartais užsklendžia

malonės bei augimo gyvenimui ir atima drąsą žengti šventėjimo keliais, kuriais šlovinamas Dievas. Atminkime, „mažas žingsnelis didelio žmogiškojo ribotumo atvejais Dievui gali patikti labiau nei išoriškai teisinga gyvensena tų, kurie leidžia savo dienas nesutikdami rimtų sunkumų“ (352). Dvasininkų ir bendruomenės konkreti pastoracija turi į tai atsižvelgti.

306. Visomis aplinkybėmis tie, kuriems sunku visapusiškai įgyvendinti dieviškąjį įstatymą, turi išgirsti kvietimą žengti *via caritatis* – meilės keliu. Broliška meilė yra pirminis krikščionių įstatymas (plg. *Jn* 15, 12; *Gal* 5, 14). Neužmirškime to, kas pažadėta Rašte: „Visų pirma turėkite apšiai meilės vieni kitiems, nes meilė uždengia nuodėmių gausybę“ (1 Pt 4, 8); „Išpirk savo nuodėmes teismo darbais ir savo nusikaltimus gailestingumu vargšams“ (Dan 4, 24); „Kaip vanduo užgesina ugnies liepsnas, taip išmalda atlygina už nuodėmes“ (Sir 3, 30). Šito taip pat moko šventasis Augustinas: „Kaip, kilus gaisrui, pirmiausia puolame ieškoti vandens gaisrui užgesinti, <...> lygiai taip ir iš mūsų šiaudų tvykstelėjus nuodėmės liepsnai ir mums sunerimus, džiaukimės duodama galimybe padaryti gailestingumo darbą, tarsi tai būtų šaltinis, siūlomas mums gaisrui užgesinti“ (353).

Gailestingumo pastoracijos logika

307. Norėdamas išvengti klaidingų aiškinimų, primenu, kad Bažnyčia niekaip negali atsakyti pilnatviško santuokos idealo, Dievo plano visu jo didingumu: „Jaunus žmones, kurie yra pakrikštyti, reikia padrąsinti, kad jie nesvyruodami atsivertų turtingumui, kurį jų meilės planui siūlo Santuokos sakramentas, ir būtų stiprinti Kristaus malonės bei galėtų visapusiškai dalyvauti Bažnyčios gyvenime“ (354). Drungnumas, bet kuri reliatyvizmo forma ar perdėtai jam rodoma pagarba jį siūlant rodytų ištikimybės Evangelijai stoką ir Bažnyčios meilės patiemis jaunuoliams stygių. Suprasti ypatingas situacijas nereiškia pilnatviškesnio idealo šviesos slėpimo ar siūlymo mažiau, nei žmonėms siūlo Jėzus. Už nesėkmę patyrusiųjų pastoraciją šiandien svarbesnės pastoracinės pastangos stiprinti santuokas ir taip užkirsti kelią jų žlugimui.

308. Vis dėlto iš švelninančių aplinkybių – psichologinių, istorinių ir biologinių – svarumo suvokimo išplaukia, kad, „nemenkinant evangelinio idealo vertės, būtina gailestingai ir kantriai lydėti galimais kasdien save statydinančio asmens etapais“, leidžiant reikštis „Viešpaties gailestingumui, skatinančiam mus daryti galimą gėrį“ (355). Suprantu tuos, kurie pirmenybę teikia mažiau lanksčiai pastoracijai, nepaliekančiai erdvės painiausiai. Tačiau nuoširdžiai tikiu, kad Jėzus nori Bažnyčios, dėmesingos gėriui, kurį Šventoji Dvasia skleidžia tame,

kas silpna, – Motinos, kuri net akimirka, kai aiškiai skelbia savo objektyvų mokymą, niekada neatsisako „galimo gėrio, net ir rizikuodama susitepti kelio purvu“ (356). Ganytojai, siūlantys tikintiesiems pilnutinį Evangelijos idealą ir Bažnyčios mokymą, sykiu turėtų padėti persiimti atjautos silpniems žmonėms logika ir vengti persekiojimų bei perdėm žiaurių ir nekantrių nuosprendžių. Pati Evangelija iš mūsų reikalauja neteisti ir nesmerkti (plg. *Mt 7, 1; Lk 6, 37*). Jėzus „tikisi, kad liausimės ieškoję asmeninių ir bendruomeninių prieglobsčių, leidžiančių laikytis atstu nuo žmogiškųjų dramų branduolio, tikrai prisiliesime prie konkretaus kitų gyvenimo ir pažinsime švelnumo jėgą. Tai darant gyvenimas tampa įstabiai sudėtingas“ (357).

309. Prasminga tokius apmąstymus plėtoti gailėstingumui skirtais Jubiliejaus metais, nes ir įvairiausių su šeima susijusių situacijų atžvilgiu „Bažnyčiai tenka užduotis skelbti Dievo gailėstingumą, tvinksinčią Evangelijos širdį, kuris per ją turi pasiekti kiekvieno žmogaus širdį ir protą. Kristaus Sužadėtinė persiima Dievo Sūnaus, ateinančio pas visus be išimties, elgsena“ (358). Ji gerai žino, kad pats Jėzus yra šimto, o ne devyniasdešimt devynių avių kaimenės ganytojas. Jis nori visų. Tai suvokiant tampa įmanoma, kad „visus, tikinčiuosius ir toli esančiuosius“, pasiektų „kvapnūs gailėstingumo aliejus kaip Dievo Karalystės, jau esančios tarp mūsų, ženklas“ (359).

310. Nevalia užmiršti, kad „gailėstingumas nėra vien Tėvo veikimas, bet ir tampa tikrų Dievo vaikų atpažinimo kriterijumi. Vadinasi, esame pašaukti praktikuoti gailėstingumą, nes gailėstingumas pirmiausia buvo parodytas mums patiems“ (360). Tai – ne romantinis pasiūlymas ar silpnas atsakas į Dievo, visada trokštančio skatinti žmones, meilę, nes „gailėstingumas yra atraminė Bažnyčios gyvenimo sija. Visą jos pastoracinę veiklą turėtų gaubti švelnumas tikintiesiems; ji negali skelbti ir liudyti pasauliui be gailėstingumo“ (361). Tiesa, „dažnai elgiamės kaip malonės kontrolieriai, o ne palengvintojai. Tačiau Bažnyčia yra ne muitinė, o Tėvo namai, kur yra vietos kiekvienam su jo varganu gyvenimu“ (362).

311. Moralinės teologijos mokymas turėtų įsitraukti šias mintis, nes, nors ir tiesa, jog būtina rūpintis, kad Bažnyčios moralinis mokymas būtų nepažeistas, ypatingas dėmesys vis dėlto skirtinas išryškinti bei skatinti iškiliausias ir esmingiausias Evangelijos vertybes (363), pirmiausia meilės kaip atsako į neužtarnautą Dievo meilės iniciatyvą pirmenybę. Kartais mums taip sunku pastoracijoje padaryti erdvės besąlyginei Dievo meilei (364). Gailėstingumui keliame tiek sąlygų, kad jis netenka konkrečios prasmės ir realios reikšmės, o tai yra paveikiausias būdas susilpninti Evangeliją. Pa-

vyzdžiui, tiesa, kad gailėstingumas nešalina teisingumo ir tiesos, tačiau pirmiausia pasakytina, jog gailėstingumas yra teisingumo pilnatvė ir ryškiausias Dievo tiesos parodymas. Todėl visada reikia atsiminti, jog „neteisingi visi teologiniai požiūriai, kurie galiausiai verčia abejoti pačia Dievo visagalybe ir pirmiausia jo gailėstingumu“ (365).

312. Šitai teikia mums rėmus bei aplinką, kurie neleidžia aptariant kebliausias temas plėtoti šaltos biurokratinės moralės ir vietoj to įkelia mus į gailėstingos meilės kupino pastoracinio išvėlgimo, visada linkusio suprasti, atleisti, lydėti, puoselėti viltį ir pirmiausia įtraukti, kontekstą. Tokia logika turi vyrauti Bažnyčioje, kad atvertume „širdį visiems, kurie gyvena įvairiausiuose egzistenciniuose paribuose“ (366). Kviečiu tikinčiuosius, kurių situacija sudėtinga, pasitikint kalbėtis su savo ganytojais ar pasauliečiais, paskyrusiais savo gyvenimą Viešpačiui. Ne visada jie sulauks iš jų savo idėjų bei troškimų patvirtinimo, bet tikrai gaus šviesos, leidžiančios geriau suprasti savo situaciją ir atrasti asmeninio brendimo kelią. Kviečiu ganytojus meiliai ir giedrai įsiklausyti, nuoširdžiai trokštant suvokti žmonių dramos esmę ir suprasti jų požiūrį, padėti jiems geriau gyventi ir pažinti savo vietą Bažnyčioje.

DEVINTAS SKYRIUS

SANTUOKOS IR ŠEIMOS DVASINGUMAS

313. Meilė gali būti įvairi, nelygu gyvenimo būvis ir pašaukimas. Jau prieš kelis dešimtmečius Vatikano II Susirinkimas, kalbėdamas apie pasauliečių apaštališkumą, pabrėžė iš šeimos gyvenimo kylantį dvasingumą. Pareiškė, kad pasauliečių dvasingumui „savitą pobūdį“ taip pat turi „suteikti santuoka ir šeima“ (367), o šeimos rūpesčiai neturėtų būti svetimi jų dvasinei gyvenimui (368). Todėl verta glaustai aptarti kai kuriuos to savito dvasingumo, besirutuliojančio šeimos gyvenimo santykių dinamikoje, bruožus.

Antgamtinės bendrystės dvasingumas

314. Visada kalbėjome apie Dievo apsigyvenimą širdyje žmogaus, kuris gyvena jo malonėje. Šiandien taip pat galime sakyti, kad santuokinės bendrystės šventovėje yra Trejybė. Kaip Dievas gyvena savo tautos šloviniame (plg. *Ps 22, 4*), lygiai taip jis įsikuria giliai santuokinėje meilėje, kuri jį šlovina.

315. Viešpaties artumas gyvena realioje ir konkrečioje šeimoje su visais jos skausmais, kovomis, džiaugsmiais ir kasdieniais siekiais. Gyvenant šeimoje, sunku apsimetinėti ir meluoti; negalime slėptis po kauke. Jei toks

autentiškumas įkvėptas meilės, joje karaliauja Viešpats su savo džiaugsmu bei ramybe. Šeimos meilės dvasingumą sudaro tūkstančiai realių ir konkrečių veiksnių. Toje bendrystėje brandinančių dovanų ir susitikimų įvairovėje Dievas turi savo buveinę. Tas atsivadavimas draugėn sulieja „žmogiškus ir dieviškus pradmenis“ (369), nes yra kupinas Dievo meilės. Santuokos dvasingumas galiausiai yra ryšio, kuriame gyvena dieviškoji meilė, dvasingumas.

316. Pozityviai įgyvendinama šeimos bendrystė yra autentiškas šventėjimo paprastame gyvenime ir mistinio augimo kelias, būdas artimai susijungti su Dievu. Juk broliški ir bendruomeniniai poreikiai šeimos gyvenime yra proga dar labiau atverti širdį, o tai įgalina vis pilnatviškesnį susitikimą su Viešpačiu. Dievo žodis sako: „Kas savo brolio nekenčia, tas yra tamsoje“ (1 Jn 2, 11), „pasilieka mirties glėbyje“ (1 Jn 3, 14), „nepažino Dievo“ (1 Jn 4, 8). Mano pirmtakas Benediktas XVI yra pasakęs: „Kas nusuka akis nuo artimo, tampa aklas ir Dievo atžvilgiu“ (370) ir tai, jog meilė yra vienintelė šviesa, „vis iš naujo apšviečianti tamsų pasaulį“ (371). Tik „jei mylime vieni kitus, Dievas mumyse pasilieka, ir jo meilė mumyse tobula tampa“ (1 Jn 4, 12). Kadangi „žmogaus asmuo turi įgimtą ir struktūrinį visuomeninį matmenį“ (372) ir „pamatinė ir pirmapradė asmens visuomeninio matmens apraiška yra santuoka ir šeima“ (373), dvasingumas kūnu ir krauju tampa šeimos bendrystėje. Todėl tie, kurie turi gilių dvasinių troškimų, tenemano, kad šeima nutolina juos nuo augimo Dvasios gyvenime, bet telaiško šeimą keliu, kuriuo Viešpats naudojasi, kad nuvestų juos į mistinio susivienijimo viršūnes.

Bendra malda Velykų šviesoje

317. Jei šeimai pavyksta sutelkti dėmesį į Kristų, Jis suvienija ir apšviečia visą šeimos gyvenimą. Skausmai ir sunkumai išgyvenami bendrystėje su Viešpaties kryžiumi, o Jo apkabinimas leidžia pakelti blogiausias akimirkas. Karčiomis šeimos dienomis būtent vienijimasis su apleistu Jėzumi gali padėti išvengti santykio nutraukimo. Šeimos pamažu, „padedamos Šventosios Dvasios malonės, siekia šventumo per santuokinį gyvenimą, dalyvaudamos Kristaus kryžiaus slėpinyje, sunkumus ir kančias perkeičiančiame į meilės auką“ (374). Kita vertus, džiaugsmo, poilsio ar šventės momentai, taip pat lytiškumas išgyvenami kaip dalyvavimas pilnatviškame Prisikėlusiojo gyvenime. Sutuoktiniai savo įvairiais kasdieniais veiksmais įpavidalina „dieviškąją erdvę, kurioje galima patirti prisikėlusio Viešpaties mistinį artumą“ (375).

318. Malda šeimoje yra viena tinkamiausių priemonių velykiniam tikėjimui išreikšti bei sustiprinti (376).

Kasdien galima surasti kelias minutes drauge pabūti gyvojo Viešpaties akivaizdoje, išsakyti tai, kas rūpi, pasimelsti prašant to, ko reikia šeimai, pasimelsti už tą, kuriam tą akimirka sunku, paprašyti pagalbos mylėti, padėkoti už gyvenimą ir gerus dalykus, paprašyti Mergelės Marijos motiniškos globos. Išstiant kelis paprastus žodžius, ta maldos akimirka gali būti didžiausias gėris šeimai. Dvasingumo lobis daugeliui šeimų yra įvairios liaudies pamaldumo apraiškos. Bendruomeninio maldos kelio viršūnė yra bendras dalyvavimas Eucharistijoje, pirmiausia sekmadienio poilsio kontekste. Jėzus beldžiasi į šeimos duris norėdamas dalytis su ja Eucharistine vakariene (plg. *Apr* 3, 20). Ten sutuoktiniai gali vis iš naujo užantspauduoti velykinę sandorą, kuri juos suvienija ir atspindi ant kryžiaus užantspauduotą Dievo Sandorą su žmonija (377). Eucharistija yra Naujosios Sandoros sakramentas, kuriuo sudabartinamas Kristaus atperkamasis darbas (plg. *Lk* 22, 20). Taip išryškinami tvirti saitai, santuokinį gyvenimą siejantys su Eucharistija (378). Eucharistijos maistas yra jėga ir paskata kasdien gyventi santuokine sandora kaip „namų Bažnyčia“ (379).

Išskirtinės ir laisvos meilės dvasingumas

319. Santuokoje taip pat išgyvenamas visiškos priklausomybės kitam asmeniui jausmas. Sutuoktiniai prisiima iššūkį ir trokšta senti bei eikvoti jėgas drauge taip atspindėdami Dievo ištikimybę. Toks tvirtas apsisprendimas, ženklinantis gyvensenos būdą, yra „santuokinės meilės sandoros vidinis reikalavimas“ (380), nes „tam, kuris neapsisprendžia mylėti amžinai, sunku nuoširdžiai mylėti ir vieną dieną“ (381). Tačiau tai neturėtų dvasinės reikšmės, jei galvoje būtų turimas įstatymas, kuriuo būtų gyvenama apimtam resignacijos. Tai širdies, kurią regi vien Dievas (plg. *Mt* 5, 28), priklausomybė. Šis apsisprendimas būti ištikimam, kad ir kas nutiktų per dieną, Dievo akivaizdoje atnaujinamas kas rytą pabudus. Ir eidamas miegoti kiekvienas tikisi vėl pabusti ir šį nuotykį tęsti pasitikėdamas Viešpaties pagalba. Šitaip kiekvienas sutuoktinis kitam yra Viešpaties artumo ženklas ir įrankis – Viešpaties, kuris mūsų niekada nepalieka: „Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (*Mt* 28, 20).

320. Yra vienas momentas, kai poros meilė pasiekia maksimalią laisvę ir tampa sveikos autonomijos erdvė, – būtent tada, kai kiekvienas atranda, kad kitas nėra jo nuosavybė, bet turi daug svarbesnį savininką – savo vienatinį Viešpatį. Niekas kitas negali reikalauti asmeniškiausios ir slapčiausios mylimo asmens gelmės ir tik Jis vienintelis gali būti jo gyvenimo centras. Sykiu dvasinio realizmo pradus neleidžia sutuoktiniui siekti, jog kitas tobulai patenkintų jo poreikius. Būtina, kad

kiekvieno dvasinis kelias – kaip taikliai nusakė Dietrichas Bonhoefferis – padėtų jam „nusivilti“ kitu (382), nustoti laukti iš kito asmens to, kas būdinga vien Dievo meilei. Tai reikalauja vidinio atsižadėjimo. Išskirtinė erdvė, kiekvieno iš sutuoktinio rezervuojama savo santykiui su Dievu, ne tik leidžia užgydyti bendro gyvenimo žaizdas, bet ir atrasti Dievo meilėje savo egzistencijos prasmę. Kad ši vidinė laisvė būtų galima, turime kasdien šauktis Dvasios veikimo.

Rūpestingumo, paguodos ir paskatos dvasingumas

321. „Sutuoktiniai krikščionys yra malonės bendradarbiai ir tikėjimo liudytojai vienas kitam, savo vaikams bei kitiems šeimos nariams“ (383). Dievas juos kviečia gimdyti ir rūpintis. Štai kodėl šeima „visada yra artimiausia „ligoninė“ (384). Rūpinkimės vienas kitu, palaikykime ir skatinkime vienas kitą ir gyvenkime visa tuo kaip šeimos dvasingumo dalimi. Poros gyvenimas yra dalyvavimas Dievo vaisingame darbe, ir kiekvienas yra kitam nuolatinis Dvasios iššūkis. Dievo meilė reiškiasi „gyvais ir konkrečiais žodžiais, kuriais vyras ir moteris išsako savo santuokinę meilę“ (385). Šitaip abu vienas kitam atspindi dieviškąją meilę, paguodžiančią žodžiu, žvilgsniu, pagalba, glamone, apkabinimu. Todėl „troškinti sukurti šeimą yra išdrįsti būti Dievo svajonės dalimi, išdrįsti svajoti išvien su Juo, išdrįsti statydinti išvien su Juo, išdrįsti leisti į šią istoriją išvien su Juo, statydinti pasaulį, kur niekas nesijaus vienišas“ (386).

322. Visas šeimos gyvenimas yra gailestingas „ganymas“. Kiekvienas rūpestingai piešia ir rašo kito gyvenime: „Jūs patys esate mūsų laiškas, įrašytas mūsų širdyse <...> ne rašalu, bet gyvojo Dievo Dvasia“ (2 Kor 3, 2–3). Kiekvienas yra „žmonių žvejys“ (Lk 5, 10), Jėzaus vardu metantis tinklus (plg. Lk 5, 5) kitų link, ar žemdirbys, dirbantis šviežią dirvą, kuri yra brangūs artimieji, ir skatinantis joje tai, kas geriausia. Santuokos vaisingumas apima skatinimą, nes „mylėti ką nors yra laukti iš jo to, kas neapibrėžta, nenumatoma, ir sykiu kaip nors siūlyti, kaip į tą lūkestį atsilipti“ (387). Tai yra Dievo garbinimas, nes būtent Jis pasėjo kituose daug gerų dalykų tikėdamasis, kad mes padėsime jiems išaugti.

323. Kiekvieną mylimą žmogų kontemplanuoti Dievo akimis ir jame atpažinti Kristų yra stipri dvasinė patirtis. Šitai reikalauja neužtarnaujamo nusiteikimo branginti kito kilnumą. Būti kitam visiškai artimam įmanoma tik nesavanaudiškai dovanojantis, užmirštant visa, kas aplinkui. Mylimas asmuo vertas viso dėmesio. Jėzus yra pavyzdys, nes kai tik kas nors prisiartindavo su juo pasikalbėti, jis meiliai pažvelgdavo į jį (plg. Mk 10, 21). Šalia jo niekas nesijausdavo nepastebėtas, nes savo žodžiais bei veiksmais jis klausdavo: „Ko nori,

kad tau padaryčiau?“ (Mk 10, 51). Tuo gyvenama kasdieniame šeimos gyvenime. Šeimoje atmename, kad šis drauge su mumis gyvenantis žmogus vertas visko, nes, būdamas Tėvo neišmatuojamos meilės objektas, turi begalinį kilnumą. Taip sužydi švelnumas, gebantis „sužadinti kitame buvimo mylimam džiaugsmą. Jis pirmiausia reiškiasi ypatingu dėmesingumu kito riboms, ypač tada, kai jos aiškiai išnyra“ (388).

324. Veikiamas Dvasios, šeimos branduolys priima gyvybę ne tik duodamas jai pradžią savo prieglobstyje, bet ir atsiverdamas, išeidamas iš savęs skleisti savo gerį tarp kitų, rūpindamasis jų laime ir tos laimės siekdamas. Tas atvirumas ypač reiškiasi svetingumu (389), įtaigiai skatinamu Dievo žodžio: „Nepamirškite svetingumo, nes per jį kai kurie, patys to nežinodami, buvo priėmę viešnagėn angelus“ (Žyd 13, 2). Kai priima, eina kitų, pirmiausia vargšų ir apleistųjų, link, šeima „simbolizuoja bei liudija Bažnyčios motinystę ir joje dalyvauja“ (390). Socialinė meilė, Trejybės atspindys, iš tikrųjų yra tai, kas šeimos dvasinę prasmę sujungia su užduotimi už šeimos ribų, nes įgyvendina *kerygmą* ir jos visus bendruomeninius reikalavimus. Šeima savo ypatingu dvasingumu gyvena būdama vienu metu namų Bažnyčia ir gyvybiškai svarbia ląstele pasauliui keisti (391).

325. Mokytojo (plg. Mt 22, 30) ir šventojo Pauliaus (plg. 1 Kor 7, 29–31) žodžiai apie santuoką – neatsitiktinai – įkelti į mūsų egzistencijos paskutinį ir galutinį matmenį, kurį turime susigrąžinti. Šitaip sutuoktiniai gali pažinti kelio, kuriuo žengia, prasmę. Juk, kaip dažnai buvo primenama šiame paraginime, nė viena šeima nėra tobula tikrovė ir visą laiką nebus tokia, kokia dabar yra, ji turi laipsniškai augti savo gebėjimu mylėti. Tai – nuolatinis pašaukimas, kylantis iš Trejybės pilnatviškos bendrystės, iš įstabios Kristaus ir Bažnyčios vienybės, iš gražios bendruomenės – Nazareto šeimos ir iš nepriekaištingos brolystės, kuri yra danguje tarp šventųjų. Vis dėlto žvilgsnis į vis dar nepasiektą pilnatvę leidžia mums istorinio kelio, kuriuo žengiame kaip šeimos, neabsoliutinti ir nustoti iš tarpasmeninių santykių reikalauti tokio tobulumo, intencijų tyrumo ir nuoseklumo, kokius galima atrasti tik galutinėje Karalystėje. Be to, tai mus sulaiko nuo griežto smerkimo tų, kurie yra didelio silpnumo ženklinauose būviuose. Visi esame pašaukti gyvai stiebtis link to, kas pranoksta mus pačius ir mūsų ribas, todėl kiekviena šeima turi gyventi nuolatos jausdama šią paskatą. Keliaukime, šeimos, keliaukime toliau! To, kas mums pažadėta, visada yra daugiau, nei galime įsivaizduoti. Nepraraskime vilties dėl savo trūkumų ir lygia greta nepaliaujamai ieškokime mums pažadėtos meilės ir bendrystės pilnatvės.

Malda Šventajai Šeimai

Jėzau, Marija ir Juozapai,
jūmyse kontempliuojame tikros meilės spindesį,
į jus su pasitikėjimu kreipiamės.

Šventoji Nazareto Šeima,
padaryk ir mūsų šeimas
bendrystės vietomis ir aukštutiniais maldos kambariais,
tikromis Evangelijos mokyklomis
ir mažomis namų Bažnyčiomis.

Šventoji Nazareto Šeima,
tenelieka niekada mūsų šeimose
prievaratos, užsisklendimo ar susiskaldymų;
įskaudintieji ar papiktintieji
tuoj pat tepatiria paguodą ir tebūna išgydyti.

Šventoji Nazareto Šeima,
padėk visiems suvokti,
kad šeima yra šventa, nepažeistina
ir labai graži Dievo sumanyje.

Jėzau, Marija ir Juozapai,
išgirskite, išklauskite mūsų maldavimą.
Amen!

Duota Romoje, prie šventojo Petro, Gailestingumo ypatingo
jubilejaus, 2016-ųjų, mano pontifikato ketvirtųjų metų
kovo 19-ąją, Šventojo Juozapo iškilmės dieną.

Pranciškus

Nuorodos

- (291) Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium* (2013 11 24), 222: AAS 105 (2013), 1111.
(292) Katechezė (2015 05 20): *L'Osservatore Romano* (2015 05 21), p. 8.
(293) Vatikano II Susirinkimas. Past. konst. *Gaudium et spes*, 17.
(294) Katechezė (2015 09 30): *L'Osservatore Romano* (2015 10 01), p. 8.
(295) Katechezė (2015 06 10): *L'Osservatore Romano* (2015 06 11), p. 8.
(296) Plg. *Relatio finalis* 2015, 67.
(297) Katechezė (2015 05 20): *L'Osservatore Romano* (2015 05 21), p. 8.
(298) Katechezė (2015 09 09): *L'Osservatore Romano* (2015 09 10), p. 8.
(299) *Relatio finalis* 2015, 68.
(300) Ten pat, 58.
(301) Dekl. *Gravissimum educationis*, 1.
(302) *Relatio finalis* 2015, 56.

- (303) Erich Fromm. *The Art of Loving*. New York 1956, p. 54.
(304) Enciklika *Laudato si'* (2015 05 24), 155.
(305) Katechezė (2015 04 15): *L'Osservatore Romano* (2015 04 16), p. 8.
(306) Plg. *Relatio finalis* 2015, 13–14.
(307) *De sancta virginitate*, 7, 7: PL 40, 400.
(308) Katechezė (2015 08 26): *L'Osservatore Romano* (2015 08 27), p. 8.
(309) *Relatio finalis* 2015, 89.
(310) Ten pat, 93.
(311) *Relatio Synodi* 2014, 24.
(312) Ten pat, 25.
(313) Ten pat, 28.
(314) Plg. ten pat, 41, 43; *Relatio finalis* 2015, 70.
(315) *Relatio Synodi* 2014, 27.
(316) Ten pat, 26.
(317) Ten pat, 41.
(318) Ten pat.
(319) *Relatio finalis* 2015, 71.
(320) Plg. ten pat.
(321) *Relatio Synodi* 2014, 42.
(322) Ten pat, 43.
(323) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 34: AAS 74 (1982), 123.
(324) Ten pat, 9: AAS 71 (1982), 90.
(325) Plg. Katechezė (2015 06 24): *L'Osservatore Romano* (2015 06 25), p. 8.
(326) Homilija per šv. Mišias, aukotas drauge su naujais kardinolais (2015 02 15): AAS 107 (2015), 257.
(327) *Relatio finalis* 2015, 51.
(328) *Relatio Synodi* 2014, 26.
(329) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 84: AAS 74 (1982), 186. Daugelis, kurie žino ir pripažįsta Bažnyčios siūlomą galimybę gyventi bendrai kaip „broliui ir seseriai“, pabrėžia, kad tokiomis situacijomis, kai trūksta kai kurių intymumo apraiškų, „neretai gali susvyruoti ištikimybė ir nukentėti palikuonys“ (Vatikano II Susirinkimas. Past. konst. *Gaudium et spes*, 51).
(330) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 84: AAS 74 (1982), 186.
(331) *Relatio Synodi* 2014, 26.
(332) Plg. ten pat, 45.
(333) Benediktas XVI. Pokalbis per 7-ąjį Pasaulio šeimų susitikimą (Milanas, 2012 06 02), 5 atsakymas: *Insegnamenti VIII*, 1 (2012), 691.
(334) *Relatio finalis* 2015, 84.
(335) Ten pat, 51.
(336) Taip pat sakramentų tvarkos srityje, nes galima įžvelgti, kad tam tikroje konkrečioje situacijoje nėra rimtos kaltės. Ten taikytina tai, kas pasakyta kitame dokumente: plg. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium* (2013 11 24), 44. 47: AAS 105 (2013), 1038–1040.
(337) *Relatio finalis* 2015, 85.
(338) Ten pat, 86.
(339) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 33: AAS 74 (1982), 121.

- (340) *Relatio finalis* 2015, 51.
- (341) Plg. *Summa theologiae* I–II, q. 65, a. 3, ad 5: *De malo*, q. 2, a. 2.
- (342) Ten pat, ad 3.
- (343) 1735.
- (344) Plg. ten pat, 2352. Tikėjimo mokymo kongregacija. Deklaracija apie eutanaziją *Iura et bona* (1980 05 05), II: AAS 72 (1980), 546. Jonas Paulius II kritikavo „pamatinio apsisprendimo“ sąvoką ir pripažino, kad „neabejotinai gali būti psichologiniu aspektu labai sudėtingų ir neaiškių situacijų, darančių įtaką nusidėjėlio subjektyviam pakaltinamumui“ (Apaštališkasis paraginimas *Reconciliatio et paenitentia* [1984 12 02], 17: AAS 77 [1985], 223).
- (345) Plg. Popiežiškoji įstatyminių tekstų aiškinimo taryba. Pareiškimas dėl Komunijos vėl susituokusiems išsituokusiesiems (2000 06 24), 2.
- (346) *Relatio finalis* 2015, 85.
- (347) *Summa theologiae* I–II, q. 94, art. 4.
- (348) Remdamasis visuotiniu normos pažinimu ir ypatingu praktinio išvelgimo pažinimu, šventasis Tomas kitame tekste sako: „Jei yra tik vienas [iš abiejų pažinimų], pageidautina, kad tai būtų konkrečios tikrovės, artimesnės veiksmui, pažinimas“ (*Sententia libri Ethicorum*, VI, 6 [ed. Leonina, t. XLVII, 354]).
- (349) Kreipimasis užbaigiant Vyskupų sinodo 14-ąją ordinarinę generalinę asamblėją (2015 10 24): *L'Osservatore Romano* (2015 10 26–27), p. 13.
- (350) Visuotinės etikos paieška: naujas požiūris į prigimtinių įstatymą (2009), 59.
- (351) Tam tikrais atvejais galėtų padėti sakramentai. Todėl „kunigams primenu, kad klausykla turi būti ne kankinimų kamera, bet Viešpaties gailestingumo <...> vieta“ (Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium* [2013 11 24]), 44: AAS 105 [2013], p. 1038). Lygiai taip pat pabrėžiu, kad Eucharistija „nėra premija tobuliesiems, bet dosnus vaistas ir maistas silpniesiems“ (ten pat, 47: AAS 105 [2013], 1039).
- (352) Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium* (2013 11 24), 44: AAS 105 (2013), 1038–1039.
- (353) *De catechizandis rudibus*, I, 14, 22: PL 40, 327; plg. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium* (2013 11 24), 193: AAS 105 (2013), 1101.
- (354) *Relatio Synodi* 2014, 26.
- (355) Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium* (2013 11 24), 44: AAS 105 (2013), 1038.
- (356) Ten pat, 45: AAS 105 (2013), 1039.
- (357) Ten pat, 270: AAS 105 (2013), 1128.
- (358) Bulė *Misericordiae Vultus* (2015 04 11), 12: AAS 107 (2015), 407.
- (359) Ten pat, 5: 402.
- (360) Ten pat, 9: 405.
- (361) Ten pat, 10: 406.
- (362) Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium* (2013 11 24), 47: AAS 105 (2013), 1040.
- (363) Plg. ten pat 36–37: AAS 105 (2013), 1035.
- (364) Galbūt iš tam tikro skrupulingumo, dangstomo dideliu troškimu būti ištikimam tiesai, kai kurie kunigai iš penitentų pasitaisyti reikalauja taip be jokio niuanso, kad gailestingumas užtemdomas tariamai gryno teisingumo siekiu. Todėl naudinga priminti šventojo Jono Pauliaus II mokymą, kad naujo nuopuolio galimybė „nesumenkina pasiryžimo autentiškumo“ (Laiškas kard. Williamui W. Baumui Apaštališkosios penitenciarijos organizuotų vidinio forumo kursų proga [1996 03 22], 5: *Insegnamenti* XIX, 1 [1996], 589).
- (365) Tarptautinė teologijos komisija. Išganyto viltis be krikšto mirusiems kūdikiams (2007 04 19), 2.
- (366) Bulė *Misericordiae Vultus* (2015 04 11), 15: AAS 107 (2015), 409.
- (367) Deklaracija *Apostolicam actuositatem*, 4.
- (368) Plg. ten pat.
- (369) Vatikano II Susirinkimas. Past. konst. *Gaudium et spes*, 49.
- (370) Enciklika *Deus caritas est* (2005 12 25), 16: AAS 98 (2006), 230.
- (371) Ten pat, 39: AAS 98 (2006), 250.
- (372) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Christifideles laici* (1988 12 30), 40: AAS 81 (1989), 468.
- (373) Ten pat.
- (374) *Relatio finalis* 2015, 87.
- (375) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Vita consecrata* (1996 03 25), 42: AAS 88 (1996), 416.
- (376) Plg. *Relatio finalis* 2015, 87.
- (377) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 57: AAS 74 (1982), 150.
- (378) Neužmirškime, kad Dievo Sandora su savo tauta nusakoma kaip sužadėtuovės (plg. *Ez* 16, 8. 60; *Iz* 65, 2; *Oz* 2, 21–22), o Naujoji Sandora pateikiama ir kaip santuoka (plg. *Apr* 19, 7; 21, 2; *Ef* 5, 25).
- (379) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 11.
- (380) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 11: AAS 74 (1982), 93.
- (381) Jonas Paulius II. Homilija per šv. Mišias su šeimomis (Kordoba, Argentina, 1987 04 08), 4: *Insegnamenti* X, 1 (1987), 1161–1162.
- (382) Plg. *Gemeinsames Leben*. München 1973, 18.
- (383) Vatikano II Susirinkimas. Deklaracija *Apostolicam actuositatem*, 11.
- (384) Katechezė (2015 06 10): *L'Osservatore Romano* (2015 06 11), p. 8.
- (385) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 12: AAS 74 (1982), 93.
- (386) Kreipimasis per Šeimų šventės maldos vigiliją (Filadelfija, 2015 09 26): *L'Osservatore Romano* (2015 09 28–29), p. 6.
- (387) Gabriel Marcel. *Homo viator. Prolégomènes à une métaphysique de l'espérance*. Paris 1944, 63.
- (388) *Relatio finalis* 2015, 88.
- (389) Plg. Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 44: AAS 74 (1982), 136.
- (390) Ten pat, 49: AAS 74 (1982), 141.
- (391) Apie socialinius šeimos aspektus žr. Popiežiškoji teisingumo ir taikos taryba. Bažnyčios socialinio mokymo santrauka, 248–254.

Popiežius Pranciškus

Eik ir tu taip daryk (plg. Lk 10, 25–37)

2016 m. balandžio 27 d.

Šiandien norime apmąstyti Gerojo samariečio palyginimą (Lk 10, 25–37). Vienas Įstatymo mokytojas nori Jėzų išmėginti keldamas jam tokį klausimą: „Mokytojau, ką turiu padaryti, kad laimėčiau amžinąjį gyvenimą?“ (plg. Lk 10, 25). Jėzus paprašo jo paties atsakyti į savo klausimą ir tasai puikiai atsako: „Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela, visomis jėgomis ir visu protu, o savo artimą kaip save patį“ (plg. Lk 10, 27). Tuomet Jėzus taria: „Tai daryk, ir gyvensi“ (plg. Lk 10, 28).

Įstatymo mokytojas iškelia kitą mums labai reikšmingą klausimą: „O kas gi mano artimas?“ (plg. Lk 10, 29), kuriuo numanoma: „Mano giminės? Mano tėvynainiai? Mano tikėjimo išpažinėjai?..“ Taigi jis reikalauja aiškios taisyklės, kuria remdamasis galėtų suskirstyti žmones į „artimus“ ir „svetimus“, į tokius, kurie gali tapti artimi, ir tokius, kuriems tai neįmanoma.

Jėzus atsako palyginimu apie kunigą, levitą ir samarietį. Pirmieji du susiję su šventyklos kultu, o trečiasis – samarietis, žydas atskalūnas, laikomas svetimiu, nešvari stabmeldžiu. Kelyje iš Jeruzalės į Jerichą kunigas ir levitas sutinka plėšikų sumuštą, išrengtą ir likimo valiai paliktą mirštantį žmogų. Nors Viešpaties Įstatymas įpareigoja į tokią situaciją patekusiam žmogui pagelbėti, nė vienas iš praeivių nesustoja. Jie skubėjo... Kunigas, pažvelgęs į laikrodį, veikiausiai pamanė: „Vėluoju į Mišias... Privalau aukoti Mišias.“ Levitas galbūt pagalvojo: „Nesu tikras, ar Įstatymas to nedraudžia, nes ten yra kraujo, kuris gali mane sutepinti...“ Abu praeiviai pasirenka kitą kelią, kad nereikėtų prisitarti prie mirštančiojo. Čia mums atskleidžiama pirmoji pamoka: tie, kurie lanko Dievo namus ir žino apie jo gailingumą, nebūtinai moka mylėti savo artimą. Tai nėra automatiška! Gali žinoti visą Bibliją, visas liturgines rubrikas, išmanyti teologiją, bet meilė automatiškai iš šių žinių nekyla: meilės kelias yra kitoks, jis reikalauja ne vien proto, bet ir kai ko daugiau... Kunigas ir levitas mato gulintį žmogų, bet atstumia jį ir nepasisūlo padėti. Tačiau garbinimas nėra tikras, jei jis nevirsta pagalba artimui. Niekada šito nepamirškime: negalime likti žiūrovai, kai tiek daug alkio, smurto ir neteisybės varginamų žmonių kenčia. Ką reiškia atstumti žmogaus kančią? Tai reiškia atstumti Dievą! Jei neprisiartinu prie to vyro, tos moters, to vaiko, to kenčiančio senolio ar senolės, neprisiartinu prie Dievo.

Eikime prie palyginimo šerdies: samarietis, niekinamas žmogus, iš kurio niekas nieko nesitikėjo ir kuris taip pat turėjo savo išpareigojimų ir darbų, skirtingai nei anie du, priklausantys šventyklai, pamatęs sužeistąjį nepraejo pro šalį, bet „pasigailėjo“ (plg. Lk 10, 33). Taigi Evangelija skelbia: „pasigailėjo“, vadinasi, jo širdis ir jausmai buvo sujudinti! Tai ir yra skirtumas. Anie du „matė“, tačiau jų širdys liko užvertos ir šaltos. O samariečio širdis plakė sutartinai su paties Dievo širdimi. Iš tikrųjų „užuojauta“ yra esminė Dievo gailingumo savybė. Dievas pasigaili mūsų. Ką tai reiškia? Jis kenčia kartu su mumis ir jaučia mūsų kančią. Užuojauta reiškia „dalyvavimą kančioje“. Šis veiksmas rodo, jog kūnas iš vidaus sujaukinamas ir dreba žmogaus patiriamo blogio akivaizdoje. Gerojo samariečio darbuose mes atpažįstame gailingą Dievo veikimą visoje išganymo istorijoje. Tai ta pati užuojauta, su kuria Dievas sutinka kiekvieną iš mūsų: jis mūsų neatstumia, jam pažįstamas mūsų skausmas ir jis žino, kaip labai mus reikia jo pagalbos bei paguodos. Jis prieina arti mūsų ir niekuomet mūsų neapleidžia. Kiekvienas savo širdyje paklauskime ir atsakykime: „Ar aš tikiu? Ar tikiu, jog Viešpats manęs pasigaili tokio, koks esu, nusidėjėlio, turinčio daug problemų?“ Atsakymas yra „Taip!“ Tačiau kiekvienas privalome pažvelgti, ar širdyje tikime tokia Dievo užuojauta, gerojo ir arti esančio Dievo, kuris mus gydo ir glosto. Jei jį atmetame, jis laukia, nes yra kantrus ir visuomet šalia.

Samarietis elgiasi iš tiesų gailingai: jis aptvarsto gulintį žaidą, nugabena jį į užėigą, pats jį slaugo, o vėliau pasirūpina, jog jo slaugą perimtų kiti. Tai moko mus, jog užuojauta ir meilė nėra blankūs jausmai, bet rūpinimasis kitu netgi už jį sumokant. Tai reiškia išpareigoti, žengti visus reikalingus žingsnius, kad prie kito „priartėtum“ ir galėtum su juo susitapatinti: „Mylėk savo artimą kaip save patį.“ Tai Viešpaties įsakymas.

Baigdamas palyginimą Jėzus apverčia Įstatymo mokytojo klausimą ir jo klausia: „Kas iš šitų trijų tau atrodo buvęs artimas patekusiam į plėšikų rankas?“ (plg. Lk 10, 36). Atsakymas visiškai aiškus: „Tas, kuris parodė jam gailingumą“ (plg. Lk 10, 37). Palyginimo pradžioje kunigui ir levitui mirštantysis buvo artimas; tačiau galiausiai jam artimas tapo prisitartinęs samarietis. Jėzus pakeičia perspektyvą: nestovėk skirstydamas kitų į artimus ir svetimus. Gali tapti artimu kiekvienam sutiktam vargstančiajam ir sužinoti, ar širdyje turi užuojautos, ar gebi kęsti kartu su kitu žmogumi.

Šis palyginimas yra ne vien puiki dovana, bet ir užduotis mums! Jėzus kartoja kiekvienam iš mūsų tai, ką pasakė Įstatymo mokytojui: „Eik ir tu taip daryk!“ (Lk 10, 37). Visi esame pašaukti eiti tuo pačiu keliu kaip gerasis samarietis, kuris yra Kristaus paveikslas: Jėzus

pasilenkė prie mūsų, tapo mūsų tarnu ir mus išgelbėjo, kad galėtume mylėti taip pat, kaip jis mus mylėjo.

Gailestingumas ir sutaukinimas

2016 m. balandžio 30 d.

Šiandien kartu su jumis norėčiau apmąstyti svarbų gailestingumo aspektą – sutaukinimą. Dievas niekuomet nesiliovė teikęs žmonėms atleidimo: jo gailestingumas jaučiamas iš kartos į kartą. Dažnai galvojame, jog nuodėmės Viešpatį nuo mūsų atitolina. Iš tiesų tai mes nusidėdami nuo jo nutolstame. Jis, matydamas, kad esame pavojuje, dar labiau mūsų ieško. Dievas niekuomet nesutinka, kad žmogus liktų svetimas jo meilei, žinoma, jei žmogui įžvelgia atgailos dėl padaryto blogio ženklus.

Vien savo pastangomis negalime susitaikinti su Dievu. Nuodėmė iš tiesų reiškia jo meilės atmetimą, kurio pasekmė – užsidarymas savyje bei savęs apgaudinėjimas, neva radome didesnę laisvę bei nepriklausomumą. Nutolę nuo Dievo, mes nebeturime tikslo ir iš šio pasaulio piligrimų tampame „klajūnais“. Dažnai sakome, jog nusidėdami „nusigręžiame nuo Dievo“. Būtent taip ir yra: nusidėjęs mato tik save ir įsivaizduoja esąs visiškai savarankiškas. Nuodėmė ir toliau didina atstumą tarp mūsų ir Dievo, ir tas atstumas gali virsti bedugne. Tačiau Jėzus ieško mūsų kaip geras ganytojas, kuris nenurimsta, kol neranda prarastos avies, kaip mums skelbia Evangelija (plg. *Lk 15, 4–6*). Jis atstato tiltą, kuris jungia mus su Tėvu, ir leidžia mums naujai atrasti vaikų orumą. Savo gyvybės auka jis sutaukino mus su Tėvu ir suteikė mums amžinąjį gyvenimą (plg. *Jn 10, 15*).

„Susitaikinkite su Dievu!“ (2 *Kor 5, 20*): ankstyviesiems Korinto krikščionims skirtą apaštalo Pauliaus šauksmą su tokia pat jėga ir įsitikinimu galime pritaikyti mums visiems ir šiandien. Susitaikinkime su Dievu! Šis Gailestingumo jubiliejus yra visų susitaikinimo metas. Daug žmonių norėtų susitaikinti su Dievu, tačiau nežino, kaip tai padaryti, jaučiasi neverti ar nenori patys sau to pripažinti. Krikščionių bendruomenė gali ir privalo skatinti nuoširdų sugrįžimą pas Dievą visų, kurie to trokšta. Ypač tie, kurie atlieka „sutaikinimo tarnystę“ (2 *Kor 5, 18*), yra pašaukti būti paklusniais Šventosios Dvasios įrankiais, kad ten, kur buvo pilna nuodėmės, Dievo gailestingumas taptų apstesnis (plg. *Rom 5, 20*). Nė vienas neturi būti atskirtas nuo Dievo dėl žmonių sukurtų kliūčių! Būtinai noriu pabrėžti, jog tai liečia ir nuodėmklausius: nekliudykite žmonėms, kurie nori susitaikinti su Dievu. Nuodėmklausys privalo būti tėvu! Jis užima Dievo Tėvo

vieta! Jis privalo priimti žmones, ateinančius pas jį, kad būtų sutaukinti su Dievu, ir padėti jiems šiame susitaikinimo kelyje, kuriuo einame. Tai labai graži tarnystė, o ne kankinimo ar tardymo kamera. Ne. Tai Tėvas, kuris žmogų sutinka, priima ir jam atleidžia. Susitaikinkime su Dievu! Visi! Tebūna šie Šventieji Metai palankus laikas naujai atrasti, jog esame reikalingi Tėvo švelnumo bei artumo, ir sugrįžti pas jį visa širdimi.

Dėl susitaikinimo su Dievu patirties atrandame būtinybę susitaikyti ir šeimose, taip pat puoselėdami tarpasmeninius santykius, bažnytinėse bendruomenėse bei palaikydami socialinius ir tarptautinius santykius. Neseniai kažkas pasidalijo su manim mintimi, jog pasaulyje daugiau priešų nei draugų. Aš tikiu, jog tai tiesa. Tačiau privalome statyti susitaikinimo tiltus pradėdami nuo šeimos. Kiek daug brolių ir seserų yra ginčijęsi dėl palikimo ir dėl to susvetimėjo. To neturėtų atsitikti! Šie metai yra susitaikinimo metai, susitaikinimo su Dievu ir tarp savęs! Nes susitaikinimas yra tarnystė taikai, žmogaus teisių pripažinimui, solidarumui bei visų priėmimui.

Todėl priimkime kvietimą susitaikinti su Dievu, kad taptume naujais žmonėmis ir spinduliuotume jo gailestingumą tarp brolių, tarp žmonių.

Paklydusi avelė (plg. *Lk 15, 1–7*)

2016 m. gegužės 4 d.

Visi puikiai žinome Gerojo Ganytojo su paklydusia avelė ant pečių paveikslą. Šis paveikslas visuomet vaizdavo Jėzaus rūpinimąsi nusidėjėliais bei gailestingumą Dievo, nesutinkančio prarasti nė vieno žmogaus. Jėzus pateikia šį palyginimą norėdamas paaiškinti mums tai, jog jo artumas nusidėjėliams neturėtų piktinti, o veikiau priešingai – kviesti mus apmąstyti, kaip gyvename savo tikėjimu. Pasakojime vienoje pusėje stovi nusidėjėliai, kurie ateina pas Jėzų jo klausytis, o kitoje – įtarūs Įstatymo mokytojai bei Rašto aiškintojai, dėl Jėzaus elgesio nuo jo atsirboję, kadangi Jėzus prisiartinio prie nusidėjėlių. Šie vyrai buvo išdidūs, arogantiški ir manė esą teisuoliai.

Mūsų palyginime figūruoja trys veikėjai: piemuo, paklydusi avis bei likusi banda. Tačiau iš tikrųjų istorijoje veikia tik piemuo, o ne avys. Taigi piemuo yra vienintelis pagrindinis veikėjas, nuo kurio viskas priklauso. Palyginimas pradėdamas klausimu: „Kas iš jūsų, turėdamas šimtą avių ir vienai nuklydus, nepalieka dykumoje devyniasdešimt devynių ir neieško pražuvusios, kolei

suranda?!“ (Lk 15, 4). Tai paradoksas, keliantis abejonių dėl piemens veiksmų: ar išmintinga dėl vienos avies apieisti devyniasdešimt devynias? Maža to, ne avidėje, bet dykumoje? Pagal Biblijos tradiciją dykuma yra mirties vieta, kurioje sunku rasti maisto, vandens ar pastogę, be to, visur tyko pavojus sutikti laukinių žvėrių ar vagių. Ką daryti devyniasdešimt devynioms neapsaugotoms avims? Paradoksas tęsiasi, kuomet, suradęs paklydusią avį, piemu džiaugsmingai užsikelia ją ant pečių ir grįžęs namo sukviečia draugus bei kaimynus sakydamas: „Džiaukitės drauge su manimi!“ (plg. Lk 15, 5–6). Atrodo, jog piemu nebegrįžta į dykumą parginti likusias kaimenės! Taip rūpindamasis viena avimi jis tarsi pamiršta likusias devyniasdešimt devynias.

Tačiau iš tikrųjų taip nėra. Jėzus nori mus išmokyti, jog nėra viena avis neturi paklysti. Viešpats negali su tuo susitaikyti, net jei pasimeta vienas vienintelis žmogus. Dievas elgiasi taip, tarsi ieškotų paklydusių savo vaikų, o juos radęs kartu su visais džiaugtųsi ir švęstų. Tai stiprus troškimas: net devyniasdešimt devynios avys nesulaiko piemens avidėje. Jo svarstymas galėtų būti toks: „Turiu devyniasdešimt devynias avis. Vieną avį praradau, tačiau tai tik nedidelis nuostolis.“ Tačiau piemu leidžiasi tos vienintelės ieškoti, nes kiekviena jam labai svarbi, o būtent šiai – vienišiausiai, labiausiai atskirtai – jo reikia labiausiai. Todėl jis leidžiasi jos ieškoti. Tai išpėjimas mums visiems: gailėstingumas nusidėjėliams yra Dievo veikimo stilius ir šiam gailėstingumui Dievas yra iki galo ištikimas. Niekas ir nėra vienas negali atitraukti Dievo nuo jo išganymo valios. Dievui nežinoma mūsų šiuolaikinė „išmetimo“ kultūra, Jame jai vietos nėra. Dievas neišmeta nė vieno žmogaus. Jis myli visus ir visų ieško: vieno po kito! Jis nežino, ką reiškia „žmogų išmesti“, nes jis visas yra meilė ir gailėstingumas.

Viešpaties kaimenė visuomet kelyje: ji negali savintis Dievo ir tikėtis jį įkalinti savose struktūrose bei strategijose. Piemu randamas ten, kur yra paklydusi avis. Taigi ir Viešpaties ieškoti reikia ten, kur jis nori mus sutikti, o ne ten, kur mes reikalaujame jį rasti! Nėra kito kaimenės suvienijimo kelio kaip tik sekti piemens gailėstingumo nurodytu keliu. Ieškodamas paklydusios avies jis ragina likusias devyniasdešimt devynias prisidėti prie kaimenės suvienijimo. Tuomet ne tik piemens ant pečių nešama avis, bet ir visa kaimenė seks paskui jį namo švęsti kartu su „draugais ir kaimynais“.

Turėtume dažnai apmąstyti šį palyginimą, nes krikščionių bendruomenėje visuomet yra žmonių, kurių trūksta ir kurių vieta lieka tuščia. Kartais tai atima drąsą ir vėčia manyti, jog tai – neišvengiama netektis, tarsi nepagydoma liga. Tuomet rizikuojame užsidaryti ne avimis kvepiančiame, bet blogo tvaiko pridvisusiame tvarte. O

krikščionys? Negalime būti užsidarę, kitaip patys prisigersime blogo tvaiko. Niekada! Mes privalome išeiti, jokių būdu negalime užsidaryti tarp savęs, mažose savo bendruomenėse, parapijose ir laikyti save „teisuoliais“. Taip nutinka, kai pritrūksta misionieriško užsidegimo, kuris pastūmėtų mus susitikti su kitais. Jėzaus požiūriu visiškai paklydusių avių nėra, yra tik tokios, kurias reikia surasti. Privalome gerai tai suprasti: Dievui nėra vienas nėra galutinai prarastas. Niekada! Dievas mūsų ieško iki paskutinės akimirkos. Pagalvokite apie gerąjį plėšiką: tik Jėzaus požiūriu nėra vienas nėra galutinai prarastas. Todėl perspektyva visiškai dinamiška, atvira, skatinanti ir kūrybiška. Ji ragina išeiti ir ieškoti kelio į brolystę. Joks nuotolis negali piemens sulaikyti ir jokia kaimenė negali atsakyti savo brolio. Surasti paklydusią avį yra piemens ir Dievo džiaugsmas, tačiau taip pat ir visos kaimenės! Mes visi esame surastos ir Viešpaties gailėstingumo surinktos avys, pašauktos kartu su juo surinkti visą kaimenę!

Gailėstingasis tėvas (plg. Lk 15, 11–32)

2016 m. gegužės 11 d.

Šiandienos audiencija vyksta dvejose vietose. Dėl prognozuoto lietaus ligoniai susirinko Pauliaus VI auloje ir dalyvauja drauge su mumis stebėdami vaizdą ekrane. Dvi vietos, tačiau viena audiencija. Pasveikinkime ligonius Pauliaus VI auloje. Šiandien apmąstysime Gailėstingąjo tėvo palyginimą apie tėvą ir du jo sūnus, tai padeda mums suprasti begalinį Dievo gailėstingumą.

Pradėkime nuo pabaigos, nuo džiūgaujančio širdyje tėvo, kuris sako: „Puotaukime, linksminkimės! Nes šis mano sūnus buvo miręs ir vėl atgijo, buvo pražuvęs ir atsirado“ (Lk 15, 23–24). Šiais žodžiais tėvas nutraukė jaunėlių sūnų, beišpažįstantį savo kaltę: „Nesu vertas vadintis tavo sūnumi...“ (plg. Lk 15, 19). Šie žodžiai tėvo širdžiai nepakeliami. Jis skubinas sugražinti sūnui jo orumo ženklus: geriausią drabužį, žiedą, apavą. Jėzus nekalba apie tėvą kaip apie įžeistą ir pasipiktinusių žmogų, kuris sakytų sūnui: „Tu už tai sumokėsi.“ Priešingai, tėvas sūnų apkabina, laukia jo su meile. Tėvui svarbiausia, jog priešais jį stovi sveikas ir gyvas sūnus. Tai jį džiugina ir skatina švęsti. Scena, kai tėvas sutinka sūnų palaidūną, iš tiesų jaudinanti: „Tėvas pažino jį iš tolo, labai susigraudino, pribėgo prie jo, puolė ant kaklo ir pabučiavo“ (plg. Lk 15, 20).

Koks švelnumas! Tėvas pamatė sūnų iš tolo: ką tai reiškia? Tai reiškia, jog tėvas nuolat išeidavo į priemenę pažiūrėti į kelią, ar negrįžta jo sūnus. Sūnus, kuris

taip blogai elgėsi, rado tėvą jo laukiantį. Koks gražus tėvo švelnumas! Jo gailėstingumas liejasi per kraštus, yra besąlygiškas ir pasirodo dar prieš sūnui pradėdant kalbėti. Sūnus tikrai žino, jog suklydo, ir tai pripažįsta: „Tėve, nusidėjau... Priimk mane bent samdiniu!“ (plg. *Lk 15, 18–19*). Tėvo atleidimo akivaizdoje šie žodžiai išnyksta. Iš tėvo apkabinimo ir bučinio sūnus supranta, jog, nepaisant visko, tėvas niekuomet nenustojė laikyti jo savo sūnumi. Šis Jėzaus pamokymas labai svarbus: mūsų buvimas Dievo vaikais yra Tėvo širdies meilės vaisius; tai nepriklauso nuo mūsų nuopelnų ar veiksmų, taigi niekas negali to iš mūsų atimti, netgi velnias! Niekas negali atimti iš mūsų šio orumo.

Jėzaus žodžiai skatina mus niekada nenusivilti. Mąstau apie susirūpinusias motinas bei tėvus, kurie mato savo vaikus tostant ir sukant pavojingais keliais; apie parapijų klebonus ir katechetus, kurie kartais savęs klausia, ar jų darbas nenuveina veltui. Taip pat mąstau apie kalinius, kuriems atrodo, jog jų gyvenimas baigtas; apie tuos, kurie padarė blogų sprendimų ir nebeįstengia žvelgti į ateitį; apie tuos, kurie alksta gailėstingumo ir atleidimo ir mano, jog yra jų neverti... Bet kokioje gyvenimo situacijoje privalome nepamiršti – niekada nenusistosime būti Dievo vaikais, mus mylinčio ir visuomet laukiančio sugrįžtančių Tėvo vaikais. Netgi kebliausioje gyvenimo situacijoje Dievas mūsų laukia, nori mus apkabinti, mūsų tikisi.

Palyginimas kalba ir apie kitą, vyresnįjį sūnų. Jis taip pat turi atrasti tėvo gailėstingumą. Šis sūnus visuomet gyveno namuose, tačiau yra toks skirtingas nuo tėvo. Jo žodžiams trūksta švelnumo: „Štai jau tiek metų tau tarnauju ir niekad tavo įsakymo neperžengiau... Bet vos tik sugrįžo šitas tavo sūnus...“ (plg. *Lk 15, 29–30*). Matome panieką: jis nesako nei „tėvas“, nei „brolis“, galvoja tik apie save. Jis giriasi visuomet likęs su tėvu ir jam tarnavęs, tačiau šio artumo niekada neišgyveno su džiaugsmu. O dabar jis kaltina tėvą niekada nedavęs jam ožiuko, kad galėtų švesti. Vargšas tėvas! Vienas sūnus buvo iškeliavęs, o kitas nebuvo jam artimas! Tėvo kančia yra Dievo kančia. Tai kančia Jėzaus, kai nuo jo nutolstame iškeliaudami ar būdami nors ir šalia, bet ne artimi.

Vyresniajam sūnui taip pat reikia gailėstingumo. Teisuo liams – tiems, kurie laiko save teisuoliais – taip pat reikia gailėstingumo. Šis sūnus atspindi mus, mąstančius, ar verta stengtis, jei už tai nieko negausime. Jėzus primena, Tėvo namuose esame ne tam, kad gautume atlygį, o kad turime atsakomybę besidalijančių vaikų orumą. Su Dievu „nesiderama“, o tik sekama Jėzaus, neišmatuojamai atidavusio save ant Kryžiaus, pėdomis. „Vaikeli, tu visuomet su manimi, ir visa, kas mano, yra ir tavo. Bet reikėjo puotauti bei linksmintis“ (plg. *Lk 15, 31–32*).

Taip tėvas kalba vyresniajam savo sūnui. Jo logika – tai gailėstingumo logika! Jaunėlis sūnus manė nusipelnęs bausmės už savo nuodėmes, o vyresnysis laukė atlyginimo už savo tarnystę. Broliai tarp savęs nesikalba, jų istorijos skirtingos, tačiau abu vadovaujasi Jėzui svetima logika: jei darai gera – gausi atlyginimą, o jei bloga – būsi nubaustas. Tai nėra Jėzaus logika! Tėvas šią logiką apverčia žodžiais: „Bet reikėjo puotauti bei linksmintis, nes tavo brolis buvo miręs ir vėl atgijo, buvo žuvenis ir atsirado!“ (plg. *Lk 15, 32*). Tėvas atgavo prarastą sūnų ir dabar taip pat gali gražinti jį jo broliui! Be jaunėlio vyresnysis sūnus nustoja būti „broliu“. Didžiausias tėvo džiaugsmas yra matyti, jog jo vaikai atpažįsta vienas kitą kaip brolių.

Sūnūs gali nuspręsti patys, ar prisidėti prie tėvo džiaugsmo ar jį atmesti. Jie privalo paklausti savęs, ko iš tiesų nori ir kokia yra jų gyvenimo vizija. Palyginimo pabaiga atvira: mes nežinome, ką nusprendė vyresnysis sūnus. Tai yra paskata mums. Ši Evangelijos ištrauka moko mus, jog visi turime įeiti į Tėvo namus ir prisidėti prie jo džiaugsmo, prie gailėstingumo bei brolybės šventės. Broliai ir seserys, atverkime savo širdis, kad taptume „gailėstingi kaip Tėvas“!

Gailėstingumas ir maldingumas

2016 m. gegužės 14 d.

Nors diena ir nekokia, jūs esate drąsūs ir atėjote nepaisydami lietaus. Ačiū! Ši audiencija vyksta dviejose vietose: sergantieji slepiasi nuo lietaus Pauliaus VI auloje. Jiems ten patogiau ir jie stebi mus ekrane. O mes esame čia. Visi esame kartu, todėl jums siūlau pasveikinti ligočius plovimais. Nelengva ploti laikant rankoje skėtį!

Vienas iš daugelio gailėstingumo aspektų yra užuojautos ir gailėsčio (ital. *pietà*) rodymas tiems, kuriems reikia meilės. *Pietas* – pamaldumas, dievobaimingumas, pagarba, gailėstis, pagaila – tai sąvoka, vartota jau graikų-romėnų pasaulyje. Čia ji reiškė paklusnumą viršesniesiems: pirmaisiais dievų garbinimą, taip pat vaikų pagarbą tėvams, ypač vyresniesiems. Tačiau šiandien turime būti atsargūs, jog nesutapatintume maldingumo su gana paplitusiu pietizmu, kuris yra tik paviršutiniška emocija ir žeidžia kitų orumą. Taip pat neturėtume painioti maldingumo su užuojauta, kurią jaučiame šalia mūsų gyvenantiems gyvūnams. Iš tiesų kartais atsitinka taip, jog jaučiame tam tikrus jausmus gyvūnams, tačiau liekame abejingi brolių ir seserų kančiai. Kaip dažnai matome žmones, taip stipriai prisirišusius prie savo kačių ar šunų, jog palieka artimą bėdoje... Taip būti negali.

Maldingumas, apie kurį norime kalbėti, yra Dievo gailingumo išraiška. Tai viena iš septynių Šventosios Dvasios dovanų, kurias Viešpats suteikia savo mokiniam, kad jie „lengvai paklustų Dievo įkvėpimams“ (*Katalikų Bažnyčios katekizmas*, 1831). Evangelijose dažnai minimas šauksmas, kuriuo sergantys, apsėsti, vargšai ar kenčiantys žmonės kreipiasi į Jėzų: „Pasigailėk“ (plg. *Mk* 10, 47–48; *Mt* 15, 22; *Mt* 17, 15). Jiems visiems Jėzus atsakė gailingumu ir savo artumos paguoda. Tais pagalbos šauksmais ir gailingumo maldavimais kiekvienas žmogus išreiškė savo tikėjimą Jėzumi, vadindamas jį „Mokytoju“, „Dovydo Sūnumi“ ir „Viešpačiu“. Jie jautė, jog Jėzuse yra kažkas nepaprasto, kas gali išlaisvinti juos iš kančios ir liūdesio. Jie matė jame Dievo meilę. Net spaudžiamas minios Jėzus pastebėjo tuos gailingumo maldavimus ir pasigailėjo, ypač matydamas kenčiančius ir pažeisto orumo žmones, tokius, kaip kraujoplūdžiu serganti moteris (plg. *Mk* 5, 32). Jis pakvietė ją pasitikėti juo ir jo žodžiu (plg. *Jn* 6, 48–55). Rodyti užuojautą Jėzui reiškia dalytis jo sutiktų žmonių sielvartu, taip pat asmeniškai stengtis paversti jį džiaugsmu.

Ir mes esame pašaukti ugdyti savo užuojautos jausmą daugelyje gyvenimo situacijų bei atsikratyti abejingumo, kuris neleidžia mums atpažinti mus supančių brolių ir seserų poreikių ir trukdo išsilaisvinti iš materialinės gerovės vergijos (plg. *1 Tim* 6, 3–8).

Žvelkime į Mergelės Marijos pavyzdį – ji rūpinasi kiekvienu savo vaiku ir mums, tikintiesiems, yra užuojautos paveikslas. Dante Alighieri „Rojuje“ tai išreiškia savo malda Dievo Motinai: „Tavy užuojauta ir gailingumas <...> Tavy suvienytas visuose kūriniuose glūdintis gėris“ (XXXIII, 19–21). Ačiū.

Skurdas ir gailingumas (plg. *Lk* 16, 19–31)

2016 m. gegužės 18 d.

Šiandien noriu su jumis aptarti palyginimą apie turto ir vargšą Lozorių. Šių dviejų asmenų gyvenimai, atrodo, vyksta paraleliai. Jų gyvenimų sąlygos priešingos ir neturi jokių susilietimo taškų. Turto namų durys visuomet užvertos vargšui, kuris guli lauke tikėdamasis likučių nuo turto stalo. Turto aparatai labai prabangūs, o Lozorius kūnas padengtas žaizdomis. Turto kasdien kelia ištaigingą puotą, o Lozorius badauja. Lozoriumi rūpinasi tik šunys, kurie ateina išlaižyti jo žaizdus. Ši scena primena stiprų Žmogaus Sūnaus priekaištą Paskutiniame Teisme: „Nes aš buvau išalkęs, ir jūs manęs nepavalgydinote, buvau iš-

troškęs, ir manęs nepagirdėte, buvau [...] nuogas – neprengėte“ (*Mt* 25, 42–43). Lozorius įkūnija tylų visų laikų vargšų šauksmą bei prieštaravimus pasaulio, kuriame turtai ir išteklių priklauso tik keletui.

Jėzus sako, jog tasai turto viena dieną numirė: ir vargšai, ir turtingieji miršta, jų likimas lygiai toks pat kaip mūsų, be jokių išimčių. Taigi tas žmogus kreipėsi į Abraomą, maldaudamas jo ir vadindamas jį „Tėvu“ (plg. *Lk* 16, 24, 27). Taip jis tvirtino esąs jo sūnus, priklausąs Dievo tautai. Tačiau gyvendamas jis niekada nekreipė dėmesio į Dievą, o pats sau buvo viso ko centru savo prabangos bei išlaidavimo pasaulyje. Atskirdamas Lozorių jis nemastė nei apie Viešpatį, nei apie jo Įstatymą. Vargšo atmetimas – tai panieka Dievui! Turime tai įsidėmėti: atmesti vargšą reiškia paniekti Dievą. Palyginime yra viena svarbi detalė: turto neturi vardo, o tik apibūdinimą „turto“, kuomet vargšo vardas „Lozorius“ pakartojamas penkis kartus ir reiškia „Dievas padeda“. Prie vartų gulintis Lozorius yra gyvas priminimas turto nepamiršti Dievo, tačiau jis to priminimo nepriima. Taigi turto bus nuteistas ne dėl savo turto, bet dėl negebėjimo jausti Lozorių gailingumo ir suteikti pagalbos.

Antroje palyginimo dalyje vėl sutinkame Lozorių bei turto po jų mirties (plg. *Lk* 16, 22–31). Pomirtiniame gyvenime situacija priešinga: vargšą Lozorių angelai nuneša į Abraomo prieglobstį danguje, o turto pasmerkiamas pragaro kančioms. Taigi turto „pakėlė akis ir iš tolo pamatė Abraomą ir jo prieglobstyje Lozorių“. Atrodo, tarsi Lozorių jis matytų pirmą kartą, tačiau jo žodžiai jį išduoda: „Tėve Abraomai, – šaukia jis, – pasigailėk manęs ir atsiųsk čionai Lozorių, kad, suvilgęs vandenyje galą piršto, atvėsintų man liežuvį. Aš baisiai kenčiu šitoje liepsnoje.“ Dabar turto atpažįsta Lozorių ir prašo jo pagalbos, nors gyvendamas elgdavosi taip, tarsi jo nepastebėtų. Kaip dažnai žmonės apsimeta nepastebintys vargšų! Vargšai jiems neegzistuoja. Seniau turto Lozoriui atsakydavo net likučių nuo savo stalo, o dabar nori, kad Lozorius atneštų jam atsigerti! Jis vis dar mano galintis naudotis savo buvusios socialinės padėties suteiktomis jam teisėmis. Atsakydamas turto, jog negali išpildyti jo prašymo, Abromas duoda raktą į visą istoriją: jis paaiškina, jog gėrybės ir kančios padalijamos taip, kad išlygintų žemiškas neteisybes. O durys, kurios gyvenime skyrė turtinguosius nuo vargšų, virto „neperžengiama bedugne“. Kol Lozorius gulėjo lauke už jo namų durų, turto turėjo išganymo galimybę – atverti duris ir padėti Lozoriui, tačiau dabar, abiem numirus, situacija nebepataisoma. Dievas tiesiogiai neminimas, bet palyginimas aiškiai įspėja: Dievo gailingumas mums yra susijęs su mūsų gailingumu artimui. Jei pastarojo nėra, tuomet ir Dievo gailingumas neranda vietos užvertose mūsų širdyse ir negali įeiti. Jei plačiai neatveriu

savo širdies durų vargstantiesiems, jos lieka užvertos net ir Dievui. Ir tai baisu.

Čia turtuolis galvoja apie savo brolius, kuriems gresia toks pat kančios likimas. Jis prašo, kad Lozorius sugrižtų į pasaulį ir juos išpėtų. Tačiau Abraomas atsako: „Jie turi Mozę bei pranašus, tegul jų ir klauso!“ Kad persikeistume, turime ne laukti stebuklų, o atverti savo širdis Dievo žodžiui, kuris ragina mus mylėti Dievą ir artimą. Dievo žodis gali atgaivinti suvytusią širdį ir pagydyti jos aklumą. Turtuolis žinojo Dievo žodį, tačiau neišleido jo į savo širdį ir neklausė. Todėl negebėjo atverti akių ir pasigailėti vargšo. Joks pasiuntinys ir jokia žinia negali pakeisti vargšų, kuriuos sutinkame savo kelyje, nes juose sutinkame patį Jėzų: „Kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40), – sako Jėzus. Taigi palyginime aprašytame likimo apvertime glūdi mūsų išganymo slėpinys, kuriam Kristus skurdą sujungia su gailestingumu.

Mieli broliai ir seserys, girdėdami šią Evangelijos ištrauką, kartu su pasaulio vargšais galime giedoti su Marija: „Jis numeta galiūnus nuo sostų ir išaukština mažuosius. Alkstančius gėrybėmis apdovanoja, turtuolius tuščiomis paleidžia“ (Lk 1, 52–53).

Malda kaip gailestingumo šaltinis (plg. Lk 18, 1–8)

2016 m. gegužės 25 d.

Ką tik mūsų girdėtas Evangelijos palyginimas pateikia svarbų pamokymą: turime „visuomet melstis ir nepaliauti“ (plg. Lk 18, 1). Vadinasi, melstis nuolatos, o ne tik tada, kai užsimanome. Ne, Jėzus sako, jog turime „visuomet melstis ir nepaliauti“, ir pateikia našlės ir teisėjo pavyzdį.

Teisėjas yra galingas asmuo, pašauktas teisti pagal Mozės Įstatymą. Todėl biblinė tradicija rekomenduoja, kad teisėjai būtų dievobaimingi, patikimi, nešališki bei nepaperkami žmonės (plg. Iš 18, 21). Šis teisėjas, priešingai, „nebijojo Dievo ir nesidrovėjo žmonių“ (Lk 18, 2). Jis buvo nesąžiningas, beprincipis teisėjas, kuris negerbė Įstatymo, o darė tai, ką norėjo ir kas jam buvo naudinga. Į jį kreipėsi teisingumo ieškanti našlė. Našlės, našlaičiai bei svetimšaliai buvo pažeidžiamiausios visuomenės grupės. Paminti įstatymo jiems suteiktas teisės buvo lengva, nes, atskirti ir beginkliai, jie vargiai galėjo išsikrovoti pripažinimą. Beturtė, vieniša, niekieno neginama našlė galėjo būti ignoruojama, o jos tei-

sių nepaisoma. Tokioje pat padėtyje buvo ir našlaičiai, ir svetimšaliai bei migrantai – tuo metu tai buvo labai rimta problema. Su teisėjo abejingumu susidūrusi našlė griebėsi vienintelio savo ginklo – įkyrėti jam nuolatiniu teisingumo prašymu. Kaip tik toks atkaklumas ir padėjo jai pasiekti savo tikslą. Tam tikru momentu teisėjas išklauso jos prašymą. Ne todėl, kad jos gailisi ar jaučia sąžinės graužatį. Jis atvirai pripažįsta: „vis dėlto, kai šita našlė tokia įkyri, imsiu ir apginsiu jos teises, kad, ko gero, ji manęs neapkultų“ (Lk 18, 5).

Šio palyginimo pabaigoje Jėzus padaro dvi išvadas: jeigu savo nepailstančiais prašymais našlei pavyko palenkti nesąžiningą teisėją, kaipgi Dievas, geras ir teisingas Tėvas, „neapgintų teisių savo išrinktųjų, kurie jo šaukiasi per dienas ir naktis“. Maža to, nedelsdamas „netrukus jis apgins jų teises“ (Lk 18, 7–8).

Būtent todėl Jėzus ragina mus melstis ir „nepaliauti“. Visi patiriame nuovargio ir nusiminimo akimirksnį, ypač kai mūsų maldos atrodo nevaisingos. Tačiau Jėzus mus užtikrina: kitaip nei nesąžiningasis teisėjas, Dievas nedelsdamas išklauso savo vaikus, netgi jei tai nereiškia, jog jis ims veikti tada ir taip, kaip mes to norėtume. Malda tai ne stebuklinga lazdelė! Ji padeda išsaugoti tikėjimą į Dievą, patikėti save jam netgi nesuprantant jo valios. Pats Jėzus – kuris meldėsi nuolat! – yra mums pavyzdys. Laiškas žydams primena, jog „Jis savo kūno dienomis siuntė prašymus bei maldavimus su balsiu šauksmu bei ašaromis į tą, kuris jį galėjo išgelbėti nuo mirties, ir buvo išklaustas dėl savo pagarbumo“ (Žyd 5, 7). Iš pirmo žvilgsnio šis teiginys atrodo neįtikinamas, nes Jėzus mirė ant Kryžiaus. Vis dėlto Laiškas žydams neklysta: Dievas iš tiesų išgelbėjo Jėzų nuo mirties ir dovanavo jam visišką pergalę prieš ją, tačiau kelias į tą pergalę vedė per pačią mirtį! Nuoroda į maldavimą, kurį Dievas išklausė, yra susijusi su Jėzaus malda Getsemanėje. Apimtas stipraus sielvarto, Jėzus meldžia Tėvo, kad išvaduočiau jį nuo karčios Kančios taurės, tačiau jo malda yra persmelkta pasitikėjimo Tėvu ir Jėzus atsiduoda jo valiai: „ne kaip aš noriu, bet kaip tu!“ (Mt 26, 39) – sako Jėzus. Maldos motyvas nėra esminis, visų svarbiausia yra Jėzaus santykis su Tėvu. Štai ką daro malda: ji pakeičia troškimą ir suformuoja jį pagal Dievo valią, kad ir kokia ji būtų, nes besimeldžiantysis visų pirma siekia sąjungos su Dievu, kuris yra gailestinga Meilė.

Palyginimas baigiamas klausimu: „ar atėjęs Žmogaus Sūnus beras žemėje tikėjimą?“ (Lk 18, 8). Šis klausimas yra išpėjimas mums: turime nepaliauti melstis, net jei negauname atsakymo. Malda išsaugo tikėjimą, be jos tikėjimas svyruoja! Prašykime Viešpaties tikėjimo, kuris taptų nepaliaujama ir atkaklia malda, tokia, kaip tos našlės. Prašykime tikėjimo, kuris maitintųsi mūsų

jaučiamu jo atėjimo troškimu. Ir maldoje patirkime užuojautą Dievo, kuris, kaip pilnas gailestingos meilės Tėvas, ateina sutikti savo vaikų.

Nuolanki malda sulaukia malonės (Lk 18, 9–14)

2016 m. birželio 1 d.

Praėjusį trečiadienį girdėjome palyginimą apie teisėją ir našlę, apie būtinybę atkakliai melstis. Šiandien, pateikdamas kitą palyginimą, Jėzus nori parodyti mums, koks yra teisingas požiūris į maldą ir į Tėvo gailestingumo šaukimąsi, kaip reikia melstis. Tai fariziejaus ir muitininko palyginimas (Lk 18, 9–14).

Abu veikėjai atėjo į šventyklą melstis, tačiau jų elgesys skirtingas ir abu sulaukia priešingų rezultatų. Fariziejus meldžiasi „atsistojęs“ (Lk 18, 11) ir kalba daug žodžių. Savo padėkos maldą jis skiria Dievui, tačiau iš tiesų rodo savus nuopelnus ir jaučiasi pranašesnis už „kitus žmones“, kuriuos vadina „plėšikais, sukčiais, svetimautojais“, pavyzdžiui, jis nurodo į kitą ten buvusį žmogų – „kaip šis va muitininkas“ (Lk 8, 11). Būtent čia ir glūdi problema: fariziejus meldžiasi Dievui, tačiau iš tiesų jo žvilgsnis nukreiptas į save. Jis meldžiasi sau! Prieš akis mato ne Viešpatį, o veidrodį. Nors yra šventykloje, fariziejus nejaučia būtinybės parklupti prieš Viešpaties didingumą. Jis lieka stovėti ir jaučiasi užtikrintas, tarsi būtų šventyklos viršininkas! Fariziejus vardija savo atliktus gerus darbus: jis yra nepriekaištingas, visuomet laikosi Įstatymo, pasninkauja „du kartus per savaitę“ bei moka „dešimtinę“ iš visko, ką įsigyja. Taigi, labiau nei malda, fariziejus džiaugiasi, kad laikosi priesakų. Tačiau jo požiūris ir žodžiai yra toli nuo žodžių ir veikimo Dievo, kuris myli visus žmones ir neniekina nusidėjėlių. Šis fariziejus, priešingai, niekina nusidėjėlius nurodydamas į kitą ten esantį žmogų. Laikydamas save teisuoliu, fariziejus apleidžia svarbiausią įsakymą: meilę Dievui ir artimui.

Taigi nepakanka klausti savęs, *kiek* meldžiamės. Turime klausti, *kaip* meldžiamės, *kokia yra mūsų širdis*: tai labai svarbu norint įvertinti savo mintis bei jausmus ir išnaikinti aroganciją bei veidmainystę. Tačiau aš klausi: ar galima melstis apimties arogancijos? Ne. Ar galima melstis veidmainiaujant? Ne. Privalome melstis pateikdami Dievui save tokius, kokie esame. Kitaip nei fariziejus, kurio malda persunkta arogancijos ir veidmainystės. Savo kasdienybėje esame apimti karštligiško skubėjimo, dažnai esame neapsaugoti nuo prieštarų jausmų, apsiblausę, sumišę. Privalome iš-

mokti atrasti kelią į savo širdis ir sugrąžinti intymumo bei tylos vertę, nes ten Dievas mus sutinka ir mums kalba. Tik iš ten savo ruožtu galime susitikti ir kalbėtis su kitais. Fariziejus atėjo į šventyklą pasitikėdamas saviimi, tačiau nepastebėjo, kad jo širdis paklydus.

Muitininkas – kitas žmogus – priešingai, ateina į šventyklą nuolankia ir atgailaujančia širdimi. Jis „stovėjo atokiai ir nedrįso nė akių pakelti į dangų, tik mušėsi į krūtinę“ (Lk 18, 13). Kitaip nei fariziejaus, jo malda buvo labai trumpa: „Dieve, būk gailestingas man nusidėjėliui!“ Nieko daugiau. Graži malda! Mokesčių rinkėjai, tuo laiku vadinti „muitininkais“, buvo laikomi nešvariais, svetimšalių valdovų pajungtais žmonėmis. Jų nemėgo ir juos tapatino su „nusidėjėliais“. Palyginimas mus moko, kad asmens teisingumas ar nuodėminumas priklauso ne nuo jo socialinės padėties, o nuo jo santykio su Dievu ir broliais bei seserimis. Muitininko atgailos gestai bei keli trumpi žodžiai liudija, kad jis supranta savo apgailėtiną būklę. Jo malda be galo svarbi. Jis pilnas nusizeminimo ir žino tik tai, kad yra nusidėjėlis ir jam reikia malonės. Fariziejus neprašė nieko, nes viską turėjo, o muitininkas meldžia vien Dievo gailestingumo. Tai labai gražu: melsti Dievo malonės! Pasirodydamas tuščiomis rankomis bei plika širdimi ir pripažindamas esąs nusidėjėlis, muitininkas mums parodo, kas yra būtina norint priimti Dievo atleidimą. Galų gale jis, visų niekinamas, tampa tikrojo tikinčiojo paveikslu.

Palyginimą Jėzus baigia nuosprendžiu: „Sakau jums: šitas nuėjo į namus nuteisintas, ne anas. Kiekvienas, kuris save aukština, bus pažemintas, o kuris save žemina, bus išaukštintas“ (Lk 18, 14). Kuris iš šių dviejų yra sugedęs? Fariziejus. Fariziejus yra sugedusio žmogaus pavyzdys, tokio, kuris apsimeta besimeldžias, bet iš tiesų tik pasipūtęs lankstosi priešais veidrodį. Jis sugedęs, o jo malda apsimestinė. Taip yra ir gyvenime: kas laiko save teisuoliu, o kitus smerkia ir niekina, yra sugedęs ir veidmainys. Išdidumas sugadina kiekvieną gerą darbą, ištuština maldą, atitolina nuo Dievo ir kitų žmonių.

Pirmenybę nuolankumui Dievas teikia ne norėdamas mus pažeminti: nuolankumas veikia yra būtina sąlyga, kad galėtume būti jo pakelti ir taip patirtume mūsų tuštumą užpildantį gailestingumą. Išdidžiųjų malda nepasiekia Dievo širdies, o vargšų nuolankumas ją plačiai atveria. Dievas turi silpnybę nuolankiesiems. Nusizėmusios širdies akivaizdoje Dievas atveria visą savo širdį. Mergelė Marija šį nuolankumą išreiškia savo giesmėje *Magnificat*: „nes jis pažvelgė į nuolankią savo tarnaitę [...] jis maloningas iš kartos į kartą tiems, kurie jo klauso“ (Lk 1, 48. 50). Tepadedu mums mūsų Motina melstis nuolankia širdimi. O mes tris kartus pakartokime tą gražią maldą: „Dieve, būk gailestingas man, nusidėjėliui!“

Pirmas gailestingumo ženklas: Kana (Jn 2, 1–11)

2016 m. birželio 8 d.

Prieš pradėdamas katechezę norėčiau pasveikinti grupelę porų, šiandien švenčiančių penkiasdešimtąsias vestuvių metines. Tai iš tiesų šeimyninis „geras vynas“! Jūs esate pavyzdys jaunavedžiams – juos sveikinsiu vėliau – ir jauniems žmonėms. Tai gražus liudijimas. Dėkoju jums už jūsų liudijimą.

Aptarę keletą palyginimų apie gailestingumą, šiandien sustokime ties pirmuoju iš Jėzaus stebuklų, kuriuos evangelistas Jonas vadina „ženkla“, nes Jėzus juos darė norėdamas ne nustebinti, bet atskleisti Tėvo meilę. Apie pirmąjį iš šių stebuklingų ženklų, duotą Galilėjos Kanoje, mums pasakoja pats Jonas (Jn 2, 1–11). Tai tarsi „įėjimo vartai“, virš kurių išgraviruoti visą Kristaus slėpinį apšviečiantys ir mokinių širdis tikėjimui atveriantys žodžiai. Pažvelkime į keletą iš jų.

Įžangoje rašoma: „Jėzus ir jo mokiniai“ (Jn 2, 2). Tuos, kuriuos Jėzus pašaukė sekti juo, jis susaistė su savimi bendruomenėje. Dabar, kaip viena šeima, jie visi kviečiami į vestuves. Taip Kanos vestuvėse pradėdamas savo viešąjį veikimą Jėzus pasirodo kaip pranašų skelbtas Dievo tautos sutuoktinis. Jis atskleidžia mus su juo suvienijančio santykio gylį: tai nauja meilės sandora. Kas yra mūsų tikėjimo pagrindas? Tai gailestingumo aktas, kuriuo Jėzus mus su savimi susaistė. Krikščioniškas gyvenimas – tai atsakymas į jo meilę, tai tarsi dviejų įsimylėlių istorija. Dievas ir žmogus susitinka, ieško, randa, švenčia ir myli vienas kitą – visai kaip mylimasis ir mylimoji *Giesmių Giesmėje*. Visa kita yra šio santykio padariniai. Bažnyčia yra Jėzaus šeima, ant kurios liejasi jo meilė. Tai meilė, kurią Bažnyčia saugo ir nori duoti visiems.

Sandoros kontekste reikia suprasti ir Dievo Motinos pastebėjimą: „Jie nebeturi vyno“ (Jn 2, 3). Kaip įmanoma švęsti vestuves ir linksmintis be to, ką pranašai įvardijo kaip tipišką mesijinės puotos elementą (plg. Am 9, 13–14; Jl 2, 24; Iz 25, 6)? Vanduo reikalingas gyvybei palaikyti, tačiau vynas parodo puotos gausumą ir šventės džiaugsmą. Šioje vestuvių šventėje vyno pritrūko, ir jaunavedžiams dėl to labai gėda. Įsivaizduokite, jei vestuvių šventė baigtųsi geriant arbatą – tai būtų gėdinga! Vynas šventei būtinas. Akmeniniuose induose „žydų apsiplovimams“ (Jn 2, 6) skirtą vandenį paversdamas vynu, Jėzus duoda iškalbingą ženklą: Mozės Įstatymą jis perkeičia į džiaugsmą nešančią Evangeliją. Kaip Jonas sako kitur: „Kaip Įstatymas duotas per Mozę, taip tiesa ir malonė atėjo per Jėzų Kristų“ (Jn 1, 17).

Tarnams skirti Marijos žodžiai vainikuoja Kanos vestuves: „Darykite, ką tik jis jums lieps“ (Jn 2, 5). Įdomu, jog tai paskutiniai jos žodžiai, minimi Evangelijoje; jie yra jos palikimas mums. Ir šiandien Dievo Motina mums sako: „Ką tik jis jums lieps – ką Jėzus jums lieps – darykite!“ Tai jos palikimas mums – gražus palikimas! Tai žodžiai, primenantys kaip atsaką į sandoros pažadus Izraelio tautos prie Sinajaus kalno vartotą tikėjimo formulę: „Visa, ką tik Viešpats kalbėjo, darysime!“ (Iš 19, 8). Ir iš tiesų Kanos tarnai paklūsta. „Jėzus jiems liepė: *Pripilkite indus vandens*. Jie pripylė sklidinus. Tuomet jis pasakė: *Dabar semkite ir neškite stalo prievaizdui*. Tie nunešė“ (Jn 2, 7–8). Šiose vestuvėse išties sudaroma nauja sandora ir Viešpaties tarnams – visai Bažnyčiai – pavedama nauja misija: „Darykite, ką tik jis jums lieps!“ Tarnauti Viešpačiui – tai klausytis ir įgyvendinti jo žodį. Tai paprastas, bet esminis Jėzaus motinos patarimas ir krikščionio gyvenimo planas. Semti iš indo kiekvienam iš mūsų reiškia patikėti save Dievo žodžiui, kad patirtume jo veikimo galią gyvenime. Tuomet, kartu su šventės prievaizdu, kuris paragavo paversto vynu vandens, galėsime sušukti: „tu laikei gerąjį vyną iki šiolei“ (plg. Jn 2, 10). Taip, Viešpats pasilieka geriausią vyną mūsų išganymui, lygiai taip, kaip jis ir toliau teka iš perverto Viešpaties šono.

Pasakojimo pabaiga skamba kaip nuosprendis: „Tokią stebuklų pradžią Jėzus padarė Galilėjos Kanoje. Taip jis parodė savo šlovę, ir mokiniai įtikėjo jį“ (Jn 2, 11). Kanos vestuvių šventė pranoksta paprastą pasakojimą apie pirmąjį Jėzaus stebuklą. Tarsi lobių skrynią Jėzus saugo savo asmens slėpinį ir atėjimo tikslą: lauktasis Jaunikis pradeda vestuves, kurios išsipildo Velykų slėpinyje. Šiose vestuvėse Jėzus savo mokinius su savimi susaisto nauja ir galutine sandora. Kanoje Jėzaus mokiniai tampa jo šeima. Kanoje gimsta Bažnyčios tikėjimas. Visi esame pakviesti į vestuvių šventę, nes jauno vyno niekuomet nepritrūks!

Gailestingumas yra šviesa (plg. Lk 18, 35–43)

2016 m. birželio 15 d.

Vieną dieną, artindamasis prie Jericho miesto, Jėzus padarė stebuklą – gražino akių šviesą gatvėje elgetaujantiui neregiiui (plg. Lk 18, 35–43). Šiandien pasistengsime suvokti šio ženklo reikšmę, nes jis mus liečia tiesiogiai. Evangelistas Lukas sako, jog neregys elgeta sėdėjo šalia kelio (plg. Lk 18, 35). Neregiai tais laikais – o dar ir visai neseniai – turėjo gyventi vien išmalda. Šio neregio paveikslas atspindi daugelį žmonių, kurie ir šiandien yra užmirštami dėl fizinės ar kitokios negalios. Neregys yra

atskirtas nuo minios. Jis sėdi pakelėje, o savo mintimis ir reikalais užsiėmę žmonės eina pro šalį... Kelias, kuris galėtų būti susitikimo vieta, neregiumi yra vienumos vieta. Minia eina pro šalį, o jis yra vienas.

Užmiršto žmogaus paveikslas ypač liūdnas Jericho – puikios, žydinčios dykumos oazės – fone. Žinome, jog Izraelio tauta ilgo išėjimo iš Egipto pabaigoje pasiekė Jerichą, todėl šis miestas yra tarsi vartai į Pažadėtąją Žemę. Prisimename žodžius, kuriuos tada pasakė Mozė: „Tačiau jei būtum tarp jūsų elgeta, vienas iš giminaičių, bet kuriame tavo miestų krašte, kurį Viešpats, tavo Dievas, duoda tau, nebūk kietaširdis ar šykštus savo beturčiui artimui. Kadangi krašte beturčių niekad netrūks, todėl įsakau tau: *Ištiesk ranką vargšui ir beturčiui artimui savo krašte*“ (Ist 15, 7. 11). Šis Dievo Įstatymo nurodymas yra visiškai priešingas Evangelijoje aprašytai situacijai: neregiumi maldaujama sušukus kviečiant Jėzų, žmonės jį sudraudė, kad nutiltų, tarsi jis neturėtų teisės kalbėti. Minia neįjutė neregiumi užuojautos, jo šauksmas ją erzino. Kaip dažnai suirztame matydami stokojančius, sergančius ar alkanus žmones gatvėje. Kaip dažnai jaučiamės suerzinti susidūrę su pabėgėliais. Tai mus visus apimanti pagunda. Mus visus, taip pat ir mane! Būtent todėl Dievo žodis mus įspėja ir primena, kad abejingumas ir priešiškumas padaro mus aklus ir kurčius, trukdo matyti mūsų brolius ir neleidžia atpažinti juose Viešpaties. Abejingumas ir priešiškumas. Kartais jie gali net pavirsti agresija ir įžeidimu: „Išvykit juos visus!“; „Perkelkit juos kitur!“. Ir neregiumi sušukus minia elgėsi agresyviai: „pasitrauk iš čia, nutilk, nustok šaukęs“.

Atkreipkime dėmesį į vieną įdomią detalę. Evangelistas sako, jog kažkas iš minios neregiumi paaiškino žmonių susirinkimo priežastį, sakydamas, jog „praeina Jėzus Nazaretietis“ (Lk 18, 37). Jėzaus praėjimas čia primena Išėjimo knygoje minimą Mirties Angelo praėjimą, kuris išgelbsti izraeliečius Egipto žemėje (plg. Iš 12, 23). Tai Paschos „perėjimas“, išlaisvinimo pradžia: ten, kur Jėzus praeina, visuomet yra išlaisvinimas ir išganymas! Taigi neregiumi tarsi buvo atskleistas Paschos slėpinys. Nesileisdamas įbauginamas neregys šaukia Jėzų ir atpažįsta jį kaip Dovydo Sūnų, laukimą Mesiją, kuris, pasak pranašo Izaijo, atmerkė akliesiems akis (plg. Iz 35, 3). Kitaip nei minia, neregys mato tikėjimo akimis ir tai lemia jo maldavimo jėgą. Iš tiesų, išgirdęs neregį „Jėzus sustojo ir liepė jį atvesti“ (Lk 18, 40). Taip Jėzus paima neregį nuo šalikelės ir pastato jį į savo mokinių bei minios dėmesio centrą. Pagalvokime ir mes, kai buvome siaubingose, netgi nuodėmingose situacijose, Jėzus paėmė mus už rankos nuo šalikelės ir dovanojo mums išganymą. Taip įvyko dvigubas perėjimas. Pirma, žmonės pranešė neregiumi gerą žinią, tačiau nenorėjo su juo turėti nieko bendro. Dabar Jėzus visus juos įpareigoja suvokti, kad geros žinios taip

pat reiškia į savo kelio centrą pastatyti žmogų, kuris prieš tai buvo atskirtas. Antra, neregys negalėjo matyti, tačiau jo tikėjimas atvėrė išganymo kelią ir jis atsidūrė tarp tų, kurie išėjo į gatvę, kad pamatytų Jėzų.

Broliai ir seserys, Viešpaties perėjimas yra gailestingumo susitikimas, kuris mus visus suvienija aplink Jėzų, kad atpažintume tą, kuriam reikia pagalbos ir paguodos. Jėzus pereina ir mūsų gyvenime. Ir kuomet Jėzus praeina, pereina, o aš tai suprantu – tai yra kvietimas prie jo prisitarti, būti geresniam, būti geresniu krikščioniu ir sekti Jėzumi.

Jėzus klausia neregio: „Ko nori, kad tau padaryčiau?“ (Lk 18, 41). Šie Jėzaus žodžiai išpūdingi: Dievo Sūnus dabar stovi prieš neregį kaip nuolankus tarnas. Jis, Jėzus, Dievas sako: „Ko nori, kad tau padaryčiau? Kaip galiu tau patarnauti?“ Dievas padaro save nuodėmingo žmogaus tarnu. Neregys Jėzui atsako, vadindamas jį nebe „Dovydo Sūnumi“, bet „Viešpačiu“ – vardu, kuriuo Bažnyčia nuo pat pradžių vadino prisikėlusį Jėzų. Neregys prašo, kad galėtų praregėti, ir jo noras išklašomas: „Regėk! Tavo tikėjimas išgelbėjo tave“ (Lk 18, 42). Neregys parodė savo tikėjimą šaukdamasis Jėzaus ir nepaliojama trokšdamas jį sutikti. Tai atnešė jam išganymo dovaną. Savo tikėjimo dėka jis vėl gali matyti ir, svarbiausia, jaučiasi mylimas Jėzaus.

Pasakojimas baigiamas pastebint, jog neregys „nulydėjo jį, garbindamas Dievą“ (Lk 18, 43): jis tapo mokiniu. Iš elgetos tapo mokiniu: toks yra ir mūsų kelias. Mes visi esame elgetos. Mums visada reikia išganymo. Todėl kiekvieną dieną turime žengti tą žingsnį: iš elgetų tapti mokiniais. Taigi neregys seka Jėzumi ir tampa jo bendruomenės dalimi. Tas, kurį buvo norima nutildyti, dabar garsiai liudijo savo susitikimą su Jėzumi Nazaretietiu ir „tai matydami, visi žmonės šlovino Dievą“ (Lk 18, 44). Įvyksta antras stebuklas: tai, kas nutiko neregiumi, pagaliau atveria akis ir miniai. Visus nušviečia ta pati šlovavimo maldoje vienijanti šviesa. Jėzaus malonė užlieja visus, kuriuos jis sutinka: Jėzus juos šaukia, kviečia pas save, sutelkia, gydo ir nušviečia. Taip jis kuria naują, jo gailestingos meilės stebuklus šlovinančią tautą. Ir mes leiskime Jėzui mus pašaukti, išgydyti, mums atleisti ir sekime juo šlovindami Dievą. Tebūnie taip!

Ekumeninis pareiškimas

Žmogaus gyvybė Pagalbinio apvaisinimo įstatymo kontekste. Krikščioniškoji perspektyva

Didžiausios Lietuvos krikščionių Bažnyčios pastaruoju metu sulaukia nemažai prašymų išaiškinti, ko krikščionybė moko apie kūriniją, apie gyvybės – ypač prasidėjusios žmogaus gyvybės – vertę bei kokia turėtų būti iš šio mokymo išplaukianti krikščionio laikysena. Ypač daug klausimų užduodama apie šių Bažnyčių mokymą Pagalbinio apvaisinimo įstatymo kontekste. Atsiliepdami į šiuos prašymus, Katalikų, Ortodoksų ir Liuteronų Bažnyčių vadovai Lietuvoje vieningai primena, kad pagarba gyvybei kyla iš Šv. Rašto, atskleidžiančio, kad žmogus yra kūrinijos viršūnė. Dėl šios priežasties tik žmogui yra būdingas orumas. Būtent dėl to žmogaus gyvybė – neliečiama. Bažnyčių mokymą paremia ir šiandienos medicinos mokslo neginčijamai įrodyta tiesa, jog žmogaus gyvybė atsiranda nuo apvaisinimo momento, kai susikūrus embrionui pradeda vystytis unikalus žmogaus organizmas. Kiekvienas iš mūsų praėjo šį savo gyvenimo etapą.

Valstybė Konstitucinio Teismo asmenyje taip pat pripažįsta, kad „gyvybė ir orumas yra neatimamos žmogaus savybės, todėl negali būti traktuojamos atskirai. [...] žmogaus gyvybė ir orumas, kaip išreiškiantys žmogaus vientisumą ir jo nepaprastą esmę, yra aukščiau įstatymo. Atsižvelgiant į tai, žmogaus gyvybė ir orumas vertintini kaip ypatingos vertybės. Konstitucijos paskirtis tokiu atveju yra užtikrinti šių vertybių gynimą ir gerbimą. Šie reikalavimai keliami visų pirma pačiai valstybei“ (1998 m. gruodžio 9 d. Konstitucinio teismo nutarimas).

Mes, didžiausių Lietuvos krikščionių Bažnyčių vadovai, norime priminti, kad nepagarba žmogaus gyvybei (taip pat ir dar negimusio žmogaus gyvybei) nesuderinama su buvimu krikščionimi. Būti krikščionimi – reiškia būti žmogaus orumo ir gyvybės gynėju. Tai saisto kiekvieno krikščionio sąžinę ir įpareigoja atitinkamai elgtis.

Kalbėdami apie žmogaus orumo ir jo gyvybės gynimą Pagalbinio apvaisinimo įstatymo kontekste, konsta-

tuojame, kad Seimo priimtas Pagalbinio apvaisinimo įstatymas apriboja manipuliacijas su žmogaus embrionu ir dėl to yra deramas politikų bandymas kiek įmanoma labiau apsaugoti žmogaus gyvybę.

Negalime nepastebėti, kad tikintiesiems, tarp jų ir Seimo nariams, sąžinės konfliktą neišvengiamai kelia pasiūlymai, kuriais siekiama keisti Seimo priimtą Pagalbinio apvaisinimo įstatymą. Su pagarbos žmogaus gyvybei principu nesuderinami neribotas, t. y. daugiau nei reikia vienai procedūrai, embrionų kūrimas, neribotas jų šaldymas ir sunaikinimas pasibaigus saugojimo terminams, embrionų atranka pagal genetinius požymius ir tokios atrankos metu „netinkamais naudoti“ pripažintų embrionų sunaikinimas. Tokiais pasiūlymais valstybė skatina eksperimentus su embrionais. Ši siūloma įtvirtinti Pagalbinio apvaisinimo įstatymo nuostata iškreipia įstatymo esmę, nes leidimas kurti neribotą embrionų kiekį bei juos šaldyti neišvengiamai veda prie dar didesnių manipuliacijų žmogaus gyvybe.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad su Bažnyčių mokymu apie žmogų, jo santuoką ir šeimą nesuderinamas siekis Seimui pateiktomis pataisomis įteisinti lytinių ląstelių donorystę, donorams net suteikiant „kompensaciją“ už lytines ląsteles. Lytinių ląstelių donorystė pažeidžia santuokos integralumą, vaiko teises žinoti savo biologinius tėvus bei augti globojamam jų šeimoje.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 ir 26 straipsniai visiems piliečiams garantuoja minties, tikėjimo, sąžinės laisvę bei pripažįsta žmogaus teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti, todėl visi piliečiai, tarp jų – ir visi tikintieji krikščionys turi ir teisę, ir svarbią pareigą kalbėti visais valstybės ir visuomenės gyvenimo klausimais, taip pat visais įstatymų numatytais būdais skleisti bei aiškinti krikščioniškąjį mokymą. Šitai ypač pasakytina apie situacijas, kai svarstomi su žmogaus gyvybe – šia viena iš pamatinių vertybių, kurią saugoti kviečiami visi geros valios žmonės – susiję klausimai.

Moralinė pareiga kviečia kiekvieną krikščionį pažvelgti į savo sąžinę, kuri yra Dievo balsas žmoguje. Kiekvienas turime pareigas visuomenėje, jai vienu ar kitu būdu tarnaujame ir esame atsakingi prieš Gyvybės Kūrėją.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos
pirmininkas
arkivyskupas
Gintaras Grušas

Vilniaus ir Lietuvos Ortodoksų
arkivyskupas Inokentijus

Lietuvos Evangelikų
liuteronų Bažnyčios
vyskupas
Mindaugas Sabutis

Vilnius, 2016 m. liepos 7 d.

LAUKIMO IR BUDĖJIMO LAIKAS

19 eilinis sekmadienis (C)

Išm 18, 6–9; Žyd 1, 1–2. 8–19; Lk 12, 32–48

Negebėjimas matyti Dievo žmogiškais akimis mums neretai būna sunkus išbandymas. Psalmi-ninkas 42 psalmėje su skausmu širdyje prisipažįsta: „Ašaros yra mano duona dieną ir naktį; per visą dieną žmonės manęs klausia: *Kur tavo Dievas?* Net kaulai man skauda, kai mano priešai tyčiojasi, kasdien klausdami: *Kur tavo Dievas?*“ (Ps 42, 4. 11). Gyvenime mes susiduriame su daugybe dalykų – tai gamtos jėgos, ligos, istorijos įvykiai ir t. t. Jie išibrauna į mūsų gyvenimą ir nori jį valdyti. Tų taip aiškiai pastebimų įvykių ir jėgų akivaizdoje Dievas mums atrodo esantis labai toli ir silpnas. Tokiu momentu gresia pavojus pervargti nuo gyvenimo rūpesčių, ir ryšys su Dievu gali taip susilpnėti, jog pasidaryti vos vos gyvenime įžiūrimas. Iškyla pavojus atstumti mums Dievo duotą užduotį ir pradėti elgtis neatsakingai, pagal savo egoistiškus norus. Šio sekmadienio Evangelijos palyginimais Jėzus nori mus įspėti dėl besiantinančio pavojaus ir kartu pasakyti, jog Dievas atlygina tiems, kurie budi, laukia, tiki ir myli Dievą. Vargas tam tarnui, kuris nelaukia grįžtančio savo šeimininko. Kristus perspėja, jog mūsų akims nematomas Dievas gali staiga per mirties angelą pasibelsti į mūsų gyvenimo duris. Todėl Kristus nori, kad mes vykdytume visas savo pareigas labai stropiai ir uoliai. Krikščionio svarbiausia užduotis – gyventi laukiant Viešpaties atėjimo. Apranga ir uždegti žiburiai liudija, jog žmogus kažko laukia ir yra pasiruošęs atlikti visus jam patikėtus darbus. Todėl nesame laisvi elgtis, kaip mums patinka. Mes privalome reguliuoti savo elgesį pagal darbdavių, draugų, šeimos narių ir galiausiai Dievo valią.

Tačiau neretai žmonės elgiasi lyg Dievo visai nebūtų. Jie visiškai nepaiso ne tik savo sąžinės balso, bet ir moralės, doros ir etikos normų. Tokiems atrodo, jog tik jie yra patys svarbiausi asmenys istorijoje. Visi kiti jiems neegzistuoja.

Vienas anekdotas pasakoja apie rūpestingą parapijetę, kuri nuvyko pas vyskupą pasiskųsti dėl savo klebono ir vikaro, kad jie visą naktį žaidžia kortomis. Laimei, vyskupas turėjo gerą humoro jausmą ir atsakė: „Miela ponija, tegul sau žaidžia, svarbiausia, kad sąžiningai atliktų savo pareigas. Tegul žaidžia,

kol turi jėgų ir noro. Jeigu žaisdami kortomis išmoks nugalėti mieguistumą ir nuovargį, jeigu išmoks budėti, tas ateityje jiems pravers, kai naktį norės paskirti malda ir atgailai.“

Šis anekdotas turi ne tik humoristinę, bet ir auklėjamąją prasmę. Jis primena mums, jog labai pavojinga žmogui leisti veltui laiką. Dažnai ko nors laukdami norime rasti būdą, kaip tą laiką prasmingai praleisti. Žmonės skaito knygas ar laikraščius arba šnekasi tarpusavyje su kaimynais ir draugais. Patirtis moko, jog ne visada tai būna geros kalbos, dažniausiai kitų apkalbos.

Tačiau laukimo ir budėjimo laikas gali būti sąžinės sąskaitos laikas arba apmąstymas, kas mūsų laukia, ką dar reikia gyvenime nuveikti. Ką galime padaryti gero dėl mūsų laukiamo artimo tikėjimo, galbūt dėl jo buities.

„Neskirk laiko niekam, dėl ko žinai, kad gailėsies; niekam, dėl ko negalėtum melsti Dievą palaimos; niekam, apie ką negalėtumei ramia sąžine mąstyti mirties patale; niekam, ką darant nenorėtumei būti užkluptas mirties“ (R. Baxteris).

Mūsų budėjimas gyvenimo kelyje yra Kristaus laukimas, o Kristus nori, jog mes jo laukdami būtume ištikimi visuose savo darbuose, net mažiausiuose.

Mūsų liturginis budėjimas prasideda kiekvieną sekmadienį šventomis Mišiomis, kuomet mes kiekvieną sekmadienį prisimename savo amžinąją paskirtį, savo svarbiausią gyvenimo tikslą – vykdyti Dievo valią. Mūsų budėjimas turi būti papuoštas malda ir atgaila. Kiekvienas sąžiningas darbas gamykloje, universitete, ūkyje ar namie yra krikščioniškojo budėjimo išraiška. Nes krikščionis stengiasi dirbti galvodamas apie tai, kas jo laukia rytoj, po kelerių metų ateityje. Ir jeigu, dažnai susitaikydami su Dievu, stengiamės gyventi pašvenčiamosios malonės būklės, tuomet mūsų darbai įgyja antgamtinę vertę ir tampa verti amžinojo užmokesčio.

Kristus laukia mūsų ištikimybės Jam tiek džiaugsme, tiek varge, kad amžinybėje galėtum mums pasakyti: „Gerai, šaunusis ir ištikimasis tarne! Kadangi buvai ištikimas mažuose dalykuose, aš tau pavesiu didelius. Eikš į savo šeimininko džiaugsimą!“ (Mt 25, 23).

TAIKOS IR KARO VĒLIAVA

20 eilinis sekmadienis (C)

Jer 38, 4–6. 8–10; Žyd 12, 1–4; Lk 12, 49–53

Broliai ir seserys Kristuje, šio sekmadienio Evangelijoje girdėti žodžiai ne vienam iš jūsų gali atrodyti keisti ir nesuprantami. Kodėl Kristus, skelbęs meilę ir taiką, ima kalbėti, jog jis neša daugeliui nesantaiką, net šeimoms.

Atsakymą mums duoda krikščionybės istorija. Ji kupina liudijimų apie daugelio žmonių priešišumą ne tik Kristaus mokymui, bet ir pačiai krikščionybei. Išties amžiais liejosi nekaltas krikščionių kraujas. Todėl Kristaus žodžius: „Gal manote, kad esu atėjęs atnešti žemėn taikos? Ne, sakau jums, ne taikos, o nesantarvės“, reikia suprasti, kad joks žmogus negali likti abejingas Kristui ir jo Evangelijai. Jis būtinai turi rinktis – su Kristumi ar prieš Kristų. „Kas ne su manimi, tas prieš mane.“ Niekas negali būti bešališkas Dievo meilės atžvilgiu. Žmonės pasidalija į du frontus: į tuos, kurie Dievą myli, ir į tuos, kurie Dievo neapkenčia.

Evangelija lyg ugnis, dėl kurios kyla gaisras, sudegiantis visa, kas netikra ir laikina. Evangelija, kaip Geroji Naujiena, sudrumščia viešą ramybę, šeimos taiką, ji išprovokuoja susiskaldymus, nemalonumus ir kivirčius. Kristus perspėja: „Brolis išduos mirtį brolių ir tėvas – sūnų, o vaikai sukils prieš gimdytojus ir žudys juos. Jūs būsite visų nekenčiami dėl mano vardo. Bet kas išters iki galo, bus išgelbėtas“ (*Mt 10, 21–22*). Todėl Kristus tiek vakar, tiek šiandien mums yra lyg vėliava, kuri drauge yra ir taikos, ir karo vėliava. Todėl negalime šalintis ir sakyti, jog mes apie Kristų nieko negirdėjome.

Taika, kurią neša Kristus, nėra akių prieš neteisingumą užmerkimas. Statant Kristaus karalystę, ugnis yra Evangelijos naujiena. Tai aktyvus amžinųjų vertybių ieškojimas ir įgyvendinimas.

Pranašas Jeremijas iš prigimties buvo jautrus ir taikus žmogus. Tačiau Dievas jį vertė pranašauti, skelbti tai, kas sukėlė Jeruzalės ir visos Judėjos nepasitenkinimą ir priešišumą. Tačiau Jeremijas kalbėjo tiesą, ne paties išgalvotą, bet Dievo. Toji tiesa daugeliui nepatiko ir ji buvo Jeremijo kančių priežastis.

Jėzus kreipiasi į savo bendraamžininkus aštriais lyg kardas žodžiais. Jis kalba apie teisingumo ugnį, kuri gali sunaikinti sena ir sukurti nauja, bet Jėzaus klausytojai nėra pajėgūs, nepasiruošę radikaliai pakeisti savo

gyvenimą. Jėzus kalba apie jo laukiantį kraujo krikštą ant kryžiaus, kuris nuplaus pasaulio nuodėmes. Kryžius daug kam taps papiktinimu ir nesantaika. Prisiminkime sovietmečiu kryžių griovimą Kryžių kalne, privačių žmonių sodybose, kryžių išnešimą iš mokyklų. (1937 m. mirusi Sovietų Rusijos diktatoriaus Stalino motina testamente buvo pareiškusi savo valią būti palaidota šalia savo vyro. Ant kapo turėjo būti pastatytas kryžius. Taip pat ji pareiškė norą, kad ant jos kapo nebūtų jokių komunistinių ženklų. Tačiau Stalinas sudegino ne tik motinos, bet ir tėvo palaikus ir atgabeno jų urnas su pelenais į Maskvą.)

Ir Dievas gali tapti nesantaikos priežastimi. Filosofas Volteras savo nusiteikimą Dievo atžvilgiu išreiškė žodžiais: „Dievas jau miręs. Sutrinti bjaurybę Bažnyčia!“ XIX a. pradžioje įvyko konfliktas tarp tikėjimo ir proto. Prasidėjo didysis žygis prieš Dievą. Mokslo vardu mėginta sugriauti religiją. Tai buvo didelis ir skaudus nesusipratimas. Teisingai suprastas mokslas ir teisingai suprastos religijos tiesos vienas kitoms neprieštarauja. Daugybė didžiųjų mokslininkų pasižymėjo nuoširdžiu tikėjimu, plaukiančiu iš gilaus proto įsitikinimo. Vokiečių chemikas Justas Lybingas, Peterburgo ir Bavarijos mokslų akademijų narys, netikinčiuosius vadina „vaikštinėtojai mokslo pakraščiais“.

Brangūs tikintieji, nors šio sekmadienio Evangelijos žodžiai yra kupini įtampos, mes turime visa savo dvasia suprasti, jog Kristus yra pranašų nurodytasis taikos Kunigaikštis. Jis sako: „Aš jums palieku ramybę, duodu jums savo ramybę. Ne taip aš ją duodu, kaip duoda pasaulis“ (*Jn 14, 27*). Vadinasi, kaip Kristaus karalystė nėra iš šio pasaulio, taip ir jo teikiama ramybė nėra pasaulio taika. Jėzus teikia ramybę sieloms per nuodėmių atleidimą. Todėl jo teikiamoji ramybė visų pirma yra vidinė. Kristus atėjo, ne kad laiduotų išorinę taiką, o kad išlaisvintų žmogų iš nuodėmės vergijos. Jis atėjo skelbti kovos prieš pikta; statyti tiesos prieš melą; iškelti meilės prieš neapykantą. Jis žinojo, kad bus tokių, kurie atmes gerį ir rinksis blogį. Bus tokių, kurie griebsis melo ir neigs tiesą; bus tokių, kurie kurstys neapykantą ir niekins meilę. Šiems Kristus yra prieštaravimo ženklas. Saviesiems Jėzus laiduoja sielos ramybę, nors kova tarp gerio ir blogio tęsiasi.

Dievo Sūnau, Jėzaus Kristau, atėjęs įžiebtį žemėje ugnies, suteik malonę, kad ji liepsnotų mūsų širdyse tikra Dievo ir artimo meile, kuri mus nuvestų į amžiną gyvenimą su Tavimi.

SEKTI JĖZŪ MERGELĖS MARIJOS PĖDOMIS

Švč. Mergelės Marijos Ėmimas į dangų (Žolinė)
*Apr 11, 19a; 12, 1–6a. 10ab; 1 Kor 15, 20–27a;
Lk 1, 39–56*

Po Kristaus švenčių visų laikų krikščionių širdžiai mieliausios buvo Marijos, Kristaus Motinos, šventės. Pirmutinė ir seniausia savo kilme yra Marijos Ėmimo į dangų iškilmė. Rytuose ji pradėta švęsti tuoj po Efezo Susirinkimo 431 m. Rytų Bažnyčioje ši šventė vadina ma Dievo Motinos Marijos Užmigimo švente (*Dormitio*). Bizantijos imperatorius Mauricijus (+602 m.) įsakė ją švęsti rugpjūčio 15 d. Vakarų Bažnyčioje ši šventė imta švęsti VII a. popiežiaus Leono nurodymu. Lietuvoje daugelis pirmųjų bažnyčių buvo tituluotos Marijos Ėmimo į dangų titulu. Nuo neatmenamų laikų per šią šventę šventinami žolynai. Šios apeigos kilmė gali būti įvairi. Gal tai atminimas šv. Jono Damaskiečio aprašytos legendos, kad apaštalai, susirinkę prie Marijos kapo, nerado jos kūno, o tik pilną kapą gėlių. Bet lygiai taip pat gali būti atminimas pagonių derliaus šventės. Bažnyčia, norėdama šiam pagoniškam papročiu suteikti krikščionišką turinį, ėmė šventinti žolynus. Iš X a. žinomose gėlių šventinimo apeigų maldose prašoma Dievo, kad pašventinti žolynai būtų naudingi sveikiems ir ligoniams, žmonėms ir gyvuliams.

1950 m. lapkričio 1 d. popiežius Pijus XII paskelbė Katalikų Bažnyčios Marijos Ėmimo į dangų dogmą. Dogmos tekste yra sakoma, kad Marija, „užbaigusi žemiškojo gyvenimo kelią, su kūnu ir siela paimta į dangiškąją garbę“. Būdama be nuodėmės, ji buvo laisva ir nuo kūno suirimo. Iš Naujojo Testamento mažai ką žinome apie Dievo Gimdytojos žemiškąjį gyvenimą, ypač apie laiką po Kristaus nukryžiuavimo ir prisikėlimo. Naujasis Testamentas mums sako, kad po Jėzaus žodžių: „Štai tavo Motina“ (*Jn 19, 25–27*), pasakytų apaštalui Jonui, šis Mariją pasiėmė pas save. Žinome, jog Marija buvo su apaštalais Šventosios Dvasios atsiuntimo dieną ir gavo dieviškas malones. Ir tai viskas, ką iš Naujojo Testamento žinome apie paskutinį Dievo Gimdytojos gyvenimo periodą. Tačiau perduodama Apreiškima, Bažnyčia remiasi ne tik Šventuoju Raštu, bet ir Tradicija, ypač Bažnyčios tėvų raštais. Krikščioniškoje tradicijoje nemažai kalbama apie Marijos mirtį (šv. Modestas, šv. Andriejus Kretietis, šv. Jonas Damaskietis, šv. Dionizijus Areopagietis ir kt.). Tačiau labai būdinga, kad beveik visuomet ši mirtis laikoma kitokio pobūdžio negu apskritai žmonių gyvenimo pabaigai. Šv. Teodoras Studitas sako, kad jis regis Mariją „grei-

čiau užsnūdusią negu mirusią“. Šv. Germanas, Konstantinopolio patriarchas, teigia, kad Marija turėjusi „priimti mirtį tarsi miegą“. Šios minties laikydamasi Rytų Bažnyčia šventę, kurios liturgijoje yra minimas Marijos išsiskyrimas su žemiškuoju gyvenimu, vadina Marijos užsnūdimu.

Tradicija pasakoja, jog apaštalas Tomas atėjo į Jeruzalę kitą dieną po Marijos palaidojimo ir pageidavo paskutinį kartą pamatyti Jėzaus Motiną. Kai mokiniai atidarė kapą, jis pamatė, kad kūno kape nėra, tik kapas pilnas nuostabiai kvepiančių gėlių. Tą pačią dieną vakarienės metu Mergelė Marija pasirodė apaštalams apsupta angelų, ji pažadėjo jiems, kad bus visų žmonių Užtarėja. Bažnyčia tiki, kad niekur nėra Marijos palaikų, nėra jos kaulų. Mes žinome, jog didžiųjų šventųjų kūnai ilsisi kapuose arba išdalyti po visą pasaulį relikvijoriuose, bet Marija savo kūno relikvijų neturi, nes ji visa – su kūnu yra pas Viešpatį. Jeruzalėje Marijos Ėmimo į dangų iškilmė jau nuo V a. švenčiama rugpjūčio 15 d. Apie Mergelę Mariją labai išsamiai ir įdomiai rašo mūsų tautos filosofas Antanas Maceina knygoje: „Didžioji Padėjėja“. Bizantijos filosofas, teologas ir poetas Jonas Damaskietis, miręs 750 m., apie Mariją rašė: „Angelai ir arkangelai tave į dangų įkėlė. Džiūgaudamas dangus priima tavo sielą... patriarchams nepalaujamas susižavėjimas, teisiesiems neišreiškiamas linksmybė... pasauliui palaima... atgaiva nuvargusiems, paguoda liūdintiems, sveikata ligoniams, uostas pavojuje atsidūrusiems, atleidimas nusidėjėliams, raminanti atgaiva prispaustiesiems, greita pagalba prašantiems... Tavo kūnas nematė jokio sugedimo. Tavo nesuteptas ir visiškai be dėmės kūnas nepasiliko žemėje... Trokštame tau pareikšti savo pagarbą, o Valdove, ir dar kartą sakau, Valdove, Mergelė ir Dievo Gimdytoja. Turėdami tavyje viltį, mes norime prie tavęs kaip prie tvirto ir patikimo inkaro savo sielas pritvirtinti, savo dvasią, sielą ir kūną, viską, kas esame ir ką turime, tau kaip dovaną pašvęsti, psalmėmis, himnais ir dvasinėmis giesmėmis.“

Šv. Alfonsas Marija Liguoris kartodavo: „Tuščia yra viltis būti išgelbėtam ir pašvęstam be Marijos!“ Ši šventė mums suteikia progą paegzaminuoti savo gyvenimą Marijos šviesoje ir Evangelijos dvasia. Ar mes taip pat patikime Dievo valia kaip kad Marija? Elzbieta Marijai sušuko: „Laiminga įtikėjusi, jog išsipildys, kas Viešpaties jai pasakyta.“ Marijos tikėjimas niekada nesusvyravo, ji niekada nepriekiaštavo Dievui ir

sunkiausiomis gyvenimo akimirkomis, ji buvo kartu su savo Sūnumi, su Dievo valia. Marija labai mylėjo Viešpaties valią ir nedvejodama per visą savo gyvenimą tardavo Dievo valiai: „Taip.“

Šiandien, švęsdami Marijos su siela ir kūnu Ėmimo į dangų iškilme, tikime, kad, užbaigusi savo nuostabų žemiškąjį gyvenimą, Ji mums suteikia mūsų visų prisikėlimo iš numirusių viltį. Marijoje mūsų žmogiškoji prigimtis, atpirkta jos Sūnaus, įgyja amžinąjį gyvenimą, o mirtis sunaikinama. Visu savo gyvenimu Dievo Gimdytoja priėmė Dievo Žodį, kurį mylėjo ir saugojo savo širdyje. Visas jos gyvenimas buvo Dievo Žodžio vykdymas. Tuščias Mergelės Marijos kapas, kaip ir

tuščias jos Sūnaus kapas, yra kvietimas ir palinkėjimas visiems tikintiesiems, kad ir jie džiaugtųsi dangiška šlove. Mes tai galėsime pasiekti, jeigu leisime Dievo Žodžiui įsikūnyti mūsų gyvenime. Eidami pas-kui Jėzų Mergelės Marijos pėdomis, melskime Viešpatį, kad kiekvienas iš mūsų, toks, koks esame, Dievo malone galėtume prisikelti iš numirusių ne tik siela, bet ir atnaujintu, perkeistu kūnu, kad ir mūsų karstai būtų tušti.

Švęsdami šią nuostabią šventę, pagalvokime apie savo pareigų atlikimą, ar jas atliekame su nusižeminimu ir atsidavimu, su meile Dievui ir žmonėms, kaip kad jas atliko mūsų dangiškasis pavyzdys Mergelė Marija.

NE MALDŲ GAUSA ATVERIA DANGAUS KARALYSTĘ

21 eilinis sekmadienis (C)

Iz 66, 18–21; Žyd 12, 5–7.11–13; Lk 13, 22–30

Šio sekmadienio Evangelija nori priminti mums skirtą Jėzaus perspėjimą, jog „ateis iš rytų ir vakarų, iš šiaurės ir pietų, ir sėsis prie stalo Dievo karalystėje. Ir štai yra paskutinių, kurie bus pirmi, ir pirmų, kurie bus paskutiniai“. Kalbama apie išganymą. Apie tai, kaip Jėzus smalsiam klausėjui apie išgelbėtųjų amžinajam gyvenimui skaičių atsako palyginimu apie ankštus vartus. Savo atsakymu Išganytojas nori sugriauti Izraelio tautiečių pasitikėjimą, jis sako, kad norint būti išganytam, neužtenka priklausyti Dievo išrinktajai tautai. Kristus nori, jog viso pasaulio žmonės suprastų išganyto visuotinumą. Kristaus karalystės bendruomenėje bus įvairių ekonominių ir socialinių sluoksnių, skirtingų politinių ir religinių pažiūrų ir įvairių kultūrų žmonių. Šiandien pasaulio žmonija labai susiskaldžiusi: neoliberalusis kapitalizmas, sukūręs ekonominę imperiją, daugelį žmonių nurašo kaip nenaudingus, kadangi jie neduoda produkcijos. Žmogaus vertė yra nukritusi žemiau už pinigų vertę. Žmogus, kovojantis už socialinį teisingumą, dažnai turi kentėti pažeminimus ir skurdą. Gailestingumas ir nusižeminimas tampa šiandieninei visuomenei atgyvenusiu reiškiniu.

Visose epochose žmonija buvo susirūpinusi išgany-mu, amžinuoju gyvenimu, visu tuo, kas yra anapus mirties. Vieni linkę tikėti savo gyvenimo pasikartojimu – reinkarnacija. Kiti galvoja, jog išganymui užteks griežto savo religinių pareigų vykdymo. Treti mano,

jog tik jų vienu Bažnyčioje yra išganymas, o visos kitos yra pasmerktos.

Tačiau Jėzus nori, kad žmonija suprastų, jog išgany-mas nėra priimamas pasyviai. Tikrasis žmogus negali valgyti ir gerti nesuprasdamas, dėl ko jis gyvena, koks gyvenimo tikslas. Kiekvienas žmogus turi stengtis eiti tokiu prasmingu gyvenimo keliu, kuris veda į susitikimą ir draugystę su Dievu. Dievas pirmas parodo iniciatyvą, o žmogui reikia būti pasiruošusiam ją pri- imti. Išganymui neužtenka vien tik religinių pareigų atlikimo. Visų pirma reikia vykdyti Dievo valią, laikyti jo įsakymų. Žmogui būtina egzaminuoti visas savo gyvenimo sritis visomis plotmėmis ir stebėti, ar jos yra orientuotos į Dievą. Jeigu žmogaus dešinė ranka yra Dievo saujoje, bet kairėje rankoje jis tvirtai laiko puiky-bę, garbės troškimą, gobšumą ir kitas ydas, toks žmo-gus negali abiem rankomis apkabinti dangiškojo Tėvo valios. Jis yra panašus į mažą vaiką, kuris, už vienos rankos vedamas tėvo, kitoje rankoje traukia žaislinę mašinėlę, žiūrėdamas, ne kur jį veda tėvas, bet kur rieda jo mašinėlė. Vaikas tėvu visiškai nesidomi.

Išganymas nėra kažkokia išimtinė religinių judėjimų teisė nei esančių Bažnyčioje, nei nuo jos atsiskyrusių. Išganymas yra atviras visai žmonijai. Svarbu suprasti, jog tai priklauso nuo Dievo valios, nes Jis yra išgany-mo teikėjas. Negalėsime augti stiebdamiesi į Viešpatį, jeigu mus stelbs turtų godumo, valdžios ir garbės troš-kimo piktžolės.

Štai kodėl Kristus moko savo klausytojus, idant šie steng-tųsi priiimti sunkų išganyto kelią, vadinamuosius

ankštus teisingumo vartus. Niekas neišsigelbės, jeigu nesidalys su Kristumi tuo pačiu stalu ir tuo pačiu gyvenimu. Žmonijos išganymas priklauso nuo gailestingumo parodymo nuskriaustam ir vargo suspaustam žmogui. Ne maldų gausa atveria Dangaus Karalystę, ne meditacijų valandos, ne pasninkai ir ne dvasiniai traktatai, o meilės įsakymo vykdymas. „Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepražūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą“ (Jn 3, 16).

Šiandien daug yra tokių, kurie per pamokslus ir konferencijas skelbia ir nurodinėja lengvus išganymo kelius. Jie sušvelnina Jėzaus žodžius pritaikydami juos saviems klaidingiems teologiniams įsitikinimams. Jie apgauna žmones savo demonstratyviu švelnumu ir meilikavimu. Jais patikėjusieji džiaugiasi atradę tikrąjį „tikėjimą“. Tiki, jog tikra Bažnyčia ir tikras tikėjimas yra tas, kurio pamokslininkai be paliovos šypsosi ir meilikauja. Koks naivus tikėjimo pakeitimas! Argi kas tiki, jog geros ir kokybiškos prekės priklauso nuo besišypsančio, mandagaus pardavėjo ar prekybos agento?

Išganymui laimėti neužtenka būti krikščioniu, reikia ir krikščioniškai elgtis ir gyventi. Išganymas – Dievo

iniciatyva ir žmogaus užduotis. Žmogus vienas pats negali išsigelbėti: nes tik Dievas išgelbsti. Bet Dievas išganymo neprimeta. Ne žmogus, bet Dievas yra išganymo iniciatorius, tačiau pasinaudoti išganymo dovana yra jau žmogaus užduotis. Visa Evangelija ir yra mokymas, kaip pasinaudoti Dievo mums aukojamu išganymu. Dievo iniciatyva suteikia žmogui drąsos ir vilties pasinaudoti išganymo vaisiais.

Idant būtum išganytas, neužtenka šaukti „Viešpatie, Viešpatie“, bet visų pirma būtina vykdyti Dievo valią. Tad Dievo akivaizdoje nieko nereikia privilegijos, turtai ar galios; vertę turi tikėjimas, viltis ir meilė; vertę turi nusižeminimas, nes siauri vartai yra ir kartu žemi vartai, pro kuriuos save aukštinantys niekada nepralenda. Siauri vartai, nes sekdami Kristų, mes turime nešti savo gyvenimo kryžių ir per Getsemanės sodą, ir į Golgotos kalną. Kitokių vartų į Prisikėlimo vaises amžinybėje nėra. Ir pats Kristus perėjo pro kančios ir mirties vartus. Kristaus auka ant kryžiaus altoriaus yra pasaulio žmonių vienybės centras. Kristus mus atpirko ir todėl ne mes renkamės išganymo kelius, bet pats Jėzus nurodo, koks teisingas kelias veda pas jį.

APGAULINGAS NUSIŽEMINIMAS

22 eilinis sekmadienis (C)
Sir 3, 17–18. 20. 28–29; Žyd 12, 18–19. 22–24a;
Lk 14, 1. 7–14

„Mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies“ (Mt 11, 29). Teisus buvo šv. Jonas Auksaburnis: „Puikybė yra tas povandeninis akmuo, į kurį dažnai sudūžta tie, kurie taip ilgai priešinosi pagundoms ir aistroms.“ Puikybė yra didelė mažos ir blogos dvasios iškaba: ji yra dvasios skurdumo įrodymas. Anot Evangelijos, nuolankumas – viena stipriausių dorybių, tačiau mes ją paverčiame menka vergo dorybe. Tėra labai nedaug linkusių į nuolankumą žmonių, nes paviršutiniškai atrodo, kad nuolankumas paneigia žmogaus orumą. Taip pat ir paklusnumas: mes vertiname vaikus už paklusnumą, kai jie paklūsta, neturėdami savo valios; labai retai mums rūpi, kas dedasi jų širdyse. Būti pavadintam kukliu, paklusniu, nuolankiu žmogumi šiandien yra beveik įžeidimas. Tačiau mes nebeatome, kaip tai didinga, tvirta ir svarbu žmogaus gyvenime. Tikrai nusižeminęs žmogus žino tiesą apie save, ne vien tai, ką gera turi, bet taip pat ir visus savo trūkumus, nepriteklius, silpnybes ir nuodėmes.

Dažnai mūsų nuolankumas yra karikatūriškas todėl, kad mes veidmainiškai kratomės giriami, tačiau kai mus ignoruoja, primygtinai reikalaujame dėmesio. Tą pastebėjo Benediktas Spinoza sakydamas: „Žmonės, kurie atrodo labiausiai nusižeminę ir nuolankūs, dažniausiai yra patys ambicingiausi ir pavydžiausi.“ O kokia gudri yra savimeilė. Ji didžiuojasi net nusižeminimu! Tikras nuolankumas, kai suvokiame Dievo šventumą, tačiau kaip dažnai stengiamės pasijusti nuolankūs dirbtinai menkindami save. Tie, kurie mėgsta tam tikromis aplinkybėmis kalbėti apie save nužemintai, demonstruoja savo silpnybes ir negebėjimą, netiki savo žodžiais, tik nori, kad kiti susidarytų apie juos gerą nuomonę. Tai yra, anot šv. Augustino, didelė puikybė. Apgaulingas nusižeminimas: „nesu vertas šito posto, negaliu atlikti šio darbo, neturiu tam gebėjimų“. Dažnai šiose frazėse slypi tingėjimas. Tačiau dažniausiai – pasislėpusi puikybė, laukianti, kol kiti nusižemins ir maldaute maldaus teiktis užimti postą ar atlikti darbą. Išdidusis pasitiki savo jėgomis, todėl suklumpa.

Nusižeminęs pasitiki tik Dievu, visada kartodamas: „Viską galiu tame, kuris mane stiprina.“ Apgaulingas

nusižeminimas to, kuris Dievui sako: „Esu nieko nevertas, darau tik bjaurystes.“ Argi manome patiksimantys Dievui, jeigu esame nieko verti? Juk esame Dievo kūrybos viršūnė, jo šedevras! Negalima savo darbų akivaizdoje iš baimės vadinti save mažais, kaip ir kurti gigantiškus nepamatuotus planus. Nusižeminęs žmogus žino savo gebėjimus ir savo trūkumus, savo vertę, savo rezultatus, kadangi jis pasitiki Dievu. Be Tavęs, Viešpatie, esu niekas, su Tavimi – viskas. Tikrai nusižeminęs ne neigia, neatmeta jokios Dievo dovanos; jis puikiai supranta savo atsakomybę už gautuosius talentus. Jis gerai žino, jog viską, ką turi, yra gavęs iš Dievo. „Nusižeminimas yra menas būti tiksliai savoje vietoje“, – sako rusų teologas Jevdokimovas.

„Raginu kiekvieną iš jūsų nemanyti apie save geriau negu dera manyti, bet manyti apie save blaiviai“ (Rom 12, 3), – sako apaštalas Paulius. Šventųjų nuolankumas kyla ne vien iš savo nuodėmių pažinimo, nes kiekvienas nusidėjėlis gali atnešti Dievui savo sudužusią atgailaujančią širdį, ir vieno Viešpaties atleidimo žodžio užteks sunaikinti visam praeities ir ateities blogiui. Šventųjų nuolankumas yra dėl Dievo garbės, didybės ir grožio. Nuolankumas atsiranda dėl išsąmoninto pajautimo, koks Dievas yra šventas, koks tobulas, kokia nuostabi jo meilė mums, koks jis mums gailestingas, jo akivaizdojebelieka tik suklupti, dėkinga ir mylinčia širdimi šlovinti Viešpatį ir džiaugtis. „Nusižeminimas – tai sielos akys, kurios parodo žmogui jo būklę ir padėtį, kurioje jis yra“, – sako šv. Albertas. Jeigu pripažįstame savo klaidas, savo nuopuolius, galiausiai savo nuodėmes – štai tikrasis nusižeminimas, kuris susijungia su Dievo gailestingumu.

Argi nepajuntame nuolankumo, kai kas nors mus myli visiškai nepelnytai? Mes žinome, kad meilės negalima

niekaip nusipelnyti, nupirkti, išreikalauti, įsigyti. Idant taptume nusižeminę, būtina mylėti. Būtent tai darė Jėzus. Meilė skatino Jėzų keliauti Palestinos keliais, ieškoti nusidėjėlių, ligonių, kenčiančiųjų. Ta pati meilė atvedė Jėzų ant Golgotos kalno. Tikroji meilė yra nusižeminusi. Įsimylėti reiškia nusižeminti, išeiti iš savęs ir pasilenkti prie artimo. Nusižeminimas – mylėti nesitikint dėkingumo. Nusižeminęs žmogus nepretenduoja į Dievo vietą, nenori būti kaip Dievas, nelaiko savęs supermenu ar herojumi. Nusižeminimas galų gale reikalauja, kad vertintume bei gerbtume savo artimą, pripažintume jo Dievo dovanas ir mielai jam užleistume pirmenybę. „Nusižeminimas tobulina mūsų santykius su Dievu, o ramumas bei meiltingumas – su artimaisiais“, – moko šv. Pranciškus Salezietis.

Išpuikęs žmogus kitiems jaučia panieką, visą garbę nori turėti vienas, o nusižeminęs tinkamai vertina bei nuoširdžiai gerbia kitus. Apaštalas Paulius įspėja: „Tegul nelieka vietos vaidams ar tuščiai puikybei, bet vienas kitą laikykite aukštesniu už save ir žiūrėkite kiekvienas ne savo naudoms, bet kitų“ (Fil 2, 3–4).

Nusižeminimas mus moko mielai bendrauti su paprastais žmonėmis, jų nesigėdinti ir neniekinti. Taip elgėsi Išganytojas. Jis ypač mėgo bendrauti su beturčiais ir paniekintais, nes jie greičiau prisideda prie Dievo karalystės ir labiausiai reikalingi paguodos. „Meilė kantri, meilė maloninga, ji nepavydi; meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta. Ji nesielgia netinkamai, neieško savo naudoms, nepasiduoda piktumui, pamiršta, kas buvo bloga, nesidžiaugia neteisybe, su džiaugsmu pritaria tiesai“ (1 Kor 13, 4–6).

Parengė mons. Artūras Jagelavičius

Nauji leidiniai

Popiežiškoji naujosios evangelizacijos taryba. Gailestingieji šventieji. – Vilnius: *Magnificat* leidiniai, 2016. – 80 p.

Apibendrinamas *Misericordiae Vultus*, bulę dėl Gailestingumo ypatingojo jubiliejaus paskelbimo, popiežius Pranciškus rašo: „Savo maldą taip pat kreipiame į šventuosius ir palaimintuosius, gailestingumą padariusius savo gyvenimo užduotimi.“ Ši knyga yra skirta tokiems šventiesiems, neapsiribojusiems vien gailestingumo darbais. Jie gyveno Gailestingumo dvasia ir Gailestingumo grožį išreiškė savo gyvenimu.

Šventieji atskleidžia, kad meilė be galo kūrybiška. Todėl skaitysime apie vienuolius ir karalius, vienuolijų steigėjus ir kunigus, šeimos tėvus ir motinas, misionierius ir kovotojus už žmonių teises. Popiežius Pranciškus rašo, kad šventieji įžengė į „Dieviškojo gailestingumo gelmes“. Šių liudijimų skaitymas bei jų apmąstymas tetampa ir užtarimo malda, kad per šį Jubiliejų gyventume su nepalaužiamu tikėjimu ir pasitikėjimu gailestingąja Tėvo meile.

Lietuvoje lankėsi didysis penitenciaras kard. Mauro Piacenza

Birželio 2–liepos 1 d. Lietuvoje lankėsi apaštališkosios penitenciarijos vadovas – didysis penitenciaras kard. Mauro Piacenza. Birželio 27–28 d. Vilniuje, o birželio 30–liepos 1 d. Kaune garbus svečias kunigams skaitė paskaitų ciklus apie Atgailos sakramentą, Švč. Jėzaus Širdies svarbą ugdant nuodėmklausius formacijoje, nuodėmklausio kaip Dievo gailestingumo liudininko tarnystę, gailestingumo ir tiesos santykį Atgailos sakramento kontekste, Apaštališkosios penitenciarijos tribunolą ir kitomis temomis.

Birželio 27 d. ryte Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje kard. M. Piacenzą pasveikino Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Drauge su arkivyskupu G. Grušu paskaitų klausėsi kard. A. J. Bačkis, Vilniaus arkivyskupo augziliaras vysk. A. Poniškaitis ir 68 kunigai iš Vilniaus arkivyskupijos, Panevėžio, Kaišiadorių, Vilkaviškio vyskupijų bei įvairių vienuolių. Vėliau seminarijos koplyčioje drauge su garbiu svečiu ir vyskupais Eucharistiją šventė seminarijos rektorius kun. H. F. Fischeris CO ir į renginį atvykę kunigai.

Birželio 30–liepos 1 dieną Kaune, arkivyskupijos konferencijų salėje, apaštališkosios penitenciarijos vadovo konferencijų klausėsi per 70 dvasininkų – vyskupų ir kunigų iš Kauno arkivyskupijos, Kaišiadorių, Panevėžio, Šiaulių, Telšių bei Vilkaviškio vyskupijų.

„Mes, kunigai, silpnai, kenčiančiai, sumišusiai žmonijai privalome jausti ir visada parodyti nuoširdžią gailestingąją meilę. Bet tai neturi būti „mūsų“ gailestingumas. Veikiau tai turi būti patikimas ir autentiškas Dievo gailestingumo aidas. O Dievas parodo didį savo gailestingumą nurodydamas mums kaip būtiną išganymui tokį kelią: konkrečiai ir nenuolaidžiau, tiesa, švelniai, atskleisti ir paaiškinti dalykus, kokie jie yra, ir aiškiai bei nedviprasmiškai parodyti, kaip turi būti, kad prisiderintume prie amžino Dievo meilės plano“, – homilijoje sakė kardinolas, drauge su kunigais švęsdamas Eucharistiją pirmąjį mėnesio penktadienį, skirtą gailestingajai Švč. Jėzaus Širdžiai.

Kard. M. Piacenzą kelionėje lydėjo jo asmeninis sekretorius mons. Lubomiras Welnitzas.

Apaštališkosios penitenciarijos tribunolui pavesta spręsti su sakramentine ir nesakramentine vidine (*forum internum*) sritimi susijusius klausimus. *Forum internum* apima tikinčiojo santykių su Dievu kompleksą, kuriame tarpininkauja Bažnyčia, siekdama antgamtinio tikinčiojo gėrio. Penitenciarijos tribunolas suteikia malones, išrišimus, dispensas, pakeitimus, sanacijas, kaltės dovanojimus, ir tai visuomet vyksta konkrečiais individualiais atvejais *forum internum* srityje. Laiduodama maksimalų konfidencialumą, penitenciarija vykdo savo funkcijas išskirtinai per nuodėmklausius.

-lvks-

Vyskupo Lino Vodopjanovo ingresas į Panevėžio katedrą

Liepos 16 d. 15 val. pro Jubiliejines gailestingumo duris vyskupas Linas Vodopjanovas įžengė į Panevėžio Kristaus Karaliaus katedrą, iškilmingai užimdamas Panevėžio vyskupo pareigas.

Arkiv. G. Grušas paskirtas Komunikacijos sekretoriato nariu

Popiežius Pranciškus paskyrė šešiolika Komunikacijos sekretoriato narių, tarp jų ir Vilniaus arkivyskupą Gintarą Grušą.

Komunikacijos sekretoriatas yra 2015 metų birželio 29 d. popiežiaus Pranciškaus įkurta nauja Šventojo Sosto dikasterija, sujungianti devynias anksčiau savarankiškai veikusias Šventajam Sostui pavaldžias komunikacijos ir leidybos institucijas: Popiežiškąją visuomenės komunikavimo priemonių tarybą, Šventojo Sosto Spaudos salę, Vatikano interneto tarnybą, Vatikano radiją, Vatikano televizijos centrą, dienraštį *L'Osservatore Romano*, spaustuve, leidyklą ir fotografijos tarnybą. Pernai per Petrinės paskelbtame popiežiaus Pranciškaus *motu proprio* nurodyta, kad minėtųjų devynių institucijų integravimas turi įvykti per ketverius metus.

Skirtingai negu anksčiau, kai minėtosios komunikacijos tarnybos veikė kaip Šventajam Sostui pavaldžios institucijos, visas jas sujungiantis naujas Komunikacijos sekretoriatas turi Šventojo Sosto dikasterijos statusą – tokį patį kaip kongregacijos ir popiežiškosios tarybos. Visoms dikasterijoms, tad ir Komunikacijos sekretoriatui, vadovauja popiežiaus paskirti asmenys (kongregacijų prefektai, tarybų pirmininkai). Jos taip pat turi pastovius narius, kurie dalyvauja jų veikloje, atvyksta į periodiškai rengiamus plenarinius posėdžius, tuo pat metu būdami vietinių Bažnyčių ganytojai arba savo srityse dirbantys specialistai.

Tarp šešiolikos popiežiaus Pranciškaus paskirtų Komunikacijos sekretoriato narių yra šeši kardinolai – Libano maronitų patriarchas, arkivyskapai Kenijoje, Haityje ir Mianmare bei du Romos kurijos dikasterijų vadovai; septyni arkivyskapai ir vyskupai, vadovaujantys vietinėms Bažnyčioms Airijoje, Ispanijoje, Italijoje, Lietuvoje, Portugalijoje, Prancūzijoje ir Vietname. Likusieji trys

naujai paskirti Komunikacijos sekretoriato nariai yra pasauliečiai – teisininkas, JAV Vyskupų konferencijos patarėjas religijos laisvės klausimais, vokiečių žurnalistinės etikos dėstytojas, ispanė komunikacijos psychologė.

-vr-

Šventimai

Liepos 3 d. Panevėžio katedroje arkivyskupas Lionginas Virbalas kunigu įšventino diak. **Žilviną Treinį**. Iškilnėse dalyvavo 12 kunigų, Vilniaus Šv. Juozapo seminarijos dvasios tėvas kun. Saulius Bužauskas, diak. Renatas Švenčionis, 7 klierikai, Žilvino giminės ir buvę bendradarbiai gydytojai, farmacininkai, gausus panevėžiškių būrys.

-p-

Paskyrimai Šiaulių vyskupijoje

Kun. **Aivaras Jurgilas** atleistas iš Gruzdžių Švč. Trejybės, Šiupelių Šv. Aloyzo parapijų klebono pareigų ir paskirtas Užvenčio Šv. Marijos Magdaliėtės parapijos bei Kolainių Švč. Mergelės Marijos, Karmelio Kalno Karalienės, bažnyčios klebonu.

Kun. **Donatas Klimašauskas** atleistas iš Užvenčio Šv. Marijos Magdaliėtės parapijos bei Kolainių Švč. Mergelės Marijos, Karmelio Kalno Karalienės, bažnyčios klebono pareigų ir paskirtas Gruzdžių Švč. Trejybės, Šiupelių Šv. Aloyzo parapijų klebonu.

Kun. **Vidas Bernardas Sajeta** paskirtas Šiaulių Šv. Jurgio parapijos vikaru.

Mons. **Vytautas Kadys** atleistas iš Šiaulių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos klebono pareigų ir paskirtas Kuršėnų Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonu bei Šiaulių dekanato vicedekanu.

Kun. **Vytautas Žvirzdinis** atleistas iš Vaiguvos Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebono pareigų ir paskirtas Lygumų Švč. Trejybės, Stačiūnų Šv. Lauryno parapijų klebonu.

Panevėžio vyskupijos kurijos kancleris kun. Saulius Černiauskas susirinkusiems iškėlęs parodė ir perskaitė popiežiaus Pranciškaus 2016 m. gegužės 20 d. dekretą, kuriame rašoma: „Mylimą sūnų Liną Vodopjanovą iš Mažesniųjų brolių ordino, iki šiol Quizos titulinį vyskupą ir Telšių augziliarą, išrinktą Panevėžio vyskupu, sveikiname ir teikiame apaštališkąjį palaiminimą. Išklause vyskupų kongregacijos nuomonės, mūsų apaštalinio autoriteto pilnatve, šiuo raštu atleidžiame Tave nuo Quizos titulinio vyskupo ir Telšių augziliaro pareigų ir skiriame Panevėžio vyskupu, suteikdami atitinkamas teises ir pareigas.“

Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas perdavė naujam vyskupui pastoralą – ganytojo simbolį ir pakvietė atsisėsti į vyskupo sostą.

Perduodantis vyskupijos valdymą buvęs Panevėžio vyskupas, Panevėžio vyskupijos apaštališkasis administratorius, dabar Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas SJ sakė: „Tikėjimą, gautą iš apaštalų, mes perduodame kaip gyvą Tradiciją, ne kaip pelenus, bet kaip žėruojančias, gyvas žarijas.“ O kad žarijos žėruotų, naujam vyskupui linkėjo būti Šventosios Dvasios vėju Panevėžio vyskupijoje ir savo buvimu, veikla, žodžiu, šventinimu daryti vis gyvesnę visų žmonių tikėjimą.

Naujam ganytojui pagarbą ir klusnumą pareiškė Panevėžio vyskupijos kunigų ir pašvęstojo gyvenimo luomo bei pasauliečių atstovai.

Šv. Mišių aukai vadovavo vysk. Linas Vodopjanovas. Ganytojas pamokslė palietė keletą temų: „Nuo apaštalų laikų iki šiol Dievas per ganytojus, įvairius kunigus, vienuolius ir visus pašvęstuosius narius rūpinasi, globoja, stiprina, guodžia savo žmones ir atleidžia tiems, kas suklysta. Klystame visi. Bet šiais ypatingaisiais Gailestingumo jubiliejiniais metais, kuriuos paskelbė popiežius Pranciškus, jis vėl mums visiems primena, kad Dievas niekada nepavargsta atleisti.“ Vysk. Linas dėkojo Telšių vyskupui Jonui Borutai SJ už ketverius metus, kuriuos teko kartu gražiai dirbti būnant vyskupo pagalbininku. Komentuodamas Evangelijos pasakojimą apie tai, kas vyko Mortos ir Marijos namuose Betanijoje juose apsilankius Jėzui, vysk. Linas sakė: „Žmogus privalo ne tik dirbti, ne tik rūpintis savo buitimi ir profesine veikla, pirmiausia jam reikia Dievo, reikia meilės ir tiesos. Be meilės ir patys svarbiausi darbai nublanksta, neturi prasmės. Visa veikla tampa tik netvarkingu ir bevaisiu aktyvizmu. Ir kas gi kitas gali mus apdovanoti meile ir tiesa, jei ne Jėzus? Tad mokykimės vieni kitiems padėti, bendradarbiauti, neužmiršdami ir tos geriausios dalies, kurią mums priminė ši Evangelija.“

Iškilnėse giedojo Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros choras, vadovaujamas vargonininko Antano Šauklio.

Baigiantis šv. Mišioms naująjį Panevėžio vyskupą sveikino nuncijus Lietuvai arkivyskupas Pedro López Quintana: „Mano buvimas čia reiškia Šventojo Tėvo buvimą. Per mane popiežius reiškia savo artumą, maldą ir pastiprinimą. Žinau, kad jūs priėmėte šį paskyrimą su rūpesčiu. Jums Šventasis Tėvas šiandien suteikia šią bendruomenę, Dievo tautą, kuri yra Panevėžyje. Vesti Dievo tautą taip pat reiškia mokyti ir saugoti ją. Visų pirma pasitikėk savo bendradarbiais kunigais. Svarbiausia vyskupo tarnystėje neužmiršti maldos gyvenimo ir maldos už Dievo tautą. Visada pasitikėk savo tauta, kuri meldžiasi už tave, ir Šventojo Tėvo malda, kuris visada yra šalia tavęs.“

Sveikinimo žodį Lietuvos Vyskupų Konferencijos vardu tarė ir jos pirminkas arkivyskupas Gintaras Grušas: „Brangusis vyskupe Linai, esi vienas iš jauniausių vyskupų ordinarų pasaulyje. Kai apaštalas Paulius paskyrė jaunus vyskopus, jis ragino kunigus nežvelgti į jauną amžių, bet gerbti savo vyskupą ir atkreipti dėmesį į jo tėviškumą. Kaip žinome iš Dovydo istorijos, Dievas nežiūri išorės, bet žvelgia į žmogaus širdį. Meldžiamės, kad Dievas gausiai apdovanotų tave Šventosios Dvasios dovanomis, ypač išminties dovana, ir duotų tėvišką ganytojo širdį. Kaip Šventasis Tėvas rašė bulėje, teks ir apginti savo tikinčiųjų teises. Toliau su kitais vyskupais melsimės už tave ir dirbsime kartu, kad galėtume įgyvendinti Šventojo Tėvo mums patikėtą tarnystę.“

Naująjį vyskupą Panevėžio vyskupijos kunigų vardu pasveikino kun. Simas Maksvytis. Lietuvos Ortodoksų Bažnyčios atstovas dėkojo Panevėžio vyskupui ir visai Lietuvos Katalikų Bažnyčiai už santykius, kuriuose jaučiamas jungiantis Kristaus buvimas, bei įteikė dovaną – Lietuvos globėjų šventųjų Vilniaus kankinių ikoną.

Vysk. L. Vodopjanovas nuoširdžiai dėkojo visiems ingresso dalyviams: kardinolui A. J. Bačkui, apaštališkajam nuncijui arkiv. Pedro López Quintanai, buvusiam Panevėžio vyskupui L. Virbalui SJ, arkiv. G. Grušui, visiems atvykusiems vyskupams, Panevėžio ir kitų vyskupijų kunigams, vienuoliams ir vienuolėms, ypač kretingiškiams, Mažesniųjų brolių šv. Kazimiero provincijos provincijolui br. Algiui Malakauskui ir visiems provincijos pranciškonams Lietuvoje, atvykusiems iš Generalinės kurijos pranciškonų atstovui t. Jonui Puodžiūnui, Šiaurės provincijos buvusiam provincijolui Roberto Ferrari, seseriškų Bažnyčių atstovams, LR Ministro Pirmininko patarėjui, Panevėžio merui ir visiems savivaldybių merams, kultūros ir mokslo sričių atstovams, atvykusiems iš toliau – iš Italijos, kitų vyskupijų, kitų parapijų, asistai, patarnautojams, chorui, savanoriams, LRT ir Marijos radijui.

Naujasis Panevėžio ganytojas kartu su visais vyskupais suteikė apaštališkąjį palaiminimą.

-lk-

Kauno arkivyskupijos 90-mečio jubiliejiniai renginiai

Kauno arkivyskupija savo 90 gyvavimo metų sukaktį šventė ištisą savaitę. Jubiliejinė savaitė birželio 20 d. pradėta šiltu pokalbiu su kun. Kęstučiu Dvarecku „Daugirdo“ kavinėje apie kančią ir garsių džiaz atlikėjų gitaristų Martyno Kuliavo bei Alexo Teno koncertu Šv. Jono Krikštytojo kiemelyje. „Nuo ko pradėti taisyti Viešpačiui kelią?“ – klausė vėliau tą vakarą kun. Kęstučio Dvarecko sielovados programų koordinatorė Vaida Spangelevičiūtė-Kneizienė, nuo kiemelyje įrengtos scenos visiems atskleidusi jubiliejinės programos tikslą – švęsti arkivyskupijos jubiliejų žvelgiant į šv. Jono Krikštytojo pavyzdį ir tiesti kelius Dievui – savo ir kitų žmonių širdyse.

Visi vakaro dalyviai buvo pakviesti į žmogiškai paprastą bendrystę išgeriant puodelį kavos, arbatos, suvalgant košės dubenėlį ar tiesiog ramiai paklausant muzikos vakaro vėsoje. O ir muzika tą vakarą skambėjo ypatinga. Kaip liudijo žinomo gitaristo Martyno Kuliavo žmona Inga, pasikrikštijęs ir tapęs Bažnyčios nariu, jos vyras dabar į sceną kaskart žengia turėdamas intenciją. Tą vakarą savo kūryba jis išsakė troškimą, kad Dievas prie savęs patrauktų kuo daugiau žmonių.

Kun. **Stanislovas Žukauskis** atleistas iš Bazilionų Šv. Bazilijaus Didžiojo, Aukštėlkės Šv. Antano Paduviečio parapijos klebono pareigų ir paskirtas Šiaulių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos vikaru.

Kun. **Vytautas Kurtinaitis** atleistas iš Kriukų Šv. Lauryno klebono pareigų ir paskirtas Vaiguvos Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonu.

Kun. **Tomas Ūksas** atleistas iš Šiaulių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Bazilionų Šv. Bazilijaus Didžiojo, Aukštėlkės Šv. Antano Paduviečio parapijų klebonu.

Kun. **Tomas Kedušis** atleistas iš Klovainių Švč. Trejybės parapijos klebono pareigų ir paskirtas Šiaulių Šv. apašt. Petro ir Pauliaus katedros parapijos vikaru.

Kun. **Donatas Kryževičius** atleistas iš Lygumų Švč. Trejybės, Stačiūnų Šv. Lauryno parapijos klebono pareigų ir paskirtas Klovainių Švč. Trejybės parapijos klebonu.

Kun. **Vidmantas Kapučinskas** atleistas iš Jonišio Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Pašvitinio Švč. Trejybės, Lauksodžio Šv. Aloyzo parapijų klebonu.

Kun. **Donatas Grigalius** atleistas iš Kelmės Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Šiaulių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos vikaru.

Kun. **Vaidas Mikalčius** atleistas iš Pašvitinio Švč. Trejybės, Lauksodžio Šv. Aloyzo parapijų klebono pareigų ir paskirtas Kriukų Šv. Lauryno klebonu, paliktas eiti Žeimelio Šv. apašt. Petro ir Pauliaus parapijos klebono pareigas.

Kun. **Saulius Paliūnas** atleistas iš Kuršėnų Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebono bei Šiaulių dekanato vicedekano pareigų ir paskirtas Šiaulių Švč. Mergelės

lės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos klebonu.

-Š-

Paminėtos Vilkaviškio vyskupijos 90-osios gyvavimo metinės

Birželio 11–12 d. Vilkaviškio vyskupijos Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo katedros Gailėstingumo jubiliejaus atvertos durys kvietė kiekvieną pabūti maldos bendrystėje su Dievu, su tikėjimo broliais ir sesėmis Kristuje ir kartu švęsti vyskupijos 90-mečio jubiliejų.

Iškilmų kulminacijos – sekmadienio sumos šv. Mišių pradžioje joms vadovavęs vyskupas Rimantas Norvila akcentavo, jog vyskupijos gimtadienį pasirinko švęsti per vyskupijos globėjo Šv. Antano Paduviečio šventę, nes vasaros metas palankus pakviesti kuo daugiau žmonių iš visų vyskupijų parapijų. Pasidžiaugė, kad atvyko bent po keletą atstovų iš dekanatų ar net parapijų, jiems linkėjo savo pastebėjimais, išgyvenimais pasidalyti savo bendruomenėse. Ganytojas padėkojo į iškilmes atvykti radusiems galimybę parapijų kunigams, vyskupijos kapitulos nariams, vienuolių nariams, pasaulietinės valdžios atstovams, skambiomis giesmėmis liturgijai iškilmingumo suteikusiems Marijampolės Česlovo Sasnausko choro giesmininkams. Drauge su vyskupu ordinaru ir kunigais šv. Mišias aukojo vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC.

Prieš šv. Mišias Vilkaviškio dekanas prelatas Vytautas Gustaitis iškilmingai į katedrą įnešė šv. Antano Paduviečio relikvijas ir jomis palaimino šventovėje esančius tikinčiuosius. Po šv. Mišių ir vyskupo palaiminimo sveikinimo žodį tarė ministras pirmininkas A. Butkevičius, Seimo narys Albinas Mitrulevičius, vyskupijos kapitulos kanauninkas prelatas Juozas Pečiukonis.

Nuoširdi bendrystės šventė tęsėsi parapijos namų kieme. Plačiašakių eglių pavėsyje parapijos bendruomenės nariai, dekanato šeimos centro sava-

Birželio 20 d. Kauno arkivyskupijos *Caritas* bendruomenė kvietė visus karietiečius sustoti savo darbų sukuriuose ir aptarti aktualius šių dienų klausimus apie *Caritas* misiją, pasidalyti savo patirtimi ir atradimais. Šventė prasidėjo Švenčiausiosios Trejybės bažnyčioje šv. Mišiomis, kurias aukojo Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas. Po šv. Mišių vyko konferencija: „*Caritas* misija parapijoje: Bažnyčios kvietimas ir iššūkiai“. Sveikinimo žodį tarė Kauno arkivyskupijos *Caritas* direktorius Arūnas Kučikas. Jis pristatė svečius – Liną Kukuraitį, Vilniaus arkivyskupijos *Caritas* direktorių, ir Margaritą Vyskupaitienę, pavaduotoją karitatyvinėms veikloms parapijose. Konferencijos vedėjai L. Kukuraitis ir M. Vyskupaitienė skatino diskutuoti tarpusavyje, ar artimo meilė parapijos bendruomenėse yra svarbiausia, pasidalyti patirtimi stiprinant bendruomenes, padedant vargstantiems. Konferenciją užbaigė agapė ir koncertas.

Birželio 21 d. jubiliejinė programa popietę pradėta kūrybiniais užsiėmimais šeimoms, mamoms, močiutėms, vaikams. Juos organizavo Katechetikos centras Šv. Jono Krikštytojo kiemelyje. „Daugirdo“ kavinėje su žmonėmis apie laiko dovaną bei kaip ją padauginti šiais tempo ir skubos laikais dalijosi kun. Mindaugas Kučinskas. Po susitikimo kavinėje tą vakarą kiemelyje koncertavo jaunieji atlikėjai – Matas ir Dangiras bei *Soundplay LT* – savo talentu ir kūrybos šviesa nuoširdžiai besidalijantis regėjimo negalią turintis atlikėjas Aurimas Papečkys. Vakaras užbaigtas „Tėve mūsų“ malda. Į ją pakvietęs kun. Artūras Kazlauskas taip pat visus ir palaimino.

Birželio 22 d. daug kauniečių aktyviai dalyvavo „Medžiotojų užkeigos“ lauko terasoje vykusiame susitikime su kun. Arnoldu Valkausku iš tiesų neįprasta tema „Joga Bažnyčioje“. „Kaip matome pasaulį?“ – klausė susirinkusiųjų kavinėje kun. Arnoldas, perspėdamas, kad lengvo mąstymo netrūksta ir tikintiems žmonėms, kurie, pasak vakaro svečio, „palengvintu būdu nori gauti efemerišką, neaiškių žinių“. Tokie žmonės nežino pačios krikščionybės esmės. Tai rimta problema: kaip man būti krikščioniu, kasdien daryti pažangą, išsiugdyti krikščionišką sąžinę? Kun. Arnoldas kalbėjo apie dorybes kaip būdą įveikti savo baimes, nerimą pasitikint Dievu, o sykiu ir savimi. Dvasiniam gyvenimui svarbu pažinti save ir suprasti, kaip atrasti save iš naujo kaip Dievo žmogų. Dievas nori kiekvieną išskleisti, kad jis būtų be baimės, nesusigūžęs, laisvas. Apie dorybes, pasak kun. A. Valkausko, svarbu kalbėtis ne primityviai, bet konkrečiai ir iš esmės – kaip jos gali mums pagelbėti mūsų konkrečiame gyvenime. Be dorybių ugdymosi nesiformuoja kelias, kuriuo eidamas žmogus galėtų augti kaip krikščionis. Mūsų tikėjimas yra labai konkretus, o jei toks nėra, tuomet ir atsiranda vietos visokiems efemeriškiems mokymams, nieko bendro neturintiems su krikščionybe.

Nemažai žmonių vėliau atėjo į klasikinės muzikos koncertą arkivyskupijos kiemelyje su žinomais solistais Rita Preikšaitė ir Mindaugu Zimkumi bei styginių kvartetu.

Birželio 22-ąją vyko ir išskirtinis Kauno Bažnyčios istorijos įvykis – simpoziumas. Jame siekta pažvelgti į realią sielovados situaciją bei lūkesčius praėjus beveik 10 metų po II Kauno arkivyskupijos sinodo (2003–2007 m.), pasidalyti naujomis idėjomis, kaip šiandien savo globėjo šv. Jono Krikštytojo pavyzdžiu tiesti visų tikėjimo brolių, sesių ir dar netikinčiųjų kelius į susitikimą su Viešpačiu, kaip ypač parapijoms tapti Tėvo namais – patraukliomis, reikalingomis bendruomenėmis sekuliarizuotoje aplinkoje.

Per šimtą simpoziumo dalyvių – dvasininkų, vienuolių ir pasauliečių – visą dieną praleido kartu: drauge meldėsi, klausėsi aktualių Bažnyčios šiaandienai pranešimų, diskutavo ir dalijosi mintimis forume. Simpoziumą rengė grupė arkivyskupijoje suburto Gailestingumo jubiliejaus komiteto narių, o jo darbui birželio 22 d. vadovavo arkivyskupijos atstovas spaudai Darius Chmieliauskas ir ses. Agnietė Ivaškevičiūtė OSB.

Dievo pagalbos ir Šventosios Dvasios šviesos simpoziumo darbui birželio 22 d. rytmetį jo dalyviai prašė susirinkę į Švenčiausiosios Trejybės (seminarijos) bažnyčią. Eucharistijai vadovavo Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas, koncelebravo vyskupas Kęstutis Kėvalas ir beveik 20 arkivyskupijos kunigų (dalis jų vėliau išitraukė į simpoziumo darbą). Po šv. Mišių simpoziumo dalyviai rinkosi konferencijų salėje ir nuo pirmųjų susipažinimo akimirkų buvo pakviesti ateiti į pagalbą ganytojams pasidalijimais, idėjomis kartu su paskirta grupe (jų buvo 20).

Po kiekvieno pranešimo, kuriuos skaitė doc. dr. Irena Eglė Laumenskaitė, vyskupas Kęstutis Kėvalas, Vaida Spangelevičiūtė-Kneižienė, dr. Artūras Lukaševičius, arkivyskupas Lionginas Virbalas, dr. Vincentas Vobolevičius, grupėse buvo svarstomos girdėtos mintys bei dalytasi sava, jas atliepiančia gyva patirtimi iš dekanatų, parapijų, institucijų, bendruomenių, judėjimų gyvenimo. Išskirtinis simpoziumo bruožas – dalyvių atsakingumas, karštas noras dalytis, kalbėtis, diskutuoti. Įvairus dalyvių amžius, skirtingos tarnystės Bažnyčioje ir sielovadinė patirtis ne tik netrukdė, bet ir leido atskleisti platesnį svarstomų klausimų kontekstą.

Pirmajame pranešime „Tikėjimo situacija Kauno arkivyskupijoje pagal sociologinį tyrimą“ E. I. Laumenskaitė pateikė 2013 m. LVK užsakymu atlikto tyrimo apie Lietuvos gyventojų religingumą ir tikėjimo praktiką, požiūrį į santuokos, šeimos, gyvybės vertybes duomenis. 79 proc. Lietuvos gyventojų save laiko katalikais (ir tai atitinka Lietuvos statistinius duomenis pagal gyventojų surašymą), Kauno arkivyskupijoje ir Kaune – 84 proc., tačiau čia daugiau „proginųjų“ katalikų, kurie bažnyčioje lankosi per pagrindines šventes, ir „nominaliųjų“ katalikų, kurie lankosi per didžiąsias šventes ir nėra išpažinties. Kauno arkivyskupijoje yra daugiau Šventojo Rašto skaitymo grupių, daugiau bažnytinių bendruomenių ir judėjimų, tačiau stokojama jų atvirumo, neužsidarymo. Daug kas mano, kad jiems užtenka turimų tikėjimo žinių, nenori jų gilinti, nedalyvauja parapijos gyvenime. Ir katalikams būdingas *New Age* religingumas, kai savo pastangomis ugdomas „dvasingumas“; bažnyčioje lankomasi ieškant ramybės, tikima reinkarnacija. Kita vertus, Kauno arkivyskupijoje dešimtadalis sako patyrę tai, ką vadiname atsivertimu, tačiau teigiama ir tai, kad yra nesutikę tikėjimo liudytojų. Pasak I. E. Laumenskaitės, Kauno arkivyskupijai tenka nemenkas iššūkis – kaip nesustoti ties renginiais, kaip „išeiti iš zakristijų“ ir atvesti žmogų į bažnyčią, kaip „pagauti“ jį jo gyvenimo situacijoje.

Vienas iš pranešimo „Kauno arkivyskupijos II sinodo nutarimų įgyvendinimas: galimybės ir realybė“ pranešėjų A. Lukaševičius pasidžiaugė, jog pavyko atskirti tikybės mokymą mokykloje nuo parapiškos katechezės, dar reikia įdirbio katechizuojant besirengiančiųjų sakramentams tėvus (arba krikštą tėvus). Tačiau didžiausią rūpestį kelia visuotinai paplitęs, išsisknijęs „susitvarkymo“ mentalitetas. Ką pakeisti, kad sakramentinė katechezė būtų ne pagalba „susitvarkyti“, bet pakvietimas į susitikimą su Kristumi. Pasak A. Lukaševičiaus, sielovadinės programos turi atsilipti į žmonių situacijas,

norai kartu su kaimo bendruomenių atstovais nuklojo stalus įvairiomis kūną stiprinančiomis gėrybėmis: siūlė tirštos sriubos, arbatos, ledų. Šventės programoje nestigo ir maisto sielai bei protui. Sekmadienio priešpietė katedroje buvo skirta muzikai ir paskaitoms, įžvalgoms.

Prof. teol. dr. Kęstutis Žemaitis bendrais štrichais pristatė Katalikų Bažnyčios Užnemunėje iki Vilkaviškio vyskupijos įsteigimo istoriją, tolesnę raidą. Akcentavo, jog 1926 m. balandį prie Lietuvos bažnytines provincijos kūrimo prisidėjo palaimintasis Jurgis Matulaitis. Šios sukakties proga išleista ir šventės metu platinta kun. K. Žemaičio parengta knyga „Žingsniai be stabtelėjimų. Vilkaviškio vyskupijos istorijos bruožai“. Ses. Viktorija Plečkaitytė MVS vaizdžiai kalbėjo apie vienuolių misijos reikšmę Bažnyčios struktūroje, kan. Deimantas Brogys pristatė šventojo Antano Paduviečio kaip vyskupijos globėjo paveikslą. Tarp pranešimų giedėjo Kauno sakralinės muzikos jaunieji atlikėjai.

Vyskupijos istorijos ir šiandienos kai kurias linijas įtaigiai savo pamoksle šv. Mišių metu nusakė ir vyskupas R. Norvila. Ganytojas labiau akcentavo jubiliejinį Gailestingumo metų suvokimo, dalijimosi, tarpusavio supratimo esmę.

Vyskupija apima didžiulę geografinę teritoriją, kurioje ryškūs etniniai skirtumai (džūkai, zanavykai, kapsai ir t. t.), joje esama apie 300 tūkstančių tikinčiųjų. Šie žmonės, gyventojų surašymų duomenimis, save pripažįstantys Katalikų Bažnyčios dalimi, yra labai skirtingi tikėjimo patirtimi, praktika, suvokimu. Pasak vyskupo, uolūs tikintieji labiausiai palaiko ir išlaiko Bažnyčią, vyskupiją, parapijas. Nemažai yra vadinamųjų proginųjų katalikų, kurie bažnyčią lanko metinių religinių švenčių ar savo asmeninių švenčių proga. Yra tokių, kurių tikėjimas labiau privataus pobūdžio. Ganytojas akcentavo, kad nė vieno pakrikštytojo ir nors koku būdu pripažįstančiojo savo krikščioniškąją tapatybę neturime atstumti. Jie laikomi

Bažnyčios nariais ir vyskupijos dalimi. Juk kiekvieno žmogaus santykis su Dievu, jo tikėjimo kelionė turi daug skirtingų etapų, ieškojimų, vingių. Tad labai svarbu, kad nė vienoje gyvenimo situacijoje žmonių neatstumtume, ne-laikytume nevertais ieškoti Dievo.

Tą savotišką ieškojimų kelią taip pat patyrė birželio 11-ąją, šeštadienį, iš įvairių vyskupijos parapijų susirinkęs gausus jaunimo būrys. Paaugliai ir jaunimas savo pažintį su visuotine Katalikų Bažnyčia, vyskupijos istorija stipriai paskaitose, Mišiose, meldamiesi. Daug naujų patirčių atsivėrė kelionėje į Lenkiją – Seinus ir Punkską. Čia buvo prisiliesta prie vyskupijos istorinių iš-takų. Ne vienam paaugliui „geriausiu gyvenime matytu“ buvo koncertas Vil-kaviškio kultūros centre.

-bn-

Išmokti tremtinių pamoką

Lietuvoje šiemet minimos 75-osios pirmojo masinio trėmimo Lietuvoje metinės. Birželio 14-ąją, Gedulo ir vilties dieną, Vilniaus arkikatedroje bazilikoje šv. Mišioms už tremtinius ir Tėvynę vadovavo vyskupas Arūnas Poniškaitis. Homilijoje vyskupas kvietė žvelgti į tremčių istoriją kaip tikėjimo, Tėvynės meilės, nepalaužiamos vilties, ištvėrė-mės, pasiaukojimo liudijimą.

Vyskupas kvietė atkreipti dėmesį, ką šiandien mums kalba tremčių istorija. „Šie žmonės tokie tapo ne savo pasirinkimu. Tai nebuvo iš anksto jų suplanuotas kelias, kuriame būtų norėję patirti ekstremalius iššūkius ir iš anksto tam ruošęsi. Vienintelis ir svarbiausias jų pasiruošimas, aktualus taip pat ir mums šiandien, – tai meilė tam, kas yra neįkainuojama, neišduodama, dėl ko nesiderama“, – sakė vyskupas.

Vyskupas Arūnas ragino stiprinti Lietuvos žmonių bendrystę – būtent tai yra tikroji Tėvynės meilė. „Kitaip tampame svetimi savame krašte. Jei galvoji tik apie save ir savo naudą, tampa svetimais“, – homilijoje kalbėjo vyskupas. Jis

nuo gyvenimiškųjų realiųjų vesti juos prie tikėjimo dalykų (tam pasitarnauja ALFA kursas, Suaugusiųjų katechumenatas). Parapijos turi padėti keliauti tikėjimo kelionę, būti ne „paslaugų teikėjos“, bet tapti namais, svetingai kitus priimančia evangelizuojančia bendruomene.

V. Spangelevičiūtė-Kneižienė pabrėžė neparapinių bendruomenių, judėjimų, vienuolynų, ypač seserų vienuolių, augantį indėlį į arkivyskupijos gyvenimą. Pasauliečių bendruomenės vyksta į parapijas (net ir kitų vyskupijų), kad joms pasitarnautų, seserys aktyviai dalyvauja katechezėse, stovyklose ir kt. Būdų, kaip pasiekti daugiau studentų, dar ieško labai gausiai aukštųjų mokyklų Kaune bendruomenei skirta akademinė sielovada. Viena iš šiandienų misijų – nuteistųjų sielovada: čia talkina keli kunigai ir keliasdešimt savanorių. Tebėra aktualu, kaip krikščionišką žinią, informaciją kuo plačiau skleisti žmonėms. Pranešime pabrėžta, jog negalima apsiriboti „saugia“ pastoracija.

Vyskupas K. Kėvalas pavadino simpoziumą tarsi šeimos susitikimu, išjudinančiu vieni kitus ir visą arkivyskupiją, pasidžiaugė pasauliečių įsitraukimu į jos gyvenimą. Pasak ganytojo, dabar, kai mažėja pašaukimų į kunigystę, tai aiškus pasauliečių kvietimas. Ganytojas atkreipė dėmesį į parapijų pastoracijos tarybų stiprinimą, į perėjimą nuo spontaniškos į organizuotą, nuo sakramentų teikimo – į misionierišką, nuo individualios – į bendruomenišką, komandiniu darbu grįstą sielovadą.

„Bažnyčia yra Tėvo namai, kuriuose yra vietos visiems, – popiežiaus Pranciškaus kryptis sielovadai“ – šios temos pranešime arkivyskupas L. Virbalas kėlė klausimus visam simpoziumui: kurioje situacijoje šiandien esame, kokioje visuomenėje gyvename, į kur einame, atkreipdamas dėmesį, jog to neįmanoma atsakyti be savianalizės. Pranešime arkivyskupas pasidalijo keliomis kertinėmis mintimis, ką šiandien popiežius Pranciškus sako Bažnyčiai apie jos misiją (pagal apaštališkąjį paraginimą *Evangelii gaudium*): Kristus turi ką pasakyti mūsų laikmečio žmonėms; Bažnyčia neturi būti susirūpinusi savimi, jos tikslas ir rūpestis, kaip ir Kristaus, yra žmonės; Bažnyčios struktūros turi tapti evangelizacijos kanalu šiandienos pasauliui ir kt.

„Mes visi – Bažnyčios darbininkai, kaip jaučiamės šioje situacijoje?“ – klausė ganytojas ir popiežiaus mintimi ragino būti drąsiais tikinčiaisiais – juk niekas negali iš mūsų atimti Evangelijos džiaugsmo (plg. *Jn 16, 22*), kad ir kokį pasaulio, žiniasklaidos spaudimą patirtume, kad ir kaip mums bandytų įteigti silpnumą, įteigti, kad esame praeities liekana. Viena didžiausių pagundų sielovados darbuotojams būtų pralaimėjimo jausmas, betgi kryžius krikščioniui sykiu yra ir pergalės ženklas.

Pranešimą „Visuomenės pokyčių įtaka Lietuvos bažnytiniam gyvenimui“ skaitęs dr. Vincentas Vobolevičius atkreipė dėmesį į pavojingą šiandienos tendenciją išstumti Bažnyčią iš viešosios erdvės į privačią. Pokalbiai apie vertybes vis labiau stumiami privatumo kryptimi, visuomenė praranda galimybę pasvarstyti apie vertybes, tuomet nukenčia bendrasis gėris, lengviau priimti įstatymus, už kurių slypi ekonominiai interesai. Prelegento nuomone, šiandien Bažnyčiai neužtenka vien tyliai apaštalausti, auginti gausias šeimas ir pan. Kita vertus, ji pralaimės, jei taps „paslaugų teikėja“, nesiėkdama pasiūlyti žmonėms to, ko jiems niekas nepasiūlo – Jėzaus Kristaus išgelbėjimo žinios.

Tarp pranešimų grupelėse simpoziumo dalyviai gyvai svarstė apie juos, ieškodami atsakymų, kokie opiausi tikėjimo praktikos klausimai arkivyskupijoje ir Kauno mieste, kokių lūkesčių šiandien turime kunigų atžvilgiu, kaip pagausinti parapijų grupes ir pakviesti naujų žmonių, kokiais naujais veiksmingais būdais šiandien skelbti Evangeliją, kaip labiau Bažnyčios mokymą įtvirtinti visuomeninėje erdvėje, galiausia – kokia popiežiaus Pranciškaus žinia šiandien atrodo reikalingiausia ir aktualiausia arkivyskupijoje ir kt. Po bendros Valandų liturgijos (Vakarinės) apibendrintus grupių pasidailijimus, naujas idėjas vaisingesnei sielovadai vakarop grupių moderatoriai pristatė forume.

I. E. Laumenskaitė pabrėžė antropologinį svarstomų klausimų aspektą: žmogiški santykiai, šiluma kyla iš supratimo, jog aš ir kiti yra Dievo dovana pasauliui; tikėjimas yra ne individualus, bet asmenišką, tad jam reikia kitų asmenų, bendruomenės; bendrajam gėriui labai svarbus santykis, solidarumas, o krikščioniškas džiaugsmas kyla iš dėkingumo Dievui. Pasak A. Lukaševičiaus, sakramentinės katechezės „rodiklis“ būtų žmonės, kurie priėmę sakramentus tęsia savo tikėjimo kelionę, o grupelės parapijose būtų tarsi naujoji Nojaus arka. V. Spangelevičiūtė-Kneižienė ragino išdrįsti leisti į sielovados „nuotykio“ kelionę, o ją pradėti nuo Kristaus, kuris mirė už kiekvieną žmogų. Vysk. K. Kėvalas pabrėžė, kad reikia proveržio arkivyskupijos gyvenime bent vienoje srityje, kaip buvo, pvz., 2013 metais pradėtos Miesto misijos, reikia turėti bent vieną aiškų savo veiklos tikslą. V. Vobolevičius sakė, jog gyvename jau nebe katalikiškoje kultūroje, tad grįžtame į pirmųjų amžių krikščionių misijų laikus. Reikia sąjūdžio: evangelizacijos per asmeninį santykį ir veikimo viešojoje erdvėje.

Baigiamajame žodyje arkiv. L. Virbalas pavadino simpoziume įvardytą tikrovę nei paprasta, nei lengva, bet viltinga. „Yra Viešpats, kuris per tas pastangas padarys daug daugiau, nei mes stengėmės. Joks metodas nepakeis Jo, tačiau galime Jį pakviesti padėti, su pasitikėjimu atiduoti į Jo rankas savo ateitį. Ačiū, kad mums padėjote“, – sakė Kauno arkivyskupas, užbaigdamas simpoziumą ir visiems dėkodamas už šį ilgo, kruopštaus darbo vaisių.

Birželio 23 d. vakarą, kai daugelis jau rengėsi ilgajam šventiniam savaitgaliui, nemažai kauniečių dalyvavo ir baigiamuosiuose jubiliejinės savaitės renginiuose.

Šv. Jono Krikštytojo gimtadienio išvakarėse į „Vero Cafe“ kavinę susitikti su kauniečiais atvyko daugeliui pažįstamas Šiluvos parapijos klebonas kun. Erastas Murauskas, mėginęs žmonėms pagrįstai atsakyti, ar verta krikščionims ieškoti... paparčio žiedo. Nuo kiemelio scenos dainuojamąją poeziją džiugino ir kitas vakaro svečias – aktorius Henrikas Savickas. „Šv. Jonas Krikštytojas liudijo šviesą, bet pats nebuvo šviesa“, – sakė renginius lydintis kun. Artūras Kazlauskas, pasidalydamas, jog Šv. Jono Krikštytojo Gimimas – tai paraginimas liudyti Kristų–Šviesą, gyventi dėl Jo šviesos pergalės kitame žmoguje ir mūsų gyvenime. Užbaigiant vakarą šiam gražiam pasiryžimui visus palaimino vyskupas Kęstutis Kėvalas.

Jaunimas, suburtas arkivyskupijos Jaunimo centro, su Kristaus šviesa ir jaunatvišku atvirumu Joninių vakarą išėjo pas žmones į šeimas bei į gatves iš Kauno arkikatedros. Kelių jaunimo būrelių palaiminimu (palaiminimą suteikė jaunimo kapelionas kun. Kęstutis Genys) ir išsiuntimu prasidėjo „Šviesa naktyje“ – dar viena jubiliejinė dovana Viešpačiui. Jaunųjų misionierių

priminė, kad Tėvynės meilė turi tapti konkrečia meile ne tik artimiesiems, bet ir priešams – tiems, su kuriais nesutinkame, kurie gali būti, kelia mums tikrą pavojų. Vyskupas kvietė sekti Jėzaus pavyzdžiu – net ir priešą matyti kaip brolių, „klystantį, kuriam galima ir reikia nepritari; gal net keliantį realų pavojų, nuo kurio reikia gintis, tačiau vis tiek brolių“.

Po šv. Mišių Arkikatedros Tremtinių koplyčioje buvo meldžiamasi už tremtinius, jų artimuosius, už Tėvynę Lietuvą. Tikintieji maldą užbaigė giesme „Marija, Marija“ ir Tautiška giesme.

LR Seime vykusiame Gedulo ir vilties dienos minėjime Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas SJ sakė: „Šiandien gresia kitokios tremtys – vaikai ištremiami iš savo vaikystės, kai auga be šeimos šilumos; šeimos ištremiamos iš savo namų, kai negali oriai kurti savo gyvenimo; piliečiai ištremiami iš politinio gyvenimo, kai nemato pasitikėjimo vertų atstovų. Ar Lietuva, krentanti į demografinę duobę, nebus ištremta iš pasaulio ateities?“ Kauno arkivyskupas prisiminė Nepriklausomybės pradžioje gimusį siekį susigrąžinti iš Sibiro bent tremtinių palaikus. „Dar svarbiau, – sakė arkivyskupas, – susigrąžinti jų dvasią, tikėjimą, ištvermę, meilę Tėvynei ne todėl, kad ji daug duoda, o todėl, kad dėl jos ir žmonių galime daug nuveikti.“

-vilnensis.lt

Koplyčiai – Dievo Gailestingumo titulas

Birželio 26 d. Šiaulių katedros šoninei koplyčiai suteiktas Dievo Gailestingumo titulas. Koplyčią iškilmingai dedikavo Krokuvos arkivyskupas metropolitas kard. Stanisławas Dziwiszas, sakęs, kad „tai bus pastovus Gailestingumo metų išgyvenimo pėdsakas mūsų gyvenime ir mums pasiryžtant būti gailestingiems“.

Koplyčios dedikavimo iškilmės vyko Šiaulių katedrai švenčiant titulinis Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus atlaidus.

Kreipdamasis į garbų svečią, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis priminė pirmąjį kardinolo vizitą Šiauliuose 1993 m. kartu su popiežiumi Jonu Pauliumi II, kai dar nebuvo Šiaulių vyskupijos. Šiaulių vyskupiją minėtasis popiežius įsteigė 1997 m. Vyskupas Eugenijus Bartulis pabrėžė kard. Stanisława Dziwiszo atgabentos šv. Jono Pauliaus II kraujo relikvijos svarbą ir paprašė kardinolą aukoti šv. Mišias už visą Šiaulių vyskupiją.

Krokvos arkivyskupas sakė, kad Šiaulių vyskupija neturi ilgos istorijos, tačiau gražiai išaugo ir yra svarbi. Visame pasaulyje žinomas Kryžių kalnas, padaręs didelį įspūdį Šventajam Tėvui. Tai maldos vieta, tapusi Jėzaus Kryžiaus šventove. Šią vietą išsaugoti yra privilegija ir įpareigojimas. Kalbėdamas apie savo dovaną, kardinolas sakė, jog tai Jono Pauliaus II atvykimas kitu būdu: „Paskelbtas šventuoju jis atvyksta per kraujo relikviją, matomą relikvijoriuje. Jonas Paulius II Dievo gailėstingumo žinią nešė visur keliaudamas kaip piligrimas, dabar ją atnešė į jūsų vyskupiją. Labai gražu, kad jūs savo vyskupijoje Bažnyčią statydinate ant Dievo gailėstingumo pamato“, – sakė kard. Stanisławas Dziwiszas.

Sakydamas pamokslą, Krokvos arkivyskupas metropolitas pabrėžė, jog dėl dovanojamų relikvijų Šiaulių ir Krokvos bažnyčios tampa dar artimesnės. Kardinolas ragino šventajam Jonui Pauliui II patikėti reikalus ir gyventi viltimi, kad jis juos perteiks prie Dievo sosto. „Aš pats patikiu šventajam popiežiui ganytojiškus rūpesčius ir žinau, kad jis veiksmingai padeda iš aukštybių. Tarnavau jam Krokvijoje ir Vatikane beveik 40 metų. Gerai pažinojau jo pamaldumą, jo uolumą, jo širdį ir todėl žinau, kad galima juo pasitikėti ir juo remtis. Sau jis kėlė didelius reikalavimus. Nepavargdamas tarnavo Kristui ir Bažnyčiai. Jo tarnyba buvo meilės išraiška statant Dievą savo gyvenimo centre, o Kristus jam buvo didžiausia meilė. Tokį gyvenimo idealą siūlė visiems, pradėdamas jaunimu“, –

pakviesti į arkikatedrą nuolat užsukdavo žmonių, vakarojusių Kauno senamiestyje. Arkikatedroje jaunų žmonių sutikti ir priėmimo šilumos sujaudinti su padovanota žvakele visi ėjo arčiau prie Viešpaties, kuris čia buvo adoruojamas Švč. Sakramente ir šlovinimas iki 11 val. vakaro.

„Su gimtadieniu!“ – šitaip džiugiai ir šiltai sveikino vieni kitus birželio 24-ąją susirinkusieji šventi Kauno arkivyskupijos dangiškojo globėjo Šv. Jono Krikštytojo Gimimo ir 90 arkivyskupijos gyvavimo metų Kauno arkikatedroje bazilikoje. Dar prieš pusiaudienį Kauno arkikatedrą baziliką, kur vyko iškilmių Eucharistija, pasiekė piligrimų grupelės, kurios organizuotai, su vėliavomis atkeliavo iš savo parapijų ir drauge žengė pro Gailėstingumo duris. Arkikatedros chorui iškilmes pradėjęs Gailėstingumo jubiliejaus himnu, visus susirinkusius jau procesijoje prie altoriaus džiugiai sveikino liturgijai vadovavęs Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas, augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas ir beveik 40 arkivyskupijoje tarnaujančių kunigų.

„Šv. Jonas Krikštytojas – tai pirmtakas tiek savo gimimu, tiek kvietimu taisyti kelią Dievo Avinėliui, tiek krikštu, tiek galiausiai savo kankinyse. Tai buvo jam Dievo duotas pašaukimas. Bet mes visi esame Dievo kviečiami. Dievui reikia mūsų“, – sakė arkivyskupas vėliau savo homilijoje, pabrėždamas, jog Dievas veikia žmonijos istorijoje, pasinaudoja savo žmonėmis, dažnai tuo, kas atrodo silpna, netobula. Arkivyskupas atkreipė dėmesį, jog arkivyskupijos 90-metį švenčiame kaip ir kitos Lietuvos vyskupijos, prisimindami Lietuvos bažnytinės provincijos įsteigimą ir vyskupijų pertvarkymą popiežiaus Pijaus XI bule *Lituanorum gente* 1926-aisiais metais bei nuo šių įvykių neatskiriamą pal. arkivyskupą Jurgį Matulaitį – taip buvo atsiliepta į istorinius pokyčius Lietuvos valstybės gyvenime bei naujus Bažnyčios uždavinius. Arkivyskupijos dienos proga, kaip ir kasmet, užbaigiant pamaldas arkivyskupas L. Virbalas grupei arkivyskupijos bendruomenės narių įteikė aukščiausią arkivyskupijos garbės ženklą – Šiluvos Dievo Motinos medalį ir padėkas už nuoširdų įsitraukimą į bendruomenių gyvenimą, pasiaukojamą tarnystę ir atliekamas pareigas bei krikščioniškojo gyvenimo liudijimą.

Vėliau šventė tęsėsi naujajame arkivyskupijos kiemelyje greta Šv. Jono Krikštytojo centro, kur tą savaitę įvairiuose renginiuose kasdien netrūko susitikimų ir džiaugsmo. Keletą džiugių akimirų dovanavo ir didžiulis jubiliejinis gimtadienio tortas, atokvėpio valandėlė su kapela „Savi“ ir, žinoma, „Ilgiausių metų!“ arkivyskupijai.

-kait-

Didieji Žemaičių Kalvarijos atlaidai

Tradiciškai Didieji Žemaičių Kalvarijos atlaidai šiais metais prasidėjo liepos 1 d. Panų kalne aukotomis šv. Mišiomis, kuriose dalyvavo nemažas būrys piligrimų, ypač Marijos legiono narių iš visos Telšių vyskupijos. Po šv. Mišių piligrimai patraukė į Žemaičių Kalvarijos baziliką, kur iškilmingiems Mišparam vadovavo Telšių vyskupijos vyskupas Jonas Boruta SJ, kartu meldėsi Kaišiadorių vyskupijos vyskupas Jonas Ivanauskas, Žemaičių Kalvarijos bazilikos kanauninkų kapitulos kanauninkas, kunigai, diakonai, klierikai. Mišparus giedojo Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės parapijos grigališkojo choralo grupė, vadovaujama Vidmanto Budreckio.

Liepos 2 d. atlaiduose buvo meldžiamasi už jaunimą bei jaunus šeimas. Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė Vilkaviškio vyskupijos

vyskupas Rimantas Norvila. Per pamokslą Vilkaviškio vyskupijos ganytojas kvietė visus piligrimus ir Marijos radijo klausytojus kreipti žvilgsnius į bazilikos centriniame altoriuje esantį Dievo Motinos su Kūdikiu stebuklingąjį Krikščioniškųjų Šeimų Karalienės paveikslą. Čia, anot vyskupo, piligrimai šimtmečius meldėsi ir šiandien atpažįsta Mariją kaip mylinčią Motiną. Vyskupas kvietė melsti už jaunimą ir šeimas, kad jos pajėgtų kurti viltingą bendrystės gyvenimą.

Liepos 3 d., sekmadienį, maldininkai iš visos Lietuvos į Žemaičių Kalvarijos šventovę rinkosi melstis už ligonius, *Caritas* darbuotojus, Lietuvos bendruomenes. Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo Panevėžio vyskupijos vyskupas Linas Vodopjanovas OFM. Vyskupas kvietė konkrečiai daryti gerus darbus – septynis sielai ir septynis kūnui. Kiekvienas krikščionis turi gyventi darydamas gailestingumo darbus, konkrečiai įgyvendindamas meilės tikrovę. Pamokslininkas priminė, jog tikrieji meilės artimui darbai kyla iš glaudaus santykio su Dievu, iš maldos ir troškimo veikti darant kažką gero konkrečioms žmonėms. To mokytis reikėtų iš Dievo Motinos Marijos, kuri yra tarnavimo kitiems mokytoja.

Liepos 4 d. atlaiduose melstasi už pedagogus – tikybos mokytojus ir parapijų katechetus. Tą dieną Žemaičių Kalvarijos kultūros centre vyko jiems skirtas renginys. Į susirinkusiuosius kreipėsi Telšių vyskupijos vyskupas Jonas Boruta SJ. Jis kalbėjo apie pedagogų svarbią misiją parapijose bei mokyklose. Vyskupo teigimu, Bažnyčios gyvenimas, jos ateitis – tikybos mokytojų ir katechetų rankose. Ganytojas drąsino mokytojus ištikimai laikytis Evangelijos ir džiugiai ją skelbti jaunajai kartai. Mažėjant kunigų, šie klebonų pagalbininkai yra vilties nešėjai, jog ir jaunoji karta perims tikėjimą ir parapijose bus galima ir toliau burti sąmoningo tikėjimo žmonių branduolius.

Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė Šiaulių vyskupijos vyskupas Eugenijus Bartulis. Per pamokslą Šiaulių vyskupas E. Bartulis pabrėžė, kad mokytis tikybos – svarbiausias dalykas žmogaus gyvenime, nes visi mokslai laikini ir jų reikia žemiškame gyvenime, o tikyba būtina, kad žmogus pasiektų amžinąją laimę – Dangaus Tėvynę. Priminė garsaus lietuvių pedagogo Stasio Šalkauskio žodžius, jog vienintelė tikroji kelrodė žvaigždė jaunam žmogui – Evangelija. Vyskupas drąsino tikybos mokytojus sėti, o augimą palikti Viešpačiui, kuris pasilieka su visais iki pasaulio pabaigos.

Liepos 5 d. melstasi už kelininkus ir transporto sistemos žmones. Prieš pagrindines tos dienos šv. Mišias didelis būrys kelininkų ir transportininkų rinkosi į Žemaičių Kalvarijos kultūros centrą, kur vyko jiems skirta programa – koncertas.

Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo Vilniaus arkivyskupo metropolito augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis. Sakydamas pamokslą, vyskupas A. Poniškaitis kalbėjo apie kelio svarbą – tiek kasdienybėje, tiek ir einant išganymo keliu. Kelionė – žmogaus tikrovė, kurioje būtina išmokti save dovanoti kitiems. Marija yra keliavimo su meilės misija pavyzdys: ji tarė Dievui *taip* ir troško tarnauti – Dievui ir artimui. Kiekvienas žmogus turi išmokti eiti meilės keliu – jei liepia nueiti mylią, su kitu nueik dvi.

Liepos 6-oji buvo skirta maldoms už Tėvynę Lietuvą ir kunigus, vienuolius, vienuoles bei prašant naujų pašaukimų. Sausakimšoje bazilikoje

sakė Krokuvos arkivyskupas ir visus, ne tik jaunimą pakvietė į susitikimą su popiežiumi Pranciškumi Krokovoje liepos 26-ąją per Pasaulio jaunimo dienas.

Po Aukos liturgijos prieš altorių stovėjusios šv. Jono Pauliaus II, šv. Faustinos Kowalskos ir pal. Mykolo Sopočkos relikvijos iškilmingai nuneštos į Dievo gailestingumo koplyčią. Šv. Faustinos Kowalskos relikvijas, kurias padovanojo Lenkijos Gailestingąjo Jėzaus seserų kongregacijos seserys, nešė tos pačios kongregacijos sesuo Konstancija, atvykusi specialiai į šias iškilmes. Po koplyčios dedikavimo ir relikvijų išstatymo ceremonijos į koplyčią melstis rinkosi tikintieji.

Prieš šv. Mišias kardinolas kartu su Šiaulių vyskupu Eugenijumi Bartuliu aplankė tas pačias vietas, kur būta popiežiaus: Kryžių kalną, pranciškonų ir jėzuitų vienuolynus.

Kryžių kalną Krokuvos arkivyskupas pirmiausia apžvelgė užlipęs į koplyčią, kurioje popiežius Jonas Paulius II aukojo šv. Mišias. Prisiminė Šventojo Tėvo susijaudinimą: „Jis buvo meniškos sielos ir labai stipriai visa tai jautė.“ Čenstachavoje šv. Jonas Paulius II sakė, kad Jasna Guros šventovėje lenkai visuomet išliko laisvi, šiuos žodžius, anot kardinolo, galima pritaikyti ir Kryžių kalnui: šioje vietoje lietuviai visuomet buvo laisvi. „Tauta su tikėjimu išliko laisva. Galima pasakyti, kad čia gimė lietuvių tautai laisvė ir nepriklausomybė komunistinės priespaudos metais“, – sakė ilgametis popiežiaus Jono Pauliaus II sekretorius. Lankydamas Kryžių kalną bei vienuolynus, kardinolas domėjosi šv. Jono Pauliaus vizito atminimą išreiškiančiomis vietomis: sustojo ties popiežiaus Jono Pauliaus II padovanotu kryžiumi; paliko rožinį prie Jėzaus skulptūros, kurios apačioje lentelė skelbė, kad ji pašventinta popiežiaus; įsiziūrėjo į Kryžių kalno vienuolyne saugomą nuotrauką; aplankė prie Šv. Ignaco Lojolos bažnyčios stovintį Šventojo Tėvo paminklą; suklypo maldai Jėzuitų bažnyčioje. Šioje kelionėje Krokuvos

arkivyskupą metropolitą lydėjo sekretorius kun. mgr. Tomaszas Szopa. Be relikvijos, kardinolas S. Dziwiszas taip pat padovanojo šv. Jono Pauliaus II dėvėtą arnotą.

-irat-

Atlaidai Kryžių šventovėje

Birželio 26-ąją Kryžių Švč. Mergelės Marijos Rožinio Karalienės diecezinėje šventovėje buvo švenčiami Šv. apaštalu Petro ir Pauliaus atlaidai ir kartu paminėtas pirmosios koplyčios Kryžiuose pastatymo 200 metų jubiliejus bei Vilkaviškio vyskupijos įkūrimo 90-metis. Šventėje dalyvavo apaštališkasis nuncijus Lietuvoje arkivyskupas Pedro Lopez Quintana. Šv. Mišias drauge su juo koncelebravo Vilkaviškio vyskupijos vyskupas ordinaras Rimantas Norvila, kunigai. Prieš šv. Mišių liturgiją senoje koplyčios vietoje kartu su piligrimais specialias maldas Švč. Mergelei Marijai meldėsi Aleksoto parapijos klebonas kan. Valius Zubavičius. Jis papasakojo ir legendinę šventovės istoriją.

Nuncijus homilijoje paminėjo, jog daugiau nei du tūkstančius metų Bažnyčia kreipiasi į Švenčiausiąją Mergelę Mariją arkangelo Gabrieliaus įkvėptais žodžiais: „Sveikinu Tave, malonėmis apdovanotoji, Viešpats yra su Tavimi“ (Lk 1, 26). Tokiu sveikinimu ir nuncijus nori kreiptis į Kryžių Mariją. Tai yra atpirktųjų liudijimas apie Visagalio įvykdytas malonės dovanas per Mariją visam pasauliui. Nuncijus priminė apaštalu Petro ir Pauliaus gyvenimų istoriją ir ragino melstis už tuos, kurie trokšta atsiversti, bet dar neturi jėgų. Mes dažnai ieškome kompromisų, tačiau Jėzui reikia gilaus mūsų įsipareigojimo, paklusnumo, sekimo Evangelija kiekvienu gyvenimo momentu. „Kai mes einame rūgščiais ir sunkiais žemės takais, kad neužmirštume ir neišduotume savo krikščioniškų šaknų ir kad vis iš naujo uždegtume tikėjimo, vilties ir meilės ugnį, ant kurios yra statomas krikščionio gyvenimas ir jo misija, amžinas Vilkaviškio vyskupijos, visos Lietuvos ir viso pasaulio Bažnyčios pavasaris, nenutrūkstama

šv. Mišioms vadovavo Kauno arkivyskupo metropolito augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas.

Vyskupas K. Kėvalas per pamokslą komentavo tą dieną šv. Mišių metu skaitytą Evangelijos pagal Joną ištrauką, pasakojančią, kaip Kristus Kanos vestuvėse padarė pirmąjį stebuklą – padaugino vyno. Vyskupas kalbėjo, jog tai tarytum atspindi mūsų tikrovę: Kristus yra nuolat su savo žmonėmis – ir skausmo, ir džiaugsmo valandomis. Kristaus kunigai taip pat pašaukti būti su žmonėmis kaip Kristus įvairiose jų ganomųjų situacijose, juk visa tikrovė yra persmelkta Dievo malonės. Dvasininkai turi saugotis klerikalizmo – jie pašaukti dovanoti savo gyvenimus kitiems, kad taptų laimingi patys ir tos laimės padėtų siekti kitiems. Marija yra mokytoja, ką reikia daryti: „Darykite visa, ką tik jis lieps.“ Vyskupas pabrėžė, jog šiandienos visuomenę vargina atsiliepimo į kvietimą krizė, todėl tiek daug nusiminimo, o juk kai Dievas pradeda veikti ir žmogus lieka neabejingas tam veikimui, žmogaus džiaugimuisi nėra galo.

Jau tapo tradicija vieną iš Didžiųjų Žemaičių Kalvarijos atlaidų dieną skirti maldoms už brolius latvius ir bendrystei su jais. Liepos 7-ąją iš įvairių Latvijos vietovių į Žemaičių Kalvarijos šventovę atvyko nemažas būrys latvių. Tos dienos pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė Jelgavos vyskupijos vyskupas emeritas Antons Justs. Vyskupas iš Jelgavos kalbėjo apie dviejų tautų – latvių ir lietuvių sąsajas, bendrą istoriją. Pirmasis Lietuvos karalius Mindaugas buvo lietuvis, o jo žmona Morta – latvė. Šias dvi giminingas tautas sieja ir krikščioniškas gyvenimas, priklausymas Katalikų Bažnyčiai. Vyskupas kalbėjo apie Mariją, keliaujančią aplankyti savo giminaitės Elzbietos. Ji neša džiaugsmą ir Elzbietai, ir jos dar negimusiam kūdikiui. Dvi tikėjimo moterys yra mokytojos, kaip svarbu tikėjime bendrystė ir pasitikėjimas Dievu. Baigdamas pamokslą vyskupas A. Justs dar kartą pasidžiaugė galimybe melstis kartu su lietuviais šioje šventovėje ir padėkojo visiems už bendrystę.

Liepos 8 d. melstasi už Lietuvos policijos, ugniagesių gelbėtojų, valstybės sienos apsaugos ir visos teisėsaugos vadovus, darbuotojus bei jų šeimos narius.

10 val. šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupijos vyskupas J. Boruta SJ. Šv. Mišių metu buvo meldžiamasi prisimenant pirmąjį Telšių vyskupijos vyskupą Justiną Staugaitį. Šiomet sukanka 150 metų nuo jo gimimo, 90-osios vyskupystės ir 73-osios mirties metinės. Sakydamas pamokslą Telšių vyskupijos ganytojas išsamiai pristatė iškilų vyskupo Just. Staugaičio asmenybę. Vyskupo Justino Staugaičio žemiškieji palaikai ilsisi Telšių katedros kriptoje.

Tos pačios dienos pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo apaštališkasis nuncijus Baltijos kraštams arkiv. Pedro Lopez Quintana. Šv. Mišiose dalyvavo daugiau nei trys šimtai policininkų, taip pat nemažas būrys ugniagesių gelbėtojų, valstybės apsaugos ir teisėsaugos darbuotojų. Per pamokslą arkivyskupas Pedro Lopez Quintana sakė: „Šis mūsų Eucharistijos šventimas yra džiaugsmo ir bendrystės momentas. Su džiaugsmu sveikinu policijos ir teisėsaugos atstovus, atvykusius iš įvairių Lietuvos vietovių į Žemaičių Kalvariją šiais jubiliejiniais Dievo Gailestingumo metais. Perduodu jums Šventojo Tėvo Pranciškaus meilę ir solidarumą Jo apaštališkuoju palaiminimu.“ Toliau pamokslininkas priminė, jog šiais Gailestingumo metais būtina pereiti pro Šventąsias duris, kurios simbolizuoja Kristų, kad per jį

pasiektume tikrąjį gyvenimą, Jėzus yra Vartai, Jėzus yra Ganytojas, vedantis, gelbstintis. Esame pakviesti priimti jo meilę ir atleidimą. Turime išmokti priimti Dievą ir kitus, mokytis būti taikos žmonėmis. Nuncijus drąsino prašyti Marijos, Gailestingumo Motinos, Taikos ir Šeimų Karalienės, užtarimo gyvenimo kelionėje.

Liepos 9 d. išskirtinai melstasi už Telšių vyskupiją, nuo kurios įkūrimo šiemet sukanka 90 metų. Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo Panevėžio vyskupijos vyskupas Linas Vodopjanovas OFM. Prieš šv. Mišias išsamią Telšių vyskupijos įkūrimo istoriją pristatė Telšių vyskupijos kurijos kancleris kun. Haroldas Šneideraitis. Kurijos kancleris, grįsdamas autentiškais liudijimais ir dokumentais, išsamiai nušvietė to meto situaciją, vyskupijos kūrimo sunkumus ir iššūkius, padėjo susirinkusiesiems suprasti, kaip Dievas vedė ir tebeveda Telšių vyskupiją per jos gyvavimo 90 metų.

Sakydamas pamokslą vyskupas L. Vodopjanovas OFM analizavo tą dieną skaitytą Evangelijos skaitinį apie tai, kaip Marija skubėjo lankyti savo giminitės Elzbietos. Pamokslininkas išryškino Marijos ištarto Dievui „taip“ aplinkybes ir jos nešamą džiaugsmą giminaitei. Nešama žinia paliečia ne tik susitinkančiąsias, bet ir jų nešiojamus, dar negimusius kūdikius. Šis faktas aiškiai parodo, kaip svarbu saugoti gyvybę nuo jos prasidėjimo momento, nes tai neįkainojama vertybė. Šių dienų visuomenėje būtina melsti Šventosios Dvasios dovanų, kad tie, kurie turi galią ir atsakomybę priimant įstatymus, gebėtų tai suvokti ir priimtų teisingus įstatymus.

Liepos 10-oji – pagrindinė atleidų diena, tradiciškai vadinama Didžiąja Kalvarija. Tą dieną melstasi už šeimas ir visus po pasaulį pasklidusius žemaičius. Votyvos šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė Telšių vyskupijos vyskupo vikaras Klaipėdos kraštui, Klaipėdos dekanato dekanas, Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės parapijos klebonas kan. Vilius Viktoravičius. Šv. Mišių metu giedojo Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės parapijos ansamblis *DecOrata*, vadovaujamas vargonininkės Gražinos Ribokaitės.

Po Mišių būrys tikinčiųjų, svečių ir Žemaičių draugijos atstovų rinkosi prie skulptoriaus Antano Vaškio iš akmens iškaltos statulos, pavadintos „Žemaičių Motina“. Statula pastatyta už Žemaičių Kalvarijos Bazilikos šventoriaus, prie tvenkinio, netoli Žemaičių Kalvarijos Jono Pauliaus II parapijos senelių namų. Statulą atidengė ir pačią idėją pristatė organizacinio komiteto nariai: Žemaičių Kalvarijos šventovės rektorius kan. Jonas Ačas, pagrindinis rėmėjas, verslininkas Vidmantas Jonika, Žemaičių Kalvarijos bendruomenės „Gardai“ pirmininkas Bronius Kleinauskas ir Žemaičių Kalvarijos kultūros centro direktorė Rima Jokubauskienė. Skulptūrą pašventino Telšių vyskupijos vyskupo vikaras, Lietuvos ir Telšių vyskupijos katechetikos centrų direktorius mons. kan. Rimantas Gudlinkis. Po pašventinimo ceremonijos atminimo ženklus ir padėkos raštus organizatoriams įteikė Plungės miesto ir rajono savivaldybės valdžios atstovai, atvykę LR Seimo nariai, Vyriausybės atstovai, Žemaičių draugijos valdybos atstovai.

Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Šv. Mišias tiesiogiai transliavo LRT bei Marijos radijas. Mišių pradžioje sveikinimo žodį tarė Telšių vyskupas J. Boruta SJ.

Per pamokslą Vilniaus arkivyskupijos arkivyskupas G. Grušas sakė: „Šiandien Žemaičių Kalvarijos atleiduose minime Šeimų ir pasaulio žemaičių

autentiškos visuomenės statyba, paremta tiesa, gyvybe ir meile, sutarimu ir taika“, – baigė homiliją apaštališkasis nuncijus.

Vyskupas R. Norvila ir Metelių parapijos klebonas Vytautas Prajara padėjo apaštališkajam nuncijui Pedro Lopez Quintana, visiems piligrimams, atvykusiems į Kryžius, linkėjo Dievo palaimos ir Švč. Mergelės Marijos globos. Šventėje giedojo Lazdijų kamerinis choras „Gastaus“ (vadovė Birutė Vžesniauskienė). Šv. Mišiose patarnavo ministrantai iš Šeimų stovyklos, į kurią prie Dusios ežero buvo susirinkę šeimos iš Marijampolės, Prienų, Lazdijų. Po pamaldų Dusios ežero pakrantėje koncertavo meniniai kolektyvai: Lazdijų rajono Teizų laisvalaikio salės šokių kolektyvas „Trepisukas“, Teizų moterų ansamblis „Svaja“ ir Lazdijų rajono Stebulių laisvalaikio salės ansamblis „Žiburys“.

-ag-

Pašventinta koplyčia

Birželio 16 d. vidudienį Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas pašventino Šv. Jono Krikštytojo centro koplyčią. Ta proga joje Kauno arkivyskupas, drauge augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas, arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius, kun. Artūras Kazlauskas aukojo šv. Mišias. Jose dalyvavo kurijos bei institucijų darbuotojai.

„Te Viešpats palaimina šią ypatingą erdvę, tarnausiančią maldai“, – sakė arkivyskupas, liturgijos pradžioje pašventinęs koplyčią, o vėliau, po bendruomeninių maldavimų, – ir koplyčios altorių. Šis altorius – tai ypatinga dovana arkivyskupijai, jos sielovados darbuotojams: jį savo rankomis pagaminė ir padovanojo Pravieniškių pataisos namuose kalintys nuteistieji.

Šv. Jono Krikštytojo centras tarnauja sielovadai, institucijų poreikiams antrus metus. Institucijos, parapijos, maldos grupės gali rengti čia seminarus ar rekolekcijas. Be koplyčios ir valgomojo,

yra salė, taip pat galimybė nakvoti 32 ir daugiau žmonėms.

-kait-

Paminėta Minsko-Mogiliovo metropolijos sukaktis

Minsko-Mogiliovo arkivyskupo metropolito Tadeušo Kondrusevičiaus kvietimu Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas liepos 1–2 d. dalyvavo atlaiduose Budslave, Baltarusijoje. Į atlaidus taip pat atvyko popiežiaus legatas kardinolas Christophas Schönbornas.

Budslavo Švč. Mergelės Marijos atlaiduose, kurie įprastai sutraukia apie 30 tūkst. piligrimų, šiemet minėta ir Minsko-Mogiliovo metropolijos įsteigimo 25 metų sukaktis. Atlaiduose vietos arkivyskupas ir svečiai aukojo šv. Mišias iš įvairių kraštų atkeliavusiems piligrimams, surengta procesija su žvakėmis ir stebuklingojo paveikslo kopija, po pagrindinių šv. Mišių – Eu-charistinė procesija.

Nacionalinė Dievo Motinos šventovė turi ir Švenčiausiosios Mergelės Marijos Ėmimo į dangų titulą. Čia gerbiama stebuklingoji Budslavo Dievo Motinos – Baltarusijos globėjos – ikona, pirmą kartą šaltiniuose paminėta 1613 metais. Pagrindinės išskilmės švenčiamos liepos 2 d.

-vilnensis.lt-

dieną. Pasaulyje yra daugybė Kalvarijos kelių ir paprastesnių Kryžiaus kelių, pradedant pirmuoju Jeruzalėje, tačiau bet kurioje pasaulio vietoje esantis žemaitis mintimis vis grįžta į šias kalveles su koplytėlėmis, kurias dar mažas būdamas su tėvais ar seneliais lankė. Čia, Žemaičių Kalvarijoje, mes su pasitikėjimu meldžiamės Marijai, Krikščioniškų Šeimų Karalienei. O kas yra krikščioniška šeima? Visame pasaulyje tėtis, mama ir jų vaikai yra vadinama šeima, bet ne kiekvieną šeimą galime pavadinti krikščioniška.“ Toliau arkivyskupas kalbėjo apie Santuokos sakramentą kaip kelią, kuriuo Kristus ateina ir pasilieka prie šeimos židinio, apie įvairius sunkumus, iš-tinkančius šeimas. Arkivyskupas priminė, jog visos didžiosios nesantaikos kyla dėl nuodėmės. „Velnius yra tas, kuris kėsina mus apiplėšti, atimti iš mūsų Dievo teikiamą malonę. Jis – tie plėšikai, kurie sumuša ir palieka. Kiekvienas iš mūsų yra paliestas nuodėmės, tačiau kaip mažas vaikas susi-žeidęs bėga pas mamą, taip ir mes skubame pas Mergelių Mergelę, ir nepa-varkime prašyti: Marija, Šeimų Karaliene ir Gailestingumo Motina, melskis už mus“, – baigdamas pamokslą sakė arkivyskupas.

Po šv. Mišių ir ganytojų palaiminimo, vadovaujant Vilniaus arkivyskupui metropolitui, jam relikvijoriuje nešant Didžiąją Šventojo Kryžiaus relikviją, didžiulė tikinčiųjų minia ėjo Kryžiaus kelią, Kalnų giesmes giedojo Klaipėdos Šv. Kazimiero parapijos choras. Melsta Dievo palaimos šeimoms ir vi-siems pasaulio žemaičiams.

Liepos 11 d. melstasi už žemdirbius, ūkininkus ir visus kaimo žmones. Tą dieną pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė Kaišiadorių vyskupijos vyskupas emeritas Juozas Matulaitis. Sakydamas pamokslą vyskupas J. Matulaitis dalijosi išvalgomis apie tai, jog šių dienų pasaulyje vyrauja ne tik sėkmės pavyzdžiai, bet ir skaudžios patirtys. Įvairių sunkumų patiria visi, todėl labai svarbu nuolat kreiptis į Dievo Motiną, Krikščioniškų Šeimų Karalienę, prašant jos pagalbos ir užtarimo. Vyskupas kalbėjo apie tai, kas gali sutrukdyti gyventi tikėjimu: kitų neigiamas pavyzdys, neteisingi lūkesčiai kreipiantis į Dievą, neva neišklausytos maldos. Tikėjimas yra Dievo dovana, dažnai perduodama artimųjų, ir pasitikėjimas Dievu ir Marijos užtarimu yra vilties ženklai šių dienų pasaulyje. Vyskupas kvietė atverti širdis Dievo gailestingumui, stiprinti savo santykį su Dievu, ieškoti santarvės, nepasiduoti pykčiui ir kitiems, trukdantiems malonės veikimą, dalykams.

Liepos 12-ąją, paskutinę atlaidų dieną, buvo meldžiamasi už savivaldybių vadovus bei šių institucijų darbuotojus. Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo Panevėžio vyskupijos vyskupas emeritas Jonas Kauneckas. Vyskupas per pamokslą kalbėjo apie Mariją. Ji padarė gerą darbą kitam, išskubėdama lankyti Elzbietos ir jai pagelbėti. Gyventi palengvinant gyvenimą kitam yra svarbi užduotis. Savivaldybių valdžios žmonės yra pakviesti pagelbėti žmonėms gyventi savo aplinkoje, ir ta pagalba svarbi ir reikšminga. Vyskupas drąsino maldininkus atsigręžti į Dievą, nes jokia civilizacija, kuriama be Dievo, be maldos, be sekmadienio šventimo, neturi ateities.

Šiemet dvylika dienų trukusių atlaidų metu net vienuolikos dienų pamaldas ir šv. Mišias tiesiogiai transliavo Marijos radijas, o liepos 10-osios pagrindinės šv. Mišias tiesiogiai transliavo LRT. Per šiuos jubiliejinius Gailestingumo metų Didžiuosius Žemaičių Kalvarijos, Krikščioniškų Šeimų Karalienės, atlaidus į šventovę atvyko ne viena dešimtis tūkstančių maldininkų, išdalyta daugiau nei 10 tūkstančių komunikantų. Kasdien eitas Kryžiaus kelias lankant koplytėles ir bazilikoje.

-kasab-

Mirė prel. Kazimieras Dobrovolskis (1911–2016)

Liepos 9 d., eidamas 105-uosius metus, Romoje mirė prel. Kazimieras Dobrovolskis, prieš mėnesį paminėjęs kunigystės šventimų 80-ąsias metines.

Prelatas Kazimieras Dobrovolskis gimė 1911 m. gruodžio 16 d. Varna-būdėje, Marijampolės apskrityje. Baigęs Vilkaviškio kunigų seminariją, 1936 m. birželio 11 d. išventintas kunigu. Keletą metų darbavosi Kudirkos Naumiesčio parapijoje. 1944 m., artinantis sovietų armijai, pasitraukė į Vokietiją. 1950 m. persikėlė į Romą. Studijavo Popiežiškajame Laterano universitete, įgijo bažnytinės teisės licenciato laipsnį. 1954 m. paskirtas Popiežiškosios Lietuvių šv. Kazimiero kolegijos vicerektoriu. Šias pareigas ėjo iki 2003 metų.

Tuo pat metu administravo Šv. Kazimiero kolegijos ūkį Tivolyje, kur rūpinosi lietuvių kunigų ugdymu per vasaros atostogas. Iki 2007 m. darbavosi keliose Tivolio vyskupijos parapijose. Rūpinosi Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos steigimu ir bažnyčios statymu *Villa Adriana* vietovėje. 1986 m. Kazimierui Dobrovolskiui suteiktas Garbės prelado vardas. Nuo 2000 metų iki mirties nuolat rezidavo Popiežiškojoje Lietuvių šv. Kazimiero kolegijoje. 2016 m. birželio 6 d., dalyvaujant Kunigų kongregacijos prefektui kardinolui Beniamino Stellai bei Vilkaviškio vyskupui Rimantui Norvilai, Šv. Kazimiero kolegijoje iškilmingai paminėtos prelado Kazimiero kunigystės šventimų 80-osios metinės.

Liepos 12 d. aukotos laidotuvių šv. Mišios, palaidotas lietuvių koplyčioje *Campo Verano* kapinėse. Laidotuvių šv. Mišias Popiežiškosios Šv. Kazimiero lietuvių kolegijos svečių namų koplyčioje aukojo Vilniaus arkivyskupas emeritas kard. Audrys Juozas Bačkis, koncelebravo kunigai – kolegijos vadovai ir studentai. Dalyvavo keletas Romos lietuvių, taip pat velionio giminaičiai iš Lietuvos, globoję jį gyvenimo pabaigoje.

-VI-

Nauji leidiniai

Jacques Philippe. Pasitikėjimo ir meilės kelias. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2016. – 142 p.

Mūsų trapiame ir sužeistame pasaulyje Šventoji Dvasia vis dar kviečia visus krikščionis atsiliepti į šventumą, ragina gyventi Evangelijos gelme, o tam nėra geresnio kelio kaip tas, kurį rodo šventoji iš Lizjė. Tai pasitikėjimo ir meilės kelias. Šioje knygoje perteikiama šv. Terešės Lizjietės – jaunos, dvidešimt ketverių metų mirusios vienuolės, kurią popiežius Jonas Paulius II 1997 m. paskelbė Bažnyčios mokytoja, – esminė žinia.

Tėvas Jacques'as Philippe'as yra garsus prancūzų pamokslininkas bei rekolekčių vadovas, itin populiarius knygų apie dvasinį gyvenimą autorius. Lietuvių k. išleistos šios jo knygos: „Širdies ramybės ieškant“ (2004), „Šventosios Dvasios vedimas“ (2005), „Vidinė laisvė“ (2005), „Laikas Dievui“ (2008).

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

I. e. p. kun. Kęstutis Smilgevičius

Nariai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 670 egz.

ISSN 1392-6098